

**SPRAWOZDANIE OPISOWE Z DZIAŁALNOŚCI
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
DZIELNICY PRAGA – PÓŁNOC m.st. Warszawy
za rok 2013**

WYRÓŻNIENIE

dla

Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawa

*jako jednostki przygotowanej do działań aktywnej integracji,
poprzez uczestnictwo w różnych formach
edukacyjno-szkoleniowych organizowanych
przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej
i działań własnych, które przyczyniły się do zmiany
wizerunku Państwa placówki w środowisku lokalnym.*

Marszałek Województwa Mazowieckiego

Adam Struzik

KAPITAŁ LUDZKI
NAGRODA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Mazowsze.
serce (to) zoi

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt systemowy „Razem dla Mazowsza - Edukacja w działaniu” współfinansowany przez Unię Europejską, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Poddziałanie 7.1.3.

Spis treści

1. Dzielnica Praga-Północ w statystyce	strona 5
2. Zasoby	strona 11
3. Problemy Społeczne na terenie dzielnicy Praga-Północ	strona 13
4. Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej	strona 18
5. Struktura organizacyjna Ośrodka Pomocy Społecznej	strona 24
6. Udzielone świadczenia	strona 31
7. Rodziny Objęte pomocą społeczną w dzielnicy Praga-Północ	strona 36
8. Dział Pomocy Specjalistycznej	strona 45
9. Projekty realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej	strona 57
10. Inne działania Ośrodka Pomocy Społecznej	strona 72
11. Sprawozdanie z udzielonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej zamówień publicznych w 2013 roku	strona 85
12. Ośrodki Wsparcia	strona 87

Praga Północ jest jedną z najstarszych dzielnic Warszawy, która zachowała swój naturalny, historyczny rodowód. Znajduje się tu ok. 10% zasobu zabytkowego całej Warszawy niestety w złym stanie technicznym. Dzielnica jest rejonem urbanistycznym, w którym dominuje przedwojenne budownictwo komunalne ze zdegradowaną substancją mieszkaniową wymagającą remontów.

Na 32.529 lokali mieszkalnych, mieszkania komunalne stanowią ok. 40% (13 089) zasobów. W porównaniu z innymi dzielnicami Warszawy, Praga Północ posiada największy udział mieszkań komunalnych w stosunku do ich ogólnej liczby.

64 % zasobów mieszkaniowych Dzielnic stanowią budynki wybudowane przed 1944 rokiem, obecnie w złym stanie technicznym, słabo wyposażone o niskim standardzie (tylko nieco ponad 80 % mieszkań posiada łazienkę 82,6 % - gaz z sieci, ok. 69,3 % centralne ogrzewanie). Standard mieszkań w Dzielnic jest znacznie niższy od średniej dla m. st. Warszawy.

Obecna struktura mieszkańców Dzielnic jest wynikiem wcześniejszych decyzji administracji państwowej, w wyniku których w ten rejon przekwaterowano rodziny biedne i patologiczne z całej Warszawy. Dzielnic postrzegana jako peryferyjna była niedoinwestowana zarówno w dziedzinie gospodarczej jak i społecznej.

Skutkiem tych działań są obecnie występujące różnice standardu mieszkań (ponad 30% nieruchomości pozbawionych jest nie tylko miejskiej instalacji ciepłowniczej ale również instalacji gazowej) oraz duże nasilenie różnych dysfunkcji społecznych i ubóstwa a także zagrożenie wykluczeniem społecznym wielu mieszkańców, przejawiające się w skali m. st. Warszawy m.in. największą liczbą: rodzin niepełnych, świadczeń wypłacanych w ramach zasiłków rodzinnych, najniższym poziomem wykształcenia mieszkańców czy najwyższą skalą bezrobocia, zwłaszcza w grupie osób z wykształceniem zasadniczym i podstawowym.

Skala problemów i zagrożeń występujących w Dzielnic Praga Północ wymaga wielokierunkowych działań, rozwiązań systemowych oraz partnerskiej współpracy lokalnych podmiotów polityki społecznej.

1. DZIELNICA PRAGA - PÓŁNOC W STATYSTYCE

- 11,4 km² powierzchni
- 68 699 mieszkańców /wg danych GUS na 31.12.2012r./
- 36 983 kobiet
- 31 716 mężczyzn
- -3,1 promile- przyrost naturalny
- 9 081 uczniów na różnych poziomach edukacji (w tym 179 osób w gimnazjum dla dorosłych i 1 979 w przedszkolach + oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych)

Dzielnica Praga - Północ zajmuje powierzchnię 11,4 km², na której zamieszkuje **68 699** mieszkańców (dane GUS: stat.gov.pl: portret terytorialny 2012 rok). Struktura płci mieszkańców charakteryzuje się przewagą kobiet 36.983 (53%) w stosunku do mężczyzn 31 716 (47%).

Od roku 2008 w liczbie mieszkańców Dzielnicy obserwuje się zmianę, która świadczy o sukcesywnym zmniejszaniu się liczby mieszkańców. Na przestrzeni 5 lat liczba mieszkańców zmniejszyła się o ponad 3 300 osób (72 058 osób w roku 2008, 71 009 osób w roku 2010 do 69 510 w roku 2011 i 68 699 w roku 2012).

W roku 2011 w Dzielnicy Praga - Północ odnotowano ujemny przyrost naturalny (-1,94 promile), w roku 2012 ujemny przyrost naturalny wzrósł do 3,1 promile.

Saldo migracji wyniosło ponad 7 promile i było jednym z najwyższych w całej Warszawie.

Struktura mieszkańców Dzielnicy Praga Północ według wieku.

Mieszkańcy wg wieku	Liczba osób	Wskaźnik procentowy
produkcyjny (19 – 64 r. życia)	44 360	64,6
poprodukcyjny (od 60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni i powyżej)	13 763	20
przedprodukcyjny: dzieci i młodzież 0-18 lat	10 572	15,4
Mieszkańcy ogółem	68 699	100,0 %

Źródło: Opracowanie własne np. danych GUS na dzień 31.12.2012 r. www.stat.gov.pl/portret terytorialny.

Z analizy danych za rok 2012, zamieszczonych w tabeli wynika, że 64,6 % mieszkańców Dzielnicy Praga Północ stanowią osoby w wieku produkcyjnym (pomiędzy 19 a 65 rokiem życia). 20% stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym po 60 i 65 roku życia.

W Dzielnicy Praga Północ 15,4 % stanowią dzieci i młodzież w wieku od 0 - 18 roku życia.

W porównaniu z innymi dzielnicami Warszawy stosunek procentowy ludności w wieku produkcyjnym na terenie Pragi Północ wypada dość korzystnie. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią prawie 65% populacji Dzielnicy.

Niekorzystnie zaś wypada porównanie grupy w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, które wskazuje jednoznacznie na przewagę liczby emerytów i rencistów nad liczbą dzieci i młodzieży. Ta tendencja utrzymuje się już od kilku lat.

Struktura mieszkańców Dzielnicy Praga Północ wg zatrudnienia

Z danych GUS (www.stat.gov.pl/) wynika, że na dzień 31.12.2012 r. pracę zawodową wykonywało 27 570 osób (27 509 osób w roku 2011) z czego 13 441osób (13 398 osób –w roku 2011) stanowili mężczyźni , a kobiety 14 129 (14 111 osób- roku 2011) .

Od roku 2008 znacznie zmniejszyła się liczba mieszkańców wykonujących pracę zawodową (o ponad 9 000 osób) oraz wyrównywała struktura osób ze względu na płeć z niewielką przewagą mężczyzn. W roku 2011 nastąpiła tendencja odwrotna – wśród osób wykonujących pracę zawodową wystąpiła niewielka przewaga kobiet.

W roku 2012 odnotowano nieznaczny wzrost liczby osób wykonujących pracę zawodową, nadal z niewielką przewagą kobiet.

Z analizy danych GUS, za rok 2012 wynika, że w stosunku do roku 2011 zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym. Osoby w wieku produkcyjnym (44 360 osób w 2012 r. do 45 219 osób w roku 2011) stanowiły ok. 65 % mieszkańców Dzielnicy, natomiast osoby wykonujące pracę zawodową stanowiły ok. 63 % osób w wieku produkcyjnym.

Struktura dzieci i młodzieży w Dzielnicy Praga Północ w roku szkolnym 2012 /2013

Opracowanie własne na podst. danych Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl i informacji o stanie realizacji zadań oświatowych w Dzielnicy Praga Północ w roku szkolnym 2012/2013

Analiza danych przedstawionych w diagramie wykazuje, że w roku szkolnym 2012/2013, w Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy, na różnych poziomach nauczania, odnotowano 9081 osób (z uwzględnieniem 179 uczniów gimnazjum dla dorosłych) co w porównaniu z danymi, z poprzedniego roku szkolnego (9068 osób), oznacza tylko

nieznaczny wzrost ich liczby. Wśród ogólnej liczby dzieci i młodzieży, uczniowie szkół podstawowych stanowią grupę mniej liczną w stosunku do liczby uczniów ze szkół ponadpodstawowych – 2 660 osób do 3 063 osób.

Uczniowie na poziomie gimnazjum i gimnazjum dla dorosłych stanowią grupę 1 379 osób.

Podobnie jak w latach poprzednich, w roku szkolnym 2012/2013 najliczniejszą grupę osób objętych systemem edukacji stanowili uczniowie szkół ponad gimnazjalnych (3 063). Dzieci objęte edukacją w przedszkolach oraz oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych stanowiły grupę 1 979 osób.

Liczba dzieci i młodzieży w Dzielnicy Praga Północ za rok szkolny 2012/2013
wg. poziomów nauczania

Poziomy	Liczba dzieci w liczbach- 2010 r.	Liczba dzieci w liczbach- 2011 r.	Liczba dzieci w liczbach – 2012 r.	Liczba dzieci w liczbach – 2012/2013 r.
Przedszkola i oddziały przedszkolne w Sz. P.	1843	1826	1900	1979
Szkoła podstawowa	2768	2873	2736	2660
Gimnazjum i gimnazjum dla dorosłych	1672(200)	1395 (201)	1413 (167)	1379 (179)
Szkoły ponad gimnazjalne	3138	3059	3019	3063
Liczba dzieci (+ dorośli w gimnazjach) objęta systemem nauczania	9421	9153	9068	9081

Opracowanie własne np. danych Urzędu Statystycznego ww. stat.gov.pl, i informacji o stanie realizacji zadań oświatowych w Dzielnicy Praga Północ, w roku szkolnym 2012/2013

Analiza danych zawartych w tabeli wykazuje, że w roku szkolnym 2012 /2013 liczba dzieci i młodzieży objętych systemem edukacji (z uwzględnieniem przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, szkół podstawowych oraz gimnazjum i gimnazjum dla dorosłych) pozostała niemal na tym samym poziomie (wzrost tylko o 13 osób).

Chociaż na przestrzeni 4 wykazanych lat ich liczba zmniejszyła się o 340 osób to największe zmiany odnotowano pomiędzy rokiem 2010 i 2011 (268 osób) nieco mniejsze pomiędzy rokiem 2011 i 2012 (85 osób). W roku sprawozdawczym odnotowano nieznaczny wzrost liczby osób na różnych poziomach nauczania.

W ciągu 4 lat, liczba dzieci objętych *szkolnictwem podstawowym* zmniejszyła się o 108 osób. Pomiedzy rokiem 2010 i 2011 na tym poziomie edukacji odnotowano wzrost liczby osób (o 105), od roku 2011 do roku sprawozdawczego odnotowujemy sukcesywne zmniejszanie się ich liczby (o 137 osób pomiędzy rokiem 2011 a 2012 i 76 osób pomiędzy rokiem 2012 a 2013).

Na innych poziomach edukacji także zaobserwowano zmiany m.in. - zmniejszenie się liczby dzieci i młodzieży w *szkołach ponadgimnazjalnych* (o 75 osób). Zmniejszenie się ich liczby odnotowano pomiędzy rokiem 2010 i 2012 (o 119 osób) natomiast w roku szkolnym 2012/2013 obserwuje się *wzrost* liczby osób na tym poziomie edukacji (o 44 uczniów).

Analiza danych zawartych w tabeli wykazuje, że w podanym okresie zmniejszyła się także liczba *uczniów gimnazjum (z uwzględnieniem gimnazjum dla dorosłych)* o 293 osoby. W tej liczbie znajdują się 34 osoby, o które zmniejszyła się grupa na tym poziomie edukacji, w roku szkolnym 2012/2013.

Jak wynika z danych, w ciągu 4 lat, wzrosła liczba dzieci w *przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych* (o 136 osób, w tym o 79 w roku 2012/2013).

W roku szkolnym 2012/2013, tylko nieznacznie zmieniła się (wzrost o 13 osób) liczba uczniów objętych systemem edukacji - zwiększyła się liczba uczniów na poziomie ponad gimnazjalnym (44 osoby) oraz przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w Sz. P. (79 osób) a zmniejszyła w szkołach podstawowych (76 osób) oraz gimnazjum (34 osoby).

Z Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych w Dzielnicy Praga Północ w roku szkolnym 2012/2013 wynika, że systemem edukacji (z uwzględnieniem oddziałów integracyjnych, w szkołach podstawowych), objętych było 326 uczniów (239 w roku 2011/2012) o *specjalnych potrzebach edukacyjnych*, z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.

Typy niepełnosprawności, które mają wpływ na wydanie orzeczenia o specjalnych potrzebach edukacyjnych to m.in.: zagrożenie niedostosowaniem społecznym, zaburzenia zachowania, niepełnosprawność ruchowa, upośledzenie umysłowe, przewlekłe choroby i inne.

Sytuacja szkolna dzieci i młodzieży

Poziom edukacyjny praskich dzieci i młodzieży jest od kilku lat najniższy w całej Warszawie. Różnice te są szczególnie widoczne u dzieci młodszych. Dzieci mają ubogie zaplecze kulturowe, słabe przygotowanie edukacyjne.

Potwierdzeniem niskiego poziomu edukacyjnego dzieci i młodzieży zamieszkałej w Dzielnicy są wyniki sprawdzianu kończącego szkołę podstawową - (według raportu Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej na rok 2013), które - plasują Pragę Północ na ostatnim miejscu w skali Warszawy. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2013 roku zarówno w części humanistycznej, matematyczno – przyrodniczej jak i z języka obcego-nowożytnego, choć mieściły się w granicach średniej ogólnopolskiej to w skali Warszawy nadal były najniższe. Wyniki te są również niższe w odniesieniu do średniej województwa mazowieckiego.

Taka sytuacja utrzymuje się już od kilku lat. Dzieci mają problemy z czytaniem, odbiorem i pisaniem własnego tekstu, osiągają najniższe wyniki w obszarach wyszukiwania i stosowania informacji, umiejętności stosowania terminów, pojęć, procedur z zakresu przedmiotów matematyczno - przyrodniczych niezbędnych w praktyce życiowej a także w obszarze wskazywania i opisywania faktów, związków i zależności przyczynowo – skutkowych. Najwięcej problemów sprawia im stosowanie zintegrowanej wiedzy, brak im umiejętności do rozwiązywania problemów. Analiza poziomu wyników egzaminu pozwoliła na diagnozę obecnego stanu procesu nauczania i stała się podstawą do „uruchomienia wielokierunkowych działań zaradczych.

Oprócz procesu nauczania, wpływ na poziom edukacyjny dzieci i młodzieży ma zarówno sytuacja ekonomiczna rodzin jak i ich kapitał kulturowy, wykształcenie oraz aspiracje. Wiele rodzin nie wypełnia prawidłowo swoich funkcji, brak im umiejętności wychowawczych, niechętnie współpracują z pedagogami szkolnym i w związku z tym nie wspomagają procesu edukacyjnego i rozwoju intelektualnego swoich dzieci. Szkoły muszą więc poradzić sobie z zaniedbaniami środowiskowymi oraz nadrobić braki podstawowych umiejętności szkolnych, dzieci natomiast muszą wykonać znacznie większą pracę aby uzyskać określone umiejętności i wiedzę.

Rozpoczęto realizację intensywnej pracy z rodzinami (m.in. poprzez wprowadzenie asystentów rodziny), aby wypracować umiejętności współdziałania i wspierania dziecka w procesie nauczania.

Szansą na poprawienie sytuacji edukacyjnej dzieci praskich jest także realizacja programów szkolnych, które pozwalają uczniom osiągać sukcesy indywidualne. To także propozycje działań realizowanych: przez organizacje pozarządowe, w ramach ogólnego rozwoju dziecka i organizacji zajęć pozaszkolnych czy w Ośrodku Pomocy Społecznej w ramach projektu systemowego, które kierują działania zarówno do rodzin wieloproblemowych jak i otoczenia rodziny (w tym dzieci i młodzieży).

Z Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych w Dzielnicy Praga Północ w roku szkolnym 2012/2013 wynika, że wyzwaniem w sprawie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci podjęły różne placówki oświatowe, w tym lokalne przedszkola. We wszystkich realizowane są programy skierowane bezpośrednio do dzieci jak i ich rodziców – celem zwiększenia ich umiejętności pracy z dzieckiem i motywowania go do rozwoju oraz rozbudzania jego potrzeb edukacyjnych.

- Trzynaście przedszkoli realizuje własne programy autorskie m.in.: edukacyjne, (np. „Już nie płaczę”, „Nie jestem sam”, „Książka uczy bawi zadziwia”), w tym z edukacji zdrowotnej, adaptacyjne (np. „Komputer w przedszkolu”), plastyczne (np. „Uśmiechnięte przedszkolaki”, „Przedszkolak przyszłym czytelnikiem...”), naturalnej nauki języka, zajęcia sportowe, umuzykalniania, tańca towarzyskiego, koła zainteresowań oraz profilaktyczne.

Szkoły podstawowe poszerzają treści programowe o zajęcia rozwijające zainteresowania, umiejętności, sprawność oraz kształtujące nawyki kulturalnego i twórczego spędzania czasu wolnego:

- Szkoła podstawowa z oddziałami integracyjnymi im. Króla Stefana Batorego realizowała własne programy nauczania dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego dostosowując programy z matematyki i jęz. polskiego do ich indywidualnych możliwości.

- Gimnazjum Nr 32 im. Adama Asnyka - realizowało własny program „Edukacja europejska.

- Gimnazjum Nr 30 im gen. Kazimierza Pułaskiego – program międzyoddziałowych artystycznych zajęć sportowych.

- W Zespole Szkół Nr 45 – realizowano programy: obejmujące rozwój zainteresowań artystycznych, rozwój zajęć sportowych, kursu tańca...

- W Zespole Szkół Nr 15- program: wprowadzania jęz. angielskiego na lekcjach z innych przedmiotów, zajęć artystycznych,

- Licea ogólnokształcące – realizowały m.in. programy nauczania przedmiotów podstawowych (np. matematyka, języki obce, fizyka – w oparciu o programy autorskie), prowadziły zajęcia artystyczne.

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 5 – kontynuowała realizację własnych programów i zajęć: m.in. ogólnorozwojowych dla dzieci pięcioletnich, dla dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi, dla dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi i opóźnieniami rozwoju mowy.

W ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizowano 5 programów, których odbiorcami byli : zarówno kadra pedagogiczna jak i uczniowie oraz ich rodzice. W programach znalazły się również działania zmierzające do podniesienia poziomu edukacji oraz metodyki pracy w szkołach (obejmujące rozwój kompetencji nauczycieli, podniesienie jakości systemu oświaty, rozwijające umiejętności dzieci i młodzieży oraz aktywizujące rodziców uczniów).

W roku 2013, w ramach lokalnego systemu wsparcia, wokół obiektów oświatowych (Szkoły Podstawowej nr 127, 73, 354 oraz Gimnazjum 30, 31 i 32) mieszczących się na terenie objętym programem rewitalizacji Dzielnicy rozpoczęła się realizacja programów: „Baza” i „Tu Praga Waw pl”, finansowanych przez m.st. Warszawa. Dwa konsorcja skupiające łącznie 12 organizacji pozarządowych oraz wielu partnerów społecznych, w tym w/w szkoły i Ośrodek Pomocy Społecznej, realizują różnorodne działania skierowane na wyrównywanie szans edukacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży w wieku 7-18 lat.

W programach znalazły się działania kierowane do dzieci i młodzieży, kadry pedagogicznej oraz rodziców uczniów (m.in. zajęcia edukacyjne, terapeutyczne, pozalekcyjne, w zakresie streetworkingu, warsztaty, grupy wsparcia, korepetycje i weekendowe rozgrywki gier planszowych – powstały 2 kluby młodzieżowe), których celem głównym jest podniesienie poziomu edukacyjnego dzieci i młodzieży – poprawienie wyników w nauce. Program jest skierowany do 300 uczniów i otoczenia.

2. ZASOBY

- 2 żłobki
- 15 przedszkoli (w tym: 13 publicznych, 2 z oddziałami integracyjnymi i 1 dla dzieci z autyzmem)
- 5 szkół podstawowych publicznych (w tym 2 z oddziałami integracyjnymi)
- 6 gimnazjów (w tym 2 z oddziałami integracyjnymi i 1 dla dorosłych)
- 16 szkół ponad gimnazjalnych (w tym m.in. technika – 8; policealne - 3)
- Szkoły wyższe - 4
- Sąd rejonowy
- Zespoły kuratorskiej służby sądowej
- Komenda Rejonowa Policji
- Straż Miejska
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Dom Pomocy Społecznej - 1
- 3 szpitale
- 46- Zakładów Opieki Zdrowotnej (w tym 7 publicznych i 40 niepublicznych) oraz ośrodek terapii uzależnień
- 25 aptek ogólnodostępnych
- Zespół psychologiczno- terapeutyczny Wileńska przy Stowarzyszeniu dla Rodzin
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna Nr 5
- Ośrodek wychowawczy „Caritas”
- *Katolicki ośrodek adopcyjno- opiekuńczy*
- Poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz: dzieci i młodzieży (13), osób niepełnosprawnych (9), i inne (6).
- Galerie i centra kultury – 18
- Teatr – 4
- Nowe Kino „Praha”
- Dom Kultury
- Muzeum
- 4 stowarzyszenia działające na rzecz kultury
- Stowarzyszenia i kluby sportowe - 10
- biblioteki i filie- 10

Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia realizują na terenie dzielnicy Praga Północ szereg programów terapeutycznych, profilaktycznych i specjalistycznych, adresowanych zarówno do dzieci i młodzieży jak i do osób dorosłych, potrzebujących specjalistycznej pomocy i wsparcia. Od kilku lat w Dzielnicy działa Forum Praskich Organizacji Pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży, które spotyka się cyklicznie, wymieniając się doświadczeniami w pracy na rzecz tej grupy mieszkańców.

/Wymienione organizacje i instytucje aktywnie współpracowały z Ośrodkiem Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w roku 2013/

- ▶ **Caritas**” Diecezji Warszawsko-Praskiej, oprócz statutowej działalności charytatywnej prowadzi „**Klub Alternatywny**” dla młodzieży zrzeszający młodzież gimnazjalną, ul. 11 Listopada 17/19.
- ▶ **Stowarzyszenie dla Rodzin**, prowadzi świetlicę socjoterapeutyczną dla dzieci szkolnych, program profilaktyczno-socjoterapeutyczny i poradnictwo rodzinne, programy dla przedszkolaków, psychologiczne dla osób dorosłych , ul. Ząbkowska 39.
- ▶ **Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny „KARAN”**, prowadzi Centrum Rozwoju Osobowości i 2 świetlice socjoterapeutyczną dla dzieci w wieku szkolnym oraz poradnictwo psychologiczne dla osób dorosłych w Centrum Pomocy Kryzysowej , ul Grodzieńska 65, ul. Targowa 15/2/3, ul. Targowa 63/4.

- ▶ Stowarzyszenie „**Serduszko dla Dzieci**”, prowadzi 2 świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz klub **Światoteka** – ul. Szwedzka 6/82.
- ▶ Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Problemami Emocjonalnymi „**Spoza**” realizuje zajęcia specjalistyczne dla dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi, świadczy pomoc psychologiczną i pedagogiczną, indywidualną i grupową, młodzieżowe grupy wsparcia, prowadzi poradnictwo dla osób niepełnosprawnych, ul. Targowa 66, ul. Wileńska 18.
- ▶ Stowarzyszenie „**Otwarte Drzwi**”, prowadzi różnego rodzaju programy skierowane do różnych grup odbiorców: osób bezdomnych, osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, młodzieży z problemami, dzieci, ul. Targowa 82.
- ▶ Stowarzyszenie Praktyków Dramy „**Stop Klatka**”, ul. 11 listopada 10 lok.33 a.
- ▶ Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej **GPiAS** Praga Północ, realizuje programy skierowane do dzieci i młodzieży w ramach pedagogiki ulicy.
- ▶ Stowarzyszenie „**Mierz Wysoko**” prowadzi świetlicę środowiskową dla dzieci z ulicy Brzeskiej i okolic.
- ▶ Ogniska Środowiskowe: - **Towarzystwa Przyjaciół Dzieci** – 4.
- ▶ **Stowarzyszenie Terapeutów** prowadzi poradnię dla osób dorosłych z Autyzmem i świetlicę dla dzieci niepełnosprawnych – ul. Białostocka 9.
- ▶ Fundacja Pomocy Dzieciom i osobom dorosłym z wadą słuchu i dodatkowymi zaburzeniami „**Pokonać Ciszę**” ul. Markowska 18a m.32.
- ▶ **Polski Związek Głuchych** – ul. Białostocka 4.
- ▶ **Polski Związek Niewidomych**- ul. Targowa 15/71.
- ▶ Zespół Ognisk Wychowawczych „im Kazimierza Lisieckiego - Dziadka” **Ognisko „Praga”**, ul. Środkowa 9.
- ▶ Uczniowski Klub Sportowy „**Błyskawica**”- zajęcia sportowe piłki nożnej.
- ▶ Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy **Praga Warszawa**, prowadzi zajęcia dla dziewcząt w wieku szkolnym.
- ▶ ▶ **Zjednoczenie na Rzecz Żyjących z HIV/AIDS „Pozytywni w Tęczy”** – ul. Targowa 44 lok. 1/1A.

Inne:

- ▶ **Ochotniczy Hufiec Pracy**, ul. Konopacka 17.
- ▶ **Oddział Toksykologiczny** w Szpitalu Praskim.
- ▶ Oddział Dzienny dla dzieci i młodzieży uzależnionej od środków psychoaktywnych „**PUNKT**”, ul. Otwocka 1.
- ▶ **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, ul. Otwocka 3.
- ▶ **Polskie Centrum Mediacji** – ul. Jagiellońska 56.
- ▶ Ośrodek Detoksykacyjno- Terapeutyczny „**Mały Rycerz**” ul. Brzeska 13.
- ▶ **Kościół Armia Zbawienia** – ul. Ząbkowska 29/25.
- ▶ **Polski Komitet Pomocy Społecznej** ul. Środkowa 14.
- ▶ **Fundacja „Dr Clown”** ul. Jagiellońska.
- ▶ **Zgromadzenie Sióstr Loretanek Świellica Środowiskowa „Dom Ojca Ignacego”** ul. Sierakowskiego 6.
- ▶ **Fundacja „Sławek”** Al. Solidarności 17.
- ▶ **Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju i Pomocy Q zmianom** – ul. Ks. Kłopotowskiego 6/61.

3. PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE DZIELNICY PRAGA - PÓŁNOC

Niekorzystna sytuacja mieszkaniowa i demograficzna dzielnicy powoduje, że na jej terenie występują problemy społeczne, które pociągają za sobą szereg negatywnych skutków.

Do najważniejszych z nich należą:

- ❖ ubóstwo,
- ❖ problemy osób niepełnosprawnych,
- ❖ bezrobocie,
- ❖ patologie tj.: alkoholizm, narkomania , przestępczość, przemoc domowa,
- ❖ trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych,
- ❖ problemy związane ze wzrostem populacji ludzi starszych.

Niepełnosprawność

W 2013 r. z różnych form pomocy społecznej korzystały **1063** rodziny, z dysfunkcją niepełnosprawności i w stosunku do roku poprzedniego ich liczba zmniejszyła się (w 2012 - 1117 rodzin). Mimo niewielkiego zmniejszenia się liczby beneficjentów w 2013 roku, od kilku lat według skali pomocy udzielonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej rodziny/osoby niepełnosprawne stanowią jedną z liczniejszych grup klientów (najliczniejszą w latach poprzednich).

Zaznaczenia wymaga fakt, iż od kilku już lat wśród ogólnej liczby świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej aż **56%** stanowią rodziny, które otrzymują pomoc z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej i ciężkiej choroby.

Wśród niepełnosprawnych mieszkańców Dzielnicy, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, najliczniejszą grupę reprezentują osoby w trzech przedziałach wiekowych: 45-50 lat; 51-60 lat i powyżej 60 roku życia, z orzeczoną, umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, dla których pomoc finansowa w formie zasiłku stałego stanowi podstawowe lub uzupełniające źródło utrzymania.

Uprawnieni do uzyskania zasiłku stałego to przede wszystkim osoby, które ze względu na stan zdrowia mają ograniczoną możliwość podjęcia zatrudnienia bądź może to być praca w warunkach specjalnych. Często także w posiadanych przez nich orzeczeniu stopnia niepełnosprawności występuje adnotacja o braku możliwości podjęcia pracy. Są to najczęściej osoby, które nie nabyły uprawnień do uzyskania własnych świadczeń.

Ta sytuacja powoduje, że większość beneficjentów z tej kategorii dysfunkcji, otrzymuje pomoc w formie zasiłku stałego. Prawie wszystkie osoby, które korzystały z pomocy w roku 2013, z powodu niepełnosprawności otrzymywały zasiłek stały (964).

Niepełnosprawność często łączy się z trudną sytuacją materialną ponieważ kryterium dochodowe nie uwzględnia wydatków jakie w związku z chorobą, potrzebą usprawniania i rehabilitacji muszą być ponoszone. Dlatego też u niemal wszystkich beneficjentów z tej grupy, świadczenia w formie zasiłku stałego są z reguły uzupełniane dodatkową pomocą finansową.

Oprócz trudnej sytuacji materialnej do najbardziej istotnych problemów z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne należą: bariery urbanistyczne i architektoniczne zarówno w obiektach użyteczności publicznej jak i w mieszkaniach, bariery komunikacyjne (nie przystosowanie transportu zbiorowego do potrzeb osób niepełnosprawnych),

utrudniony dostęp do zatrudnienia na otwartym rynku pracy, ograniczona możliwość udziału w życiu kulturalnym. Wymienione bariery i problemy ograniczają a nawet uniemożliwiają tej grupie mieszkańców Dzielnicy, pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym, powodując zagrożenie wykluczeniem.

Od roku 2010 Dzielnica Praga Północ m. st. Warszawy wskazała **„Poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych poprzez stworzenie im warunków umożliwiających powrót do czynnego życia społecznego”** jako jeden z istotniejszych priorytetów rozwojowych w sferze społecznej. W wyniku licznych konsultacji społecznych, które odbyły się zarówno z przedstawicielami Urzędu Dzielnicy, instytucji jak i organizacji pozarządowych wypracowano plan działań, który ma na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w Dzielnicy Praga Północ. W roku 2011 przeprowadzono monitoring w zakresie przyjętych priorytetów, poddano je społecznej ocenie i dokonano ich modyfikacji.

Działania przewidywane do realizacji w ramach przyjętego priorytetu rozwojowego:

- Przeprowadzenie badań dotyczących potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Podjęcie działań zmierzających do stopniowej likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych, komunikacyjnych i społecznych.
- Zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych w obszarze kultury i sportu.
- Podjęcie działań zmierzających do utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób Psychiczenie Chorych i Upośledzonych Umysłowo.
- Promowanie i wzmacnianie działań organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Rozpowszechnianie informacji o dostępnej ofercie dla osób niepełnosprawnych.
- Włączenie programów edukacyjnych o niepełnosprawności, w program kształcenia.
- Dostosowanie placówek oświatowych (modernizacja) do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Utworzenie mieszkań chronionych wg standardów opracowanych przez Komisję Dialogu Społecznego ds. mieszkań chronionych.

W roku 2012 i 2013, w ramach budowania spójnego programu pomocy i wsparcia oraz poszerzania zakresu, dostępności i jakości świadczonych usług na rzecz tej grupy odbiorców, Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ podjął szereg inicjatyw celem realizacji w/w działań, wyznaczonych w ramach priorytetu rozwojowego.

Nawiązano współpracę z realizatorami projektów EFS, kierowanych do osób niepełnosprawnych. W wyniku zawartych porozumień beneficjenci Ośrodka zainteresowani zmianą swojej sytuacji życiowej mogli korzystać z kompleksowej oferty (m.in. usług, szkoleń, w tym zawodowych, poradnictwa specjalistycznego i innych oferowanych działań).

W roku 2013 Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuował współpracę z Warszawskim Towarzystwem Pomocy Lekarskiej i Opieki nad Psychiczenie i Nerwowo Chorymi, które w Dzielnicy Praga Północ prowadzi filię Środowiskowego Domu Samopomocy.

W ramach promowania działań kierowanych do osób niepełnosprawnych zamieszkałych w Dzielnicy Praga Północ oraz promowania ich indywidualnych dokonań Ośrodek Pomocy Społecznej od 2011 roku brał udział w Korowodzie Integracyjnym, którego organizatorem było Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie .

Bezrobocie

Z danych Urzędu Pracy m.st. Warszawy na dzień **31.12.2013** wynika, że z terenu Dzielnicy Praga Północ zarejestrowane były **3520 osoby** bezrobotne (w tym 1712 kobiet) co stanowi 6,7 % mieszkańców w wieku produkcyjnym. O ile na przestrzeni lat 2010 (2520 osób), 2011 (2594 osoby) liczba zarejestrowanych bezrobotnych zwiększyła się nieznacznie to w roku 2012 był to wzrost istotny, aż o **569 osób**. O kolejne **367 osób** zwiększyła się liczba osób bezrobotnych w roku 2013.

Od roku 2010 liczba osób bezrobotnych wzrasta i ta tendencja utrzymuje się nadal. Przy utrzymującym się, wzroście liczby zarejestrowanych bezrobotnych w roku 2013, zmniejszyła się nieznacznie grupa osób, którym przysługiwało prawo do zasiłku (**427 osób**- w roku 2013, **do 465 osób** w roku 2012).

W stosunku do roku 2012, w roku sprawozdawczym długotrwale bezrobotni (osoby pozostające bez pracy od 6 miesięcy do powyżej 24 miesięcy) stanowili znacznie większą liczebnie grupę zarejestrowanych w Urzędzie Pracy (od **1213 osób**, w tym 599 kobiet, w roku 2012 do **2039 osób**, w tym 1009 kobiet w roku 2013).

Liczba młodych osób bezrobotnych - **do 25 r. życia** – w porównaniu do roku 2012 (10,8%) utrzymała się na podobnym poziomie i stanowiła ok. **10 %** ogółu zarejestrowanych (346 osób, w tym 192 kobiety w roku 2012 do 353, w tym 192 kobiety w roku 2013).

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych po **55 roku**, w roku 2013 (17,6%) odnotowano wzrost ich liczby do 21,4 % (592 osoby, w tym 218 kobiet do 754 osoby, w tym 610 kobiet).

W roku 2013, podobnie jak w roku 2012 największą liczbę osób bezrobotnych odnotowano w grupach wiekowych: 25-34 lata (897 osób, w 495 kobiet -25,5%) oraz 35-44 lata (804 osoby, w tym 411 kobiet-22,8 %). Osoby z w/w grup wiekowych stanowili 48,3% wszystkich zarejestrowanych, w roku 2013.

Od roku 2011 zmieniła się liczba osób, zarejestrowanych przez Urząd Pracy (zaznacza się tendencja wzrostowa), natomiast w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych pod względem wykształcenia zmiany są tylko nieznaczne.

Osoby poszukujące zatrudnienia z wykształceniem wyższym (13 % w roku 2012 do 12,8 %- 452 osób, w 279 kobiet w 2013 roku) oraz z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (19,8 % -626 osób, w tym 326 kobiet w roku 2012 do 19,9 % -693, w tym 341 kobiet w roku 2013) stanowiły grupy, w których nie odnotowano istotniejszych zmian pod względem liczebności.

W roku 2013 niewielkie zmiany odnotowano w liczbie osób zarejestrowanych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (od 36.3 % w 2012 r. do **37,7 %** - 1327 osób, w tym 617 kobiet w roku 2013), z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (10,3 % w roku 2012 do 9,3%- 329 osób, w tym 207 kobiet w roku 2013) oraz z wykształceniem zasadniczym **20,3 %** - 713 osób, w tym 264 kobiety (przy 20,5 % w roku 2012).

Osoby, bez wykształcenia średniego w Dzielnicy Praga Północ stanowią od kilku lat najliczniejszą grupę zarejestrowanych bezrobotnych (56,7% w roku 2012 -1793 osób w tym 778 kobiet do 58 % -2040 osób(881 kobiet).

Z danych Urzędu Pracy wynika, że wśród ogółu bezrobotnych z terenu Dzielnicy Praga Północ, zarejestrowanych w roku 2013 **37,7 %** (36,3% w r. 2012) stanowiły osoby bez kwalifikacji zawodowych, posiadające jedynie wykształcenie gimnazjalne i poniżej.

Z przedstawionej analizy wynika, że w porównaniu do roku 2012 w roku sprawozdawczym, przy stałym wzroście liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne nieznacznie zmniejszyła się liczba tych, którym przysługiwało prawo do zasiłku.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w roku sprawozdawczym zaszły tylko nieznaczne zmiany w strukturze zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w/g wykształcenia. Nadal najliczniejszą grupę (58 %) stanowią osoby bez wykształcenia średniego oraz stosownego doświadczenia i kwalifikacji zawodowych (z wykształceniem na poziomie zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej).

Bezpieczeństwo

Charakterystyka przestępczości nieletnich.

Na podstawie danych uzyskanych z terenu działania Komendy Rejonowej Policji Warszawa VI wynika, że w 2013 roku udowodniono nieletnim popełnienie łącznie 205 czynów karalnych będących przestępstwami tj. co w porównaniu z rokiem 2012 (385) oznacza znaczne zmniejszenie (o 180).

Spośród przestępstw pospolitych, nieletni najczęściej dopuszczali się kradzieży i przestępstw rozbójniczych, jak również znęcania się fizycznego i przestępstw przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu. Przestępstwa przeciwko mieniu dokonywane były - w przeważającej liczbie przypadków - przez chłopców (109 – do 47 dziewczęta), a przedmiotem zamachu były najczęściej: odzież i biżuteria kradzione z centrów handlowych, a także telefony komórkowe kradzione rówieśnikom.

Przemoc na terenie szkół:

W roku 2013 w sposób znaczący zmniejszyła się liczba przestępstw popełnianych przez nieletnich na terenie szkół. W roku 2011 liczba ta wynosiła aż 248 przypadki to w roku sprawozdawczym odnotowano ich tylko 23.

Przestępstwa najczęściej popełnione przez nieletnich, to m.in.: naruszenie nietykalności cielesnej, znieważenia, znęcanie się, groźby karalne, zmuszanie do określonego zachowania.

Przemoc w rodzinie

Ze strony nieletnich - w porównaniu do roku 2012 (9 osób), w roku sprawozdawczym zmniejszyła się liczba przypadków stosowania przemocy ze strony nieletnich wobec innych członków rodziny (większość z art. 207 par 1 KK), w których poszkodowanymi były: matka, (3 przypadki), siostra (2 przypadki).

Ze strony dorosłych - z danych uzyskanych z terenu działania Komendy Rejonowej Policji Warszawa VI za rok 2013 r. wynika, że wśród przypadków stosowania przemocy przez dorosłych, 3 przypadki dotyczyły dzieci – 2 spośród tych spraw umorzono z powodu braku cech przestępstwa, 1 zawieszono.

W roku 2013 przeprowadzono 1529 interwencji domowych, w liczbie tej 29 były to interwencje, w związku z przemocą w rodzinie. Sporządzono 17 notatek urzędowych dot. przemocy w rodzinie tzw. „Niebieskie Karty” znacznie mniej niż w roku 2012(51).

W 2013 roku do 368 zmniejszyła się liczba przeprowadzonych postępowań o czyn określony w art. 207 KK i 209 KK (w 2012 r. - 506), w wyniku których: 51 spraw zakończono przekazaniem do Sądu z aktem oskarżenia(w roku 2012 -18), 20 spraw zawieszono(w 2012 r. - 35), 267 sprawy umorzono.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w roku 2012 większość przypadków znęcania się była związana z nadużywaniem alkoholu przez sprawcę. Miejscem przestępstwa było miejsce zamieszkania ofiary. Wielokrotnie, równoległe z postępowaniami karnymi kierowano sprawy do Sądów Rodzinnych.

W związku z założonymi „Niebieskimi Kartami” – dokonywano również stałych kontroli w miejscach zamieszkania rodzin objętych tym programem, osobom zainteresowanym udzielano porad prawnych.

Alkoholizm

Z danych, Komendy Rejonowej Policji Warszawa VI wynika, że na terenie jej działania, w zatrzymano 6 osób nieletnich (w 2012 r. – 6) i 224 (2012 r. – 134) dorosłych nietrzeźwych sprawców czynów karalnych w kategoriach przestępstw, w których badany jest stan trzeźwości. O ile liczba nietrzeźwych, nieletnich sprawców czynów karalnych nie uległa zasadniczej zmianie o tyle to liczba nietrzeźwych dorosłych zwiększyła się o 90 osób.

Każdą osobę nieletnią, która została ujawniona w stanie po spożyciu alkoholu, po wytrzeźwieniu przesłuchiowano w charakterze nieletniego, a materiały spraw przesyłano do Sądów dla Nieletnich. Przesłuchania, przeprowadzane z w/w osobami po wytrzeźwieniu, miały również na celu: ustalenie miejsca lub osób, które umożliwiły nabycie alkoholu osobie nieletniej.

W stosunku do sprawców czynów karalnych w kategoriach przestępstw troczyło się 15 postępowań z art. 208 KK.

Narkomania

Z danych Komendy Rejonowej Policji W- wa VI wynika, iż w roku 2013 przeprowadzono ujawniono 4 przypadki nieletnich będących pod wpływem narkotyków a 31 nieletnim, udowodniono popełnienie przestępstw, wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (23 nieletnich w roku 2012).

W 2013 roku, w stosunku do 238 osób dorosłych istniało podejrzenie popełnienia przestępstwa określonego w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii (w 2012 r. liczba ta wynosiła 216).

W roku 2013 zwiększyła się zarówno liczba nieletnich jak i dorosłych, którzy popełnili przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

4. ZADANIA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej, jest jednostką organizacyjną miasta stołecznego Warszawy i działa na terenie Dzielnicy Praga Północ w oparciu o statut nadany *Uchwałą Nr XXIX/918/2008 Rady miasta stołecznego Warszawy z dnia 17 kwietnia 2008, Załącznik Nr 7, w sprawie nadania statutów ośrodkom pomocy społecznej m. st. Warszawy.*

Ośrodek jest jednostką budżetową w rozumieniu ustawy o finansach publicznych. Statut reguluje podstawę prawną działania Ośrodka określa, jego zakres działania, gospodarkę finansową oraz organizację wewnętrzną.

Zgodnie z celami określonymi w statucie, Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ prowadzi działania w zakresie rozpoznawania i zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie pokonać trudności życiowych oraz umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Staraniem OPS dzielnicy Praga Północ jest dążenie do życiowego usamodzielnienia się osób oraz ich integracji ze środowiskiem, jak również zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje **zadania własne** m.st. Warszawy, określone w ustawie o pomocy społecznej i innych ustawach, obejmujące w szczególności: przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych w formie zasiłków: celowych, celowych specjalnych, celowych w formie biletu kredytowego, zasiłków okresowych, zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się, zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

Do zadań Ośrodka należy również: przyznawanie pomocy w naturze, świadczenie usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych; sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym: udzielenie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, w tym osobom bezdomnym; praca socjalna; prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych; diagnozę oraz sporządzenie bilansu potrzeb lokalnych problemów społecznych; koordynuje realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, dożywianie dzieci oraz sporządzanie sprawozdawczości.

Działania Ośrodka obejmują również zadania dot.: współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach oraz organizowania prac społecznie użytecznych.

Ośrodek realizuje także **zadania wynikające z rozeznania potrzeb** dotyczące m.in.: udzielania mieszkańcom informacji o przysługujących im uprawnieniach z zakresu pomocy społecznej; organizowania i prowadzenia specjalistycznego, poradnictwa dla rodzin naturalnych i zastępczych, a także terapii rodzinnej; udzielania pomocy w integracji ze środowiskiem lokalnym osobom: opuszczającym zakłady karne oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze; prowadzenia działań mających na celu integrację ze społeczeństwem repatriantów i osób posiadających status uchodźcy.

Ustawą z dnia 23.01.2009 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. z 2009 r. nr 92 poz. 753) od 01.04.2009 r. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych z pomocy społecznej należy do zadań gminy o charakterze obowiązkowym.

Ośrodek wykonuje również **zadania zlecone** m. st. Warszawie oraz zadania wynikające z porozumień zawartych z Wojewodą Mazowieckim, innymi jednostkami samorządu terytorialnego i administracją rządową, obejmujące: realizację usług specjalistycznych, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną .

Zadania zlecone obejmują również wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków NFZ dla osób nieubezpieczonych oraz udzielanie pomocy kombatantom i innym osobom będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

Zadania inne w zakresie - organizacji wsparcia dla rodzin zastępczych oraz zadanie dodane Uchwałą Nr LXIII/1961/2009 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 8 października 2009 r.(zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutów ośrodkom pomocy społecznej m. st. Warszawy) obejmujące: wskazywanie osób, którym mogłaby być powierzona opieka lub kuratela, na wezwanie sądu opiekuńczego oraz wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek jest także realizatorem zadania wynikającego z rządowych programów pomocy społecznej.

Uchwała Nr XXIX/614/2011 Rady Miasta st. Warszawy z dnia 15 grudnia 2011 r. zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutów ośrodkom pomocy społecznej m. st. Warszawy wprowadziła następujące zmiany w ramach realizacji zadań własnych: Ośrodek organizuje pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, które zamieszkują na terenie dzielnicy, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji; bierze udział w tworzeniu gminnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną; prowadzi diagnozę problemów społecznych na obszarze swojego działania oraz określa potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Zadania Ośrodka obejmują także: opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zapewnia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, a także organizuje inne formy pracy z rodziną; ustanawia rodziny wspierające oraz zawiera i rozwiązuje umowy, o których mowa w art. 31 ust. 1 z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; prowadzi monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; bierze udział w opracowaniu i realizacji trzyletniego programu wspierania rodziny m. st. Warszawy oraz w przygotowaniu corocznej oceny zasobów pomocy społecznej m. st. Warszawy. Ośrodek zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz udział swoich przedstawicieli w pracach tego zespołu.

OGÓLNE ZASADY ORGANIZACYJNE OŚRODKA

Na podstawie § 13 Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy stanowiącego załącznik nr 7 do uchwały Nr XXIX/918/2008 Rady m.st. Warszawy z dnia 17 kwietnia 2008 r. w sprawie nadania statutów ośrodkom pomocy społecznej m. st. Warszawy, Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy Zarządzeniem Nr 04/2009 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga – Północ m.st. Warszawy z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego OPS Praga – Północ (z późn. zmianami).

Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy określa ogólne zasady pracy.

Podstawowymi komórkami realizującymi zadania ustawowe Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy są:

- 1) Działy,
- 2) Ośrodki wsparcia, w tym:
 - a) Dom Dziennego Pobytu,
 - b) Dom Samotnej Matki i Dziecka,
 - c) Klub Złotego Wieku,
- 3) Samodzielne stanowiska pracy.

W Filii Nr 1 wyodrębniono następujące komórki organizacyjne:

- 1) Dział Pomocy Środowiskowej,
- 2) Dział Świadczeń.

W Filii Nr 2 wyodrębniono następujące komórki:

- 1) Dział Pomocy Środowiskowej,
- 2) Dział Świadczeń.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie w formie usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i specjalistycznych dla osób, wymagających pomocy. Z usług mogą korzystać także osoby, które nie są beneficjentami Ośrodka.

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi **Program Wolontariatu**. Celem realizowanego projektu jest kojarzenie osób, które chcą świadczyć bezpłatną pomoc z odbiorcami tej pomocy.

Dyrektor Ośrodka może tworzyć nowe i likwidować istniejące komórki organizacyjne w zależności od bieżących potrzeb w celu usprawnienia realizacji zadań Ośrodka.

Zadania statutowe Ośrodka mogą być realizowane także w uzasadnionych przypadkach przez inne podmioty wyspecjalizowane w realizacji określonej działalności wyłonione zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych, aktami prawa miejscowego wydanymi przez Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy oraz wewnętrznym Regulaminem w sprawie ramowych procedur udzielania zamówień publicznych.

Do wspólnych zadań podstawowych komórek organizacyjnych Ośrodka należy w szczególności:

1. właściwa i terminowa realizacja zadań wynikających ze Statutu jednostki,
2. opracowywanie propozycji do projektu planu finansowego Ośrodka, w części dotyczącej zakresu działania,
3. przygotowywanie projektów programów,
4. opracowywanie okresowych raportów o potrzebach związanych z prawidłową realizacją zadań,
5. opracowywanie sprawozdań i analiz z działalności komórki, nie rzadziej niż raz na kwartał.

Do podstawowych zadań **Działu Pomocy Środowiskowej** należy w szczególności:

1. rozpoznanie, ocena i analiza potrzeb mieszkańców w zakresie pomocy społecznej,

2. przeprowadzanie wywiadów środowiskowych oraz występowanie na tej podstawie o pomoc dla zainteresowanych,
3. współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami, których działalność uzupełnia bądź wspiera formy pomocy udzielanej klientom Ośrodka,
4. opracowywanie projektów decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznej,
5. współpraca z podmiotami świadczącymi usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne na zlecenie Ośrodka oraz nadzór nad ich realizacją.

Do podstawowych zadań **Działu Świadczeń** należy w szczególności:

1. obsługa komputerowej bazy świadczeń dla podopiecznych Ośrodka przy zachowaniu ochrony danych osobowych
2. sporządzanie planów finansowych, harmonogramów wydatków z zakresu działu
3. przygotowanie decyzji administracyjnych z zakresu Ustawy o pomocy społecznej
4. przygotowanie list wypłat i przekazów pocztowych w sprawie przyznanych świadczeń
5. dokonywanie comiesięcznych rozliczeń z ZUS, sporządzanie raportów miesięcznych
6. rozliczanie faktur za przyznane żywnie w placówkach oświatowych i punktach żywieniowych
7. kompletowanie dokumentacji i rozliczanie faktur dotyczących pogrzebów
8. przygotowywanie i sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych

Do podstawowych zadań **Działu Pomocy Specjalistycznej** należy w szczególności:

1. specjalistyczna diagnoza środowisk rodzinnych,
2. poradnictwo specjalistyczne,
3. opracowywanie zasad współdziałania z klientem/rodziną w celu rozwiązania występujących problemów,
4. prowadzenie zajęć grupowych dla wybranych kategorii klientów,
5. pomoc psychologiczno - pedagogiczna dla rodzin dysfunkcyjnych,
6. pomoc osobom i ich rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji,
7. wspieranie i animacja współpracy ze środowiskiem lokalnym, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami działającymi w sferze polityki społecznej,
8. współpraca europejska,
9. inicjowanie, opracowywanie i realizacja lokalnych programów społecznych wynikających z rozpoznanych potrzeb,
10. pomoc w przygotowaniu i współrealizacja projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego,
11. obsługa organizacyjno-techniczna zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do podstawowych zadań **Zespołu ds. asysty rodzinnej** należy w szczególności:

1. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny w miejscu jej zamieszkania lub miejscu przez nią wskazanym oraz dostępu do konsultacji i poradnictwa specjalistycznego,
2. przygotowanie oceny potrzeb w zakresie asysty rodzinnej, obejmującej:
3. analizy potrzeb objęcia asystą rodzin z dziećmi,
4. określenie skali działań i zaangażowania środków niezbędnych do zabezpieczenia potrzeb w w/w zakresie,
5. ścisła współpraca z pracownikiem socjalnym w zakresie wspierania rodziny z dziećmi, przeżywającej trudności,
6. ścisła współpraca i angażowanie podmiotów lokalnych na rzecz wsparcia rodziny z dziećmi przeżywającej trudności, w tym m.in. z placówkami opiekuńczo- wychowawczymi,
7. prowadzenie konsultacji dla rodziców i dzieci w formie indywidualnej,
8. prowadzenie dokumentacji i sprawozdawczości.

Do podstawowych zadań **Działu Finansowo - Księgowego** należy w szczególności:

1. opracowywanie projektów planów finansowych i sprawozdań z ich wykonania,
2. przygotowywanie okresowych analiz ekonomicznych z wykonania poszczególnych planów finansowych,

3. prowadzenie ksiąg rachunkowych,
4. prowadzenie ewidencji księgowej wszystkich składników majątkowych,
5. prowadzenie gospodarki finansowej Ośrodka,
6. kontrola finansowa działalności Ośrodka.

Do podstawowych zadań **Działu Administracyjnego** należy w szczególności:

1. nadzór nad prawidłową eksploatacją i zabezpieczeniem pomieszczeń użytkowanych przez Ośrodek oraz nad majątkiem Ośrodka,
2. zaopatrywanie w niezbędne materiały biurowe i środki czystości oraz prawidłowy podział tych materiałów,
3. organizowanie i nadzorowanie remontów oraz bieżących napraw,
4. prowadzenie spraw związanych z przestrzeganiem przepisów BHP i przepisów przeciwpożarowych,
5. eksploatacja, utrzymanie i rozwój infrastruktury informatycznej,
6. prowadzenie dokumentacji związanej z ubezpieczeniem mienia,
7. przyjmowanie i wysyłanie korespondencji Ośrodka,
8. prowadzenie spraw kadrowych,
9. prowadzenie magazynu i archiwum zakładowego.

Do zadań **Ośrodków Wsparcia** należy w szczególności:

1. prowadzenie zajęć usprawniających ruchowo,
2. prowadzenie zajęć rekreacyjnych, kulturalnych i edukacyjnych,
3. udzielanie porad psychologicznych,
4. świadczenie pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych,
5. udzielanie wsparcia w zachowaniu więzi rodzinnych,
6. umożliwienie zachowania higieny,
7. zapewnienie, co najmniej jednego posiłku dziennie,
8. organizowanie innych zajęć i usług w zależności od potrzeb usługobiorców i realnych możliwości placówki,
9. współpraca z różnymi organizacjami i instytucjami w celu rozwijania nowych form działalności.

Do obowiązków osoby zajmującej **samodzielne stanowisko radcy prawnego** należy w szczególności:

1. opiniowanie projektów decyzji administracyjnych,
2. opiniowanie projektów umów zawieranych przez Ośrodek,
3. konsultacje i porady prawne,
4. sporządzenie opinii prawnych,
5. opracowywanie wewnętrznych aktów prawnych.

Do obowiązków osoby zajmującej **samodzielne stanowisko ds. zamówień publicznych** należy w szczególności:

1. sporządzanie planów zamówień publicznych ,
2. ogłaszanie postępowań w miejscach i terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami,
3. przygotowanie i prowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z Prawem Zamówień Publicznych,
4. opracowywanie specyfikacji istotnych warunków zamówienia i protokołów,
5. opracowywanie projektów umów zawieranych zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych,
6. przygotowywanie sprawozdań z realizacji zamówień publicznych,
7. sporządzanie rocznych sprawozdań zbiorczych z udzielonych zamówień publicznych,
8. udział w pracach komisji przetargowych,
9. opisywanie rachunków i faktur, zakwalifikowanie ich pod dany tryb oraz niezwłoczne przekazywanie ich Działowi Finansowo Księgowemu do realizacji.

Do obowiązków osoby zajmującej **samodzielne stanowisko pracy ds. obsługi sekretariatu** Dyrektora należy w szczególności:

1. obsługa sekretariatu Dyrektora i prowadzenie spraw kancelaryjnych,
2. przyjmowanie interesantów zgłaszających się do Dyrektora i organizowanie im kontaktu z kierownictwem bądź kierowanie do właściwych komórek organizacyjnych,
3. prowadzenie terminarza Dyrektora,
4. prowadzenie ewidencji i kompletowanie zarządzeń Dyrektora Ośrodka, przekazywanie ich do publicznej wiadomości i realizacji,
5. prowadzenie strony internetowej Ośrodka,
6. wysyłanie i odbieranie, w tym drogą elektroniczną, korespondencji,
7. prowadzenie rejestru pism wpływających do Ośrodka i pism wysyłanych,
8. przedstawianie pism do podpisu lub dekretacji Dyrektora,
9. obsługa centrali telefonicznej i fax,
10. udzielanie informacji telefonicznych, łączenie rozmów, przygotowywanie pism i opracowanie wg zaleceń Dyrektora,
11. dbałość o zachowanie tajemnicy służbowej i ochrona danych osobowych;
12. przygotowywanie dokumentów do archiwizacji;
13. nadzór nad przechowywaniem pieczęci i udostępnianie dla potrzeb pracowników Ośrodka.
14. prowadzenie rejestru skarg i wniosków klientów oraz przekazywanie ich do załatwienia zgodnie z kompetencją,
15. prowadzenie rejestru wyjazdów służbowych i prywatnych.

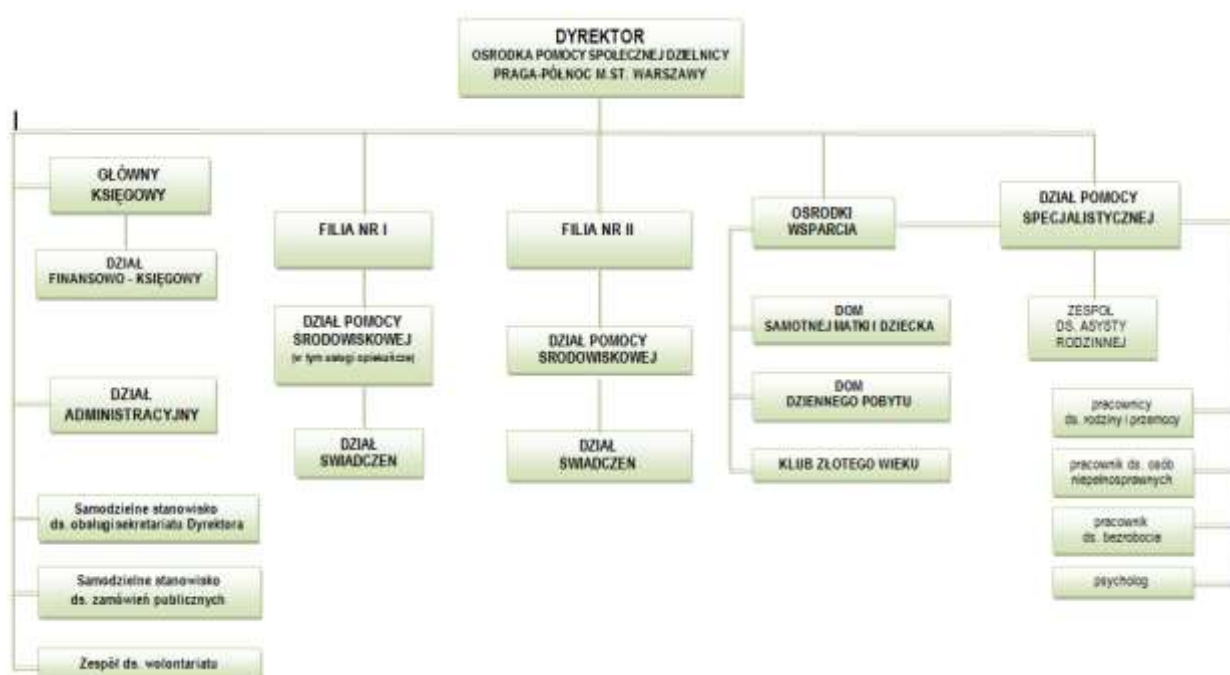
Do podstawowych zadań **Zespołu ds. wolontariatu** należy w szczególności:

1. Promowanie idei wolontariatu w społeczności lokalnej;
 2. Pozyskiwanie wolontariuszy i koordynowanie ich pracą;
 3. Szkolenie dla wolontariuszy i koordynatorów wolontariatu w organizacjach pozarządowych i innych instytucjach;
 4. Prowadzenie bazy danych i dokumentacji wolontariuszy oraz instytucji i innych organizacji pozarządowych, chętnych do korzystania z ich świadczeń.
-

5. STRUKTURA ORGANIZACYJNA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ DZIELNICY PRAGA - PÓŁNOC

Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy działa na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą Nr XXIX/918/2008 Rady miasta stołecznego Warszawy z dnia 17 kwietnia 2008 r. w sprawie nadania statutów ośrodkom pomocy społecznej m. st. Warszawy.

Struktura organizacyjna Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy określona została w regulaminie organizacyjnym nadanym Zarządzeniem Nr 04/2009 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy z dnia 12 marca 2009 roku w sprawie regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

Źródło: Schemat organizacyjny stanowiący załącznik do Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

W celu realizacji zadań statutowych Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy wyodrębniono następujące komórki organizacyjne:

- 4) **Dyrekcja** z siedzibą przy ul. K. Szymanowskiego 6/61
 - a) Dział Pomocy Specjalistycznej
 - b) Dział Finansowo Księgowy
 - c) Dział Administracyjny
 - d) Samodzielne stanowisko ds. zamówień publicznych
 - e) Samodzielne stanowisko ds. obsługi sekretariatu Dyrektora
 - f) Zespół ds. asysty rodzinnej
 - g) Zespół ds. wolontariatu
 - h) Zespół ds. realizacji projektów współfinansowanych z EFS

- 5) **Filia Nr I** z siedzibą przy ul. Groszkowskiego 5:
 - a) Dział Pomocy Środowiskowej
 - b) Dział Świadczeń
- 6) **Filia Nr II** z siedzibą przy ul. Brechta 15/31:
 - a) Dział Pomocy Środowiskowej
 - b) Dział Świadczeń
- 7) **Dom Dziennego Pobytu** z siedzibą przy ul. Brzeskiej 4;
- 8) **Dom Samotnej Matki i Dziecka** z siedzibą przy ul. K. Szymanowskiego 4a;
- 9) **Klub Złotego Wieku** z siedzibą przy ul. Jagiellońskiej 56.

STRUKTURA ZATRUDNIENIA

Struktura zatrudnienia w Ośrodku Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy w 2013 roku przedstawiała się następująco:

Wyszczególnienie			Liczba osób	Liczba etatów	
OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ – OGÓLEM (2+3+9+10+11+12+14)		1	88	84,75	
Z tego	Dyrektor	2	1	1	
	Pracownicy socjalni ogółem	3	38	38	
	W tym:	Starszy specjalista pracy socjalnej	4	4	4
		Specjalista pracy socjalnej	5	20	20
		Starszy pracownik socjalny	6	7	7
		Pracownik socjalny	7	7	7
		w tym: (z wiersza 3) w rejonach opiekuńczych	8	34	34
	Główny specjalista	9	1	1	
	Koordinatorzy OPS ds. usług opiekuńczych	10	2	2	
	Koordinatorka ds. komputeryzacji	11	2	1,75	
	Pracownicy pozostali	12	33	30,75	
	w tym: Asystent rodziny	13	3	3	
OŚRODKI WSPARCIA		14	11	10,25	
z tego	Dom Dziennego Pobytu	15	6	5,25	
	Dom Samotnej Matki i Dziecka	16	3	3	
	Klub Złotego Wieku	17	2	2	
Pracownicy zatrudnieni w ramach programu realizowanego przez OPS „Z rodziną mogę więcej” finansowanego ze środków EFS			5	4,75	
w tym	pracownik socjalny		1	1	
	Asystent rodziny		2	2	

Tabela: Struktura zatrudnienia – opracowanie: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

Zadania realizowane przez Ośrodek wymuszają zatrudnianie dobrze przygotowanej i wykształconej kadry pracowników. Większość pracowników posiadała wykształcenie wyższe. W roku 2013 stanowili oni 65% ogółu zatrudnionych.

Wykres nr 1: Poziom wykształcenia pracowników zatrudnionych w Ośrodku – opracowanie: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

W 2013 r. kadra Ośrodka składała się z: 51 pracowników posiadających wykształcenie wyższe magisterskie o kierunku: pedagogika, politologia, socjologia, psychologia, ekonomia, technologia żywienia, praca socjalna, 6 pracowników posiadających wykształcenie wyższe licencjackie o kierunku: pedagogika, polityka społeczna, praca socjalna, ekonomia, administracja, 26 pracowników posiadających wykształcenie policealne i średnie; 5 pracowników posiadających wykształcenie zawodowe.

Wykres nr 2: Struktura wykształcenia wyższego wg grup pracowników Ośrodka – opracowanie: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

Wykształcenie wyższe posiadało:

- 1) 100% kadry kierowniczej,
- 2) 45% pracowników samorządowych na stanowiskach urzędniczych,
- 3) 71% pracowników socjalnych,
- 4) 100% asystentów rodziny
- 5) 44% pracowników na stanowiskach pomocniczych i obsługi.

Wykształcenie policealne i średnie posiadało:

- 1) 55% pracowników samorządowych na stanowiskach urzędniczych,
- 2) 29% pracowników socjalnych,
- 3) 28% pracowników na stanowiskach pomocniczych i obsługi.

Wykształcenie zawodowe posiadało:

- 1) 28% pracowników na stanowiskach pomocniczych i obsługi.

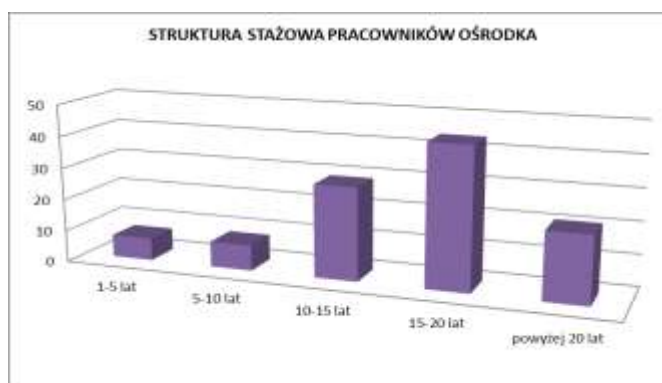
Wykres nr 3: Struktura wykształcenia policealnego i średniego wg grup pracowników Ośrodka – opracowanie: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

Pracownicy legitymujący się wykształceniem wyższym posiadali ponadto ukończone studia podyplomowe:

- 1) 14-tu w zakresie: organizacji pomocy społecznej;
- 2) 6-ciu pracowników posiadało ukończone kierunki w zakresie: socjoterapii; służby cywilnej, administracji publicznej, zarządzania jednostkami terenowymi oraz rozwoju regionalnego i lokalnego; rachunkowości; zamówień publicznych; wiedzy o społeczeństwie; coachingu;
- 3) 4-rech w zakresie zarządzania gospodarką społeczną, specjalność: ekonomia społeczna;
- 4) 3 w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

8 pracowników socjalnych miało ukończoną specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny, a dwóch II stopnia.

Ponadto, czterej pracownicy posiadali umiejętność posługiwania się językiem migowym a dwóch pracowników (psycholog i asystent rodziny) legitymowało się posiadaniem certyfikatu terapeuty Polskiego Towarzystwa Psychologicznego oraz posiadało kwalifikacje do prowadzenia psychoterapii pod supervisionem.

Wykres nr 4: Struktura stażowa pracowników Ośrodka – opracowanie: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy.

Pracownicy Ośrodka, zgodnie z ustawą o pracownikach samorządowych z dnia 28.11.2008 r. (Dz. U. Nr 223 poz. 1458) oraz ustawą o pomocy społecznej z dnia 12.03.2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze

zm.), stale podwyższają swoje umiejętności i kwalifikacje zawodowe, w tym dzięki wsparciu finansowemu Ośrodka, uczestniczą w różnorodnych szkoleniach zawodowych i studiach podyplomowych.

W ramach konferencji pod patronatem Wojewody Mazowieckiego i Marszałka Województwa Mazowieckiego pt. „Zmiany w systemie pomocy społecznej na Mazowszu” zostały wręczone nagrody specjalne trzem pracownikom pomocy społecznej na Mazowszu, wśród których znalazł się wyróżniony pracownik Ośrodka - specjalista pracy socjalnej, który otrzymał nagrodę specjalną za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej.

W 2013 roku 3-ch pracowników Ośrodka uczestniczyło w X Ogólnopolskiej Konferencji „Pomoc dzieciom – ofiarom przestępstw”, 2 pracowników Ośrodka uczestniczyło w VI Ogólnopolskiej konferencji „Profilaktyka krzywdzenia małych dzieci”, po jednym pracowniku w konferencjach nt.: standardów superwizji pracy socjalnej, zmiany w systemie pomocy społecznej na Mazowszu, „Każdy ma prawo – demokracja dla ludzkiej seksualności”, bezdomność na Mazowszu, „Rodzina, samorząd, pomoc społeczna, ochrona zdrowia i przedsiębiorcy – nowe partnerstwo w propozycjach ustawy o pomocy osobom niesamodzielnym. 2 pracowników uczestniczyło w konferencji: Coaching – nowa metoda wsparcia procesów integracji społecznej i zawodowej, 4 pracowników w konferencji z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu 2013. Jeden pracownik uczestniczył w Kongresie Rodzicielstwa Zastępczego – Dziecko jest najważniejsze – Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej.

Ponadto, pracownicy Ośrodka uczestniczyli w wielu szkoleniach, których celem było podniesienie poziomu posiadanych kwalifikacji, doskonalenie wiedzy, zdobycie nowych umiejętności. Szkolenia dla pracowników socjalnych dotyczyły między innymi takich zagadnień jak:

- 1) Pomoc społeczna 2013 – aktualne problemy;
- 2) Obsługa oprogramowania dziedzinowego OU POMOST oraz oprogramowania go zastępującego – POMOST STD;
- 3) Szkolenie dla pedagogów ulicy;
- 4) Przeciwdziałanie złemu traktowaniu dzieci w rodzinie;
- 5) Superwizja koleżeńska – zasady i umiejętności;
- 6) Komisje RPA i Zespoły Interdyscyplinarne – prawne i praktyczne aspekty działania;
- 7) Reprezentowanie interesów instytucji w debatach. Prowadzenie i moderowanie spotkań. Narzędzia wspomagające pracę grupową;
- 8) Zadania i wyzwania w pracy osób reprezentujących instytucje publiczne;
- 9) Organizowanie społeczności lokalnej – aktywna pomoc społeczna;
- 10) Praca z młodzieżą oparta na zasobach;
- 11) Szkolenia w ramach Szkoły Praktycznych Umiejętności;
- 12) Zagrożenia cyberprzestrzeni. Kompleksowy program rozwoju dla pracowników służb społecznych;
- 13) Partnerzy w pomocy dziecku i rodzinie – rola społeczności lokalnych i organizacji pozarządowych w nowych formach aktywnej integracji i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu;
- 14) Praktyczne elementy działania zespołów interdyscyplinarnych;
- 15) Profilaktyka uzależnień chemicznych i behawioralnych w szkołach;
- 16) Współdziałanie lokalnych służb społecznych w obszarze profilaktyki uzależnień i przemocy;

- 17) Profilaktyka uzależnień dla różnych grup zawodowych w tym praca zespołów interdyscyplinarnych w województwie mazowieckim;
- 18) Zagrożenia cyberprzestrzeni. Kompleksowy program rozwoju dla pracowników służb społecznych;
- 19) Przeciwdziałanie syndromowi wypalenia zawodowego;
- 20) Profilaktyka uzależnień dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą;
- 21) Praca z osobami z zaburzeniami psychicznymi;
- 22) Praca z rodziną;
- 23) Szkolenie antydyskryminacyjne;
- 24) Rozwój umiejętności w zakresie identyfikacji potrzeb klientów pomocy społecznej i projektowania dla nich wsparcia aktywizacyjnego.

Pracownicy brali udział w kursach i warsztatach nt.:

- 1) Kierowanie zespołem pracowników wspierających rodzinę biologiczną i zastępczą;
- 2) Jak zdobyć i zatrzymać wolontariusza;
- 3) Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły;
- 4) Kontakt i praca z osobami stosującymi przemoc;
- 5) Mediacje rodzinne;
- 6) Rodzeństwo bez rywalizacji II część.

Asystenci rodziny uczestniczyli w następujących szkoleniach:

- 1) Przeciwdziałanie złemu traktowaniu dzieci w rodzinie;
- 2) Dziecko krzywdzone – pomoc dziecku i rodzinie;
- 3) Warsztaty metodyczne: Metody rozwiązywania konfliktów – mediacje;
- 4) Spotkania superwizyjne;
- 5) Podejście skoncentrowane na rozwiązaniach w pracy asystenta rodzinnego.

Pracownicy Ośrodka uczestniczyli w seminarium nt.:

- 1) Ocena wiarygodności klienta w szczególnych zadaniach realizowanych przez pracowników pomocy społecznej;
- 2) Interdyscyplinarny model współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie dzielnicy;
- 3) Jak rozmawiać z osobą stosującą przemoc w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”;
- 4) Dyskryminacja ze względu na płeć;
- 5) Dyskryminacja ze względu na orientację seksualną.

Pozostali pracownicy brali udział w szkoleniach z zakresu:

- 1) Zamknięcie ksiąg rachunkowych w jednostkach finansów publicznych;
- 2) Wydatki strukturalne – prawidłowa klasyfikacja i sporządzanie sprawozdań Rb-WSa i Rb-Wsb;
- 3) ABC zamówień publicznych w 2013 r. z uwzględnieniem nowelizacji;
- 4) Nowy program Płatnik 9.01.001.

Analizując zatrudnienie oraz poziom wykształcenia pracowników zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy zauważyć należy, iż systematycznie wzrastają kwalifikacje pracowników.

SYSTEMY INFORMATYCZNE

Do realizacji zadań statutowych, wzorem lat ubiegłych były wykorzystywane wyspecjalizowane narzędzie programistyczne. Wśród użytkowanych w 2013 roku produktów znalazły się między innymi:

- 1) Pomost Standard - program wspomagający działalność Ośrodka w realizacji ustawowych zadań;
- 2) SAC Statystyczna Aplikacja Centralna – elektroniczna obsługa procesu zbierania sprawozdań finansowo-budżetowych;
- 3) PŁATNIK – program wymagany do rozliczania z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych;
- 4) KSIĘGOWOŚĆ OPTIVUM – elektroniczna obsługa finansowo-księgową Ośrodka;
- 5) FAKTURY OPTIVUM;
- 6) ROZRACHUNKI OPTIVUM;
- 7) KASA OPTIVUM;
- 8) PŁACE OPTIVUM,
- 9) KADRY OPTIVUM;
- 10) ZAMÓWIENIA PUBLICZNE OPTIVUM;
- 11) INWENTARZ OPITVUM;
- 12) STOŁÓWKA;
- 13) BUDŻET JB PLUS;
- 14) Elektroniczna Skrzynka Podawcza.

W ramach adaptacji systemu informatycznego zmodyfikowano istniejącą sieć oraz sprzęt peryferyjny, a w niektórych przypadkach przeprowadzono we własnym zakresie modernizację polegającą na wymianie przestarzałych i wyeksploatowanych komputerów i drukarek na nowe, spełniające bieżące wymagania. Ponadto, przedłużono ważność 9 certyfikatów kwalifikowanych (podpis elektroniczny) na kolejne dwa lata.

6. UDZIELONE ŚWIADCZENIA w 2013 roku

ZADANIA WŁASNE GMIN

W 2013 roku na realizację wszystkich zadań własnych z zakresu pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy wydatkował łączną kwotę **10.040.504 zł** co oznacza zwiększenie środków na realizację w/w zadań w porównaniu z rokiem 2012 o kwotę **435.646 zł (4,5%)** i aż o kwotę **1.137.464 zł (13%)** w porównaniu z rokiem 2011.

W ramach zadań własnych przyznano świadczenie **2723** rodzinom. Natomiast liczba osób w tych rodzinach, którym przyznano decyzją świadczenie wyniosła **3176**. Liczba wszystkich osób w tych rodzinach, czyli faktycznie objętych pomocą to **4800**.

Oznacza to spadek liczby rodzin, którym przyznano świadczenie w ramach zadań własnych w porównaniu z rokiem **2012** o **169** rodzin (**6%**) i o **188** rodzin (**6,5%**) w porównaniu z rokiem 2011.

Powyższy fakt spowodowany był tym, iż praktycznie przez całe I półrocze 2013 roku Ośrodek posiadał bardzo ograniczone środki finansowe na realizację poszczególnych świadczeń w ramach zadań własnych, co ograniczyło do nich dostęp potencjalnych świadczeniobiorców. Wymieniona sytuacja miała szczególny wpływ na świadczenia, które nie są dotowane przez wojewodę.

Podobnie jak w latach poprzednich największe środki finansowe, wśród świadczeń pieniężnych realizowanych w ramach zadań własnych, przeznaczono na wypłatę zasiłków stałych tj. **4.359.620 zł** (43% budżetu na realizację zadań własnych). Była to kwota wyraźnie wyższa niż w roku **2011** i **2012**, kiedy to na wypłatę zasiłków stałych wydatkowano odpowiednio **3.829.115 zł** i **3.924.722 zł**.

Decydujący wpływ na taki stan rzeczy miał fakt podniesienia od miesiąca X 2012 roku kwot zasiłków stałych (*wejście w życie od 01.10.2012 r. Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych*).

W odróżnieniu od poprzednich lat, kiedy zaznaczyła się pewna stabilizacja jeśli chodzi o liczbę osób, którym decyzją przyznano świadczenie w formie zasiłku stałego (w **2010 roku – 1001 osób**, **2011 roku – 995 osób**, **2012 roku – 996 osób**), w 2013 roku odnotowano spadek liczby osób uprawnionych do w/w świadczenia (**964 osoby**).

W 2013 roku podobnie jak w latach poprzednich wśród świadczeniobiorców zasiłku stałego zdecydowanie przeważały osoby samotnie gospodarujące (**806 osób tj. 83%**), osób pozostających w rodzinach było **158**. Średnia wysokość zasiłku stałego w przypadku osoby samotnie gospodarującej wyniosła **475,00 zł** i była wyższa niż w latach poprzednich w **2010r - 402,10 zł**, w **2011r - 403,39 zł**, w **2012r – 418,75 zł**).

W przypadku osób w rodzinie średnia wysokość zasiłku wyniosła **285,15 zł**, była również wyższa niż w latach poprzednich (w **2010r - 220,65 zł**, w **2011r - 217,03zł**, w **2012r – 235,99 zł**).

Wzrost średniej wysokości zasiłku stałego związany był przede wszystkim z weryfikacją od 01.10.2012r kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Osoby uprawnione do zasiłku stałego to osoby niezdolne do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności czy też niezdolne do samodzielnej egzystencji i wymagające pomocy osób drugich w codziennej egzystencji. Zasiłek stały jest więc dla nich głównym źródłem utrzymania.

Mimo wzrostu średniej wysokości zasiłku stałego nie może on jednak stanowić jedyne źródła utrzymania. Dlatego też osoby korzystające z pomocy tego typu wymagają dodatkowego wsparcia finansowego, głównie w formie zasiłków celowych przeznaczonych właśnie na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, tj. zakup żywności, leków, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, opłacania należności związanych z użytkowaniem lokalu (czynsz, gaz, energia).

Zasiłkobiorcy stali z uwagi na stan zdrowia, wiek, wymagają również wsparcia w formie niepieniężnych form pomocy, tj. usług opiekuńczych (gospodarczych i pielęgnacyjnych), zapewnienia gorącego posiłku. Osoby te wspierane były także niematerialnymi formami pomocy - pracą socjalną, poradnictwem psychologicznym, prawnym, pomocą w załatwieniu spraw urzędowych w placówkach ochrony zdrowia, działaniami skierowanymi na uzyskanie przysługujących im uprawnień, tj. np. świadczeń rentowych, emerytalnych, dodatku pielęgnacyjnego, dodatku mieszkaniowego, stopnia niepełnosprawności.

Niematerialne formy pomocy nabierają szczególnego znaczenia zwłaszcza w odniesieniu do osób starszych, chorych, niepełnosprawnych, niezaradnych życiowo.

Połączenie wsparcia finansowego z pomocą w formie usług opiekuńczych, szeroko rozumianej pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego pozwala świadczeniobiorcom z zasiłkiem stałym przewyciężyć trudną sytuację, zaspokoić najbardziej istotne potrzeby życiowe, czynnie włączyć się do życia społecznego, uzyskać należne im uprawnienia.

Jak wynika z przedstawionych danych, liczba osób uprawnionych do zasiłku stałego zmniejszyła się nieznacznie w porównaniu do ostatnich lat.

Innym, ważnym świadczeniem pieniężnym realizowanym w ramach zadań własnych, skierowanym do osób bezrobotnych, długotrwale chorych, niepełnosprawnych - jest **zasiłek okresowy**.

W 2013r przyznano decyzją zasiłek okresowy **1060** osobom i była to liczba *znacznie wyższa* w stosunku do lat ubiegłych, w których wyniosła odpowiednio - **946** osoby w roku **2010**, **945** osób w roku **2011** i **952** osoby w roku **2012**. Z pewnością wpływ na wspomniany wzrost miał szerszy dostęp do w/w świadczenia, w związku ze zmianą od 01.10.2012r kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń z pomocy społecznej.

W 2013 r. środki przeznaczone z budżetu OPS na wypłatę zasiłków okresowych to **2.084.630 zł** i były one wyższe o **439.870 (27%)** niż w roku **2012** i wyższe o **679.658 zł (48%)** niż w roku **2011**. Zmiana ta była spowodowana w/w weryfikacją (od 01.10.2012r) kwot kryteriów dochodowych co spowodowało m.in. wzrost minimalnej kwoty zasiłku jaką świadczeniobiorcy mogli otrzymać. Spowodowało to również wzrost, w porównaniu do lat ubiegłych, średniej wysokości zasiłku okresowego do kwoty **344.40 zł** (w **2011 roku** wysokość ta wynosiła **266,69 zł**, w **2012 roku** – **309,63 zł**). Była to jednak wysokość minimalnie wyższa niż w roku **2010 - 338,08 zł** i niższa niż **2009 r -375,64 zł** czy nawet w roku **2008 - 364,84 zł**.

Spadek średniej wartości zasiłku okresowego w porównaniu do stanu sprzed 4 – 5 lat spowodowany był ograniczonymi środkami finansowymi, a tym samym koniecznością wypłacania świadczenia w wysokości minimalnej jaką przewidują przepisy prawa.

Jest to niepokojące zjawisko dla zasiłkobiorców okresowych, gdyż mając na względzie postępujący (na przestrzeni ostatnich lat) wzrost kosztów utrzymania należy domniemywać, że w coraz mniejszym stopniu są oni w stanie zaspokajać najpilniejsze potrzeby życiowe.

Dlatego też niezbędne stało się ich wspieranie dodatkowymi świadczeniami pieniężnymi tj. zasiłkami celowymi przeznaczonymi na zaspokojenie tych niezbędnych potrzeb tj. na zakup żywności, odzieży, obuwia, leków, pokrywania opłat za czynsz, energię, gaz.

Mając na względzie obiektywne czynniki społeczne jak chociażby skalę bezrobocia, specyfikę mieszkańców Dzielnicy należy przypuszczać, że w najbliższych latach liczba osób uprawnionych do zasiłków okresowych może ulegać zwiększeniu.

Inną, istotną pozycją w katalogu świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych są zasiłki celowe. Budżet Ośrodka na ich realizację w **2013** roku wynosił **1.716.727zł** i był niższy niż w roku **2012** o **467.485zł (22%)** ale wyższy niż w roku **2011** kiedy to wynosił **1.395.911 zł**.

W **2013** roku liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie wyniosła **1684** i była niższa jak w latach **2011-2012** kiedy to wyniosła **1823**.

Zauważalny spadek liczby osób, którym decyzją przyznano zasiłek celowy, jak już wspomniano na wstępie, wynika z faktu, że pierwsze środki finansowe w 2013 roku na realizację zasiłków celowych (oprócz niewielkich środków w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”) Ośrodek otrzymał pod koniec I półrocza, tj. w czerwcu 2013 roku.

Zgodnie z zapisami Ustawy o pomocy społecznej zasiłek celowy przeznaczony jest na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. W praktyce katalog celów na jakie przyznawane są zasiłki celowe jest bardzo szeroki i obejmuje m.in. zakup żywności, leków, odzieży, obuwia, środków czystości, artykułów higieny osobistej, niezbędnych przedmiotów użytku codziennego, pokrywanie należności związanych z użytkowaniem lokalu (czynsz, energia, gaz, opał na zimę). Tym bardziej więc obniżenie budżetu na wypłatę zasiłków celowych, długotrwały (od I do V 2013 roku) całkowity brak finansowych możliwości realizacji w/w świadczeń spowodował iż dostęp do uzyskania pomocy w/w formie był ograniczony a stopień zaspokojenia elementarnych i uzasadnionych potrzeb klientów Ośrodka stał na niezadowalającym poziomie.

Istotne znaczenie wśród świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych stanowi świadczenie niepieniężne, tj. pomoc w formie gorącego posiłku. Wsparcie to adresowane jest zarówno do dzieci- w żłobkach, przedszkolach, szkołach jak i do osób dorosłych, które własnym staraniem nie są w stanie przygotować sobie gorącego posiłku. Pomoc realizowana była w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W 2013 roku na realizację powyższego świadczenia wydatkowano łącznie **1.048.139 zł** i była to kwota niższa niż w roku 2012 (**1.121.165 zł**).

W **2013** roku Ośrodek zapewnił lub pokrył koszty posiłków **1174** osobom, z czego **970** to dzieci i są to wartości zbliżone do roku **2012**, kiedy to z tej formy pomocy korzystało **1158** osób (947 dzieci) jednak znacznie odbiegający od lat poprzednich kiedy to w **2008** roku z posiłków korzystało **1375 osób** (1053 dzieci), w **2009 r - 1339 osób** (1026 dzieci), w **2010 r - 1310 osób** (1024 dzieci), w **2011r - 1314** osób (1004 dzieci).

Z pewnością wpływ na to miały ograniczone środki finansowe jakie posiadał Ośrodek co spowodowało że powyższa forma pomocy, realizowana była jedynie w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, obejmującego tylko osoby i rodziny spełniające określone kryteria dochodowe określone w /w programie.

Należy podkreślić znaczenie tej formy wsparcia w systemie pomocy społecznej, gdyż adresowana jest ona do grup najsłabszych społecznie tj. dzieci, osób starszych, chorych, niepełnosprawnych społecznie, niezaradnych życiowo.

Podobnie, ważną rolę w systemie wsparcia społecznego, odgrywają świadczenia w formie **usług opiekuńczych** (gospodarczych i pielęgnacyjnych) realizowane w miejscu zamieszkania świadczeniobiorców.

W **2013r** usługami opiekuńczymi objętych było **311** osób, co oznacza znaczący spadek liczby świadczeniobiorców w porównaniu z **2012** rokiem (**374 osoby – 17%**) ale także spadek w porównaniu z rokiem **2011** (**328 osób**).

W **2013r** na realizację usług opiekuńczych (gospodarczych i pielęgnacyjnych) wydatковано łącznie **623.193 zł** tj. o **68.840 zł** więcej niż w roku **2012** i o **164.019 zł** mniej niż w roku **2011**.

Łączne, roczne wydatki na realizację w/w świadczeń uzależnione są od jednostkowej ceny usług opiekuńczych wylanianej w przetargach i ilości zrealizowanych świadczeń (godzin).

W **2013** roku zrealizowano **80.230** świadczeń (godzin) i jest to znaczący wzrost (o 24%) w porównaniu do roku **2012** (**64 771** świadczeń) , a także do roku **2011** (**63 760** świadczeń).

Należy zaznaczyć istotne znaczenie tej formy pomocy gdyż realizacja usług opiekuńczych pozwala osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym pozostać w dotychczasowym środowisku zamieszkania.

Jeśli chodzi o pozostałe materialne świadczenia, realizowane w ramach zadań własnych w **2013r** Ośrodek sprawił **70 pogrzebów** - więcej niż w roku **2012** (60 pogrzebów) i w roku **2011** (61 pogrzebów) .

W odróżnieniu od roku 2012 (5 zasiłków celowych) i roku 2011 (25 zasiłków celowych) w 2013 roku nie udzielono żadnego **zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego**.

Podobnie jak w roku 2011 i w 2012r, w 2013r **nie udzielono żadnego zasiłku w formie biletu kredytowanego**.

Wśród niematerialnych form pomocy, realizowanych w ramach zadań własnych, główną pozycję w **2013** roku stanowiły: **praca socjalna** (3335 osób/rodzin), **poradnictwo specjalistyczne** (850 osób/rodzin) oraz **interwencja kryzysowa** (102 osób/rodzin) .

W porównaniu do roku 2012 nastąpił spadek liczby osób/rodzin , którym udzielono wsparcia w w/w formach, co w dużej mierze spowodowane było z zaznaczonym na wstępie ogólnym spadkiem liczby osób/rodzin , którym udzielono pomocy w ramach zadań własnych.

Reasumując, w ramach zadań własnych Ośrodek realizuje zarówno świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, okresowe, celowe) jak i świadczenia niepieniężne (usługi opiekuńcze, pomoc w formie gorącego posiłku, sprawienie pogrzebu, pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, interwencje kryzysowe) .

W 2013 r. w porównaniu do roku poprzedniego, zmniejszyła się liczba osób objętych pomocą w ramach zadań własnych. Tendencję spadkową odnotowano wśród świadczeniobiorców świadczeń materialnych (zasiłek stały, zasiłek celowy) i niematerialnych (usługi opiekuńcze, praca socjalna, poradnictwo, interwencja kryzysowa), natomiast zwiększyła się liczba osób i rodzin w ramach takich działań jak: pomoc w formie zasiłku okresowego, w formie posiłków i pogrzebów.

W 2013 roku, w porównaniu do roku poprzedniego, nastąpił nieznaczny wzrost wysokości środków finansowych wydatkowanych na realizację zadań własnych gminy obejmujących zasiłki stałe i zasiłki okresowe. Odnotowano wzrost wydatkowanych środków również wśród takich form pomocy jak usługi opiekuńcze i pogrzeby. W stosunku do pozostałych form pomocy (tj. zasiłki celowe i posiłki) wydatkowane środki na ich realizację były niższe niż w roku 2012.

Zmniejszyła się liczba osób / rodzin, którym udzielono niematerialnych form pomocy (praca socjalna, interwencja kryzysowa, poradnictwo specjalistyczne). Jednakże złożoność występujących w rodzinach problemów, ich skala i natężenie przy ograniczeniach finansowych jakie są udziałem Ośrodka Pomocy Społecznej powoduje konieczność wzmożenia działań na tych płaszczyznach .

Połączenie materialnych i niematerialnych form pomocy umożliwia rozwiązanie wiele problemów rodzinnych, społecznych, co z kolei zapobiega wykluczeniu społecznemu osób i rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej umożliwiając im powrót do prawidłowego funkcjonowania w środowisku.

ZADANIA ZLECONE GMINIE

W 2013r świadczeniami realizowanymi przez Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach zadań zleconych gminie były specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz pomoc przyznawana cudzoziemcom , którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium RP.

Specjalistycznymi usługami opiekuńczymi objętych było **16 osób** - 5 osób dorosłych (osoby z chorobą psychiczną) i 11 dzieci (z autyzmem). W ramach w/w usług zrealizowano **3590** świadczeń (godzin). Łączna kwota wydatkowana na realizację w/w świadczeń wyniosła **67.863 zł**. 4 świadczeniobiorców to osoby samotne, 12 osób pozostawało w rodzinie. Osoby objęte specjalistycznymi usługami opiekuńczymi korzystały z pomocy w formie nauki i rozwijania umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego.

Dzieci dodatkowo korzystały z zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych. Należy zaznaczyć, że od kilku lat liczba osób korzystających z tej formy pomocy pozostaje na zbliżonym poziomie. W roku **2008** było to **14** osób, w **2009r** - **15** osób, **2010r** - **13** osób, **2011r** - **12** osób, **2012r** - **13** osób .

Podobnie jak w 2012r została udzielona w ramach zadań zleconych pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium RP. Wsparcie w formie pieniężnej otrzymało **6** rodzin (2 z Rosji, 3 z Armenii, 1 z Gruzji). Przyznano łącznie **49** zasiłków celowych na kwotę **19.900 zł**.

Należy zaznaczyć, iż zgodnie z art.5 pkt 2b Ustawy o pomocy społecznej zasiłek celowy jest jedynym świadczeniem pieniężnym jaki można przyznać cudzoziemcom mającym zgodę na pobyt tolerowany na terytorium RP.

7. RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ W DZIELNICY PRAGA - PÓŁNOC

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. W związku z czym działalność OPS charakteryzuje się systemowym podejściem do pomocy udzielanej rodzinom / osobom, które uwzględnia takie formy wsparcia jak: pomoc finansowa, szeroko rozumiana praca socjalna oraz poradnictwo specjalistyczne.

TYPY RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ:

W 2013 roku z pomocy ogółem skorzystało **3335 rodzin**, w których liczba osób wyniosła **6078**.

Wśród rodzin tych było:

- ▣ **825** rodzin z dziećmi;
- ▣ **458** rodzin niepełnych;
- ▣ **600** rodzin emerytów i rencistów.

Liczba rodzin prowadzących gospodarstwo domowe w tym:

- ▣ jednoosobowe - 2084/2084 osób
- ▣ dwuosobowe - 514/1028 osób w rodzinie
- ▣ trzyosobowe - 324/ 972 osób w rodzinie
- ▣ czterosobowe - 219/876 osób w rodzinie
- ▣ pięćosobowe - 110/ 550 osób w rodzinie
- ▣ sześćosobowe i więcej - 84/568 osób w rodzinie

Liczba rodzin z dziećmi:

- ▣ z jednym dzieckiem - 360/890 osób w rodzinie
- ▣ z dwojgiem dzieci - 287/1043 osób w rodzinie
- ▣ z trójką dzieci - 109/ 525 osób w rodzinie
- ▣ z czwórką dzieci - 49/ 296 osób w rodzinie
- ▣ z piątką dzieci - 13/ 92 osób w rodzinie
- ▣ z szóstką dzieci - 6/51 osoby w rodzinie
- ▣ z siedmiorgiem i więcej - 1/11 osób w rodzinie

Liczba rodzin niepełnych:

- ▣ z jednym dzieckiem - 224/465 osób w rodzinie
- ▣ z dwojgiem dzieci - 154/505 osoby w rodzinie
- ▣ z trójką dzieci - 52/228 osób w rodzinie
- ▣ z czwórką i więcej - 28/158 osoby w rodzinie

Liczba rodzin emerytów i rencistów:

- ▣ jednoosobowe - 448/448 osób w rodzinie
- ▣ dwuosobowe - 113/226 osoby w rodzinie
- ▣ trzyosobowe - 22/66 osób w rodzinie
- ▣ czterosobowe i więcej - 17/68 osób w rodzinie

Z analizy danych za rok 2013 wynika, że w porównaniu do roku 2012 zmniejszyła się ogólna liczba rodzin korzystających z różnych form pomocy, w tym pracy socjalnej (**3707 w 2012r do 3335 w 2013r**).

Najistotniejsze zmiany spadkowe odnotowano w kategorii rodzin prowadzących dwuosobowe gospodarstwo domowe (**- 288 rodzin**), rodzin trzyosobowych (**- 49 rodzin**) oraz rodzin czterosobowych (**- 72 rodzin**). Natomiast wzrosła liczba gospodarstw jednoosobowych (**+ 32**).

W roku 2013 zaobserwowano tendencję spadkową w kategorii rodzin z dziećmi (**1154 w 2012r do 825 w 2013r**), rodzin niepełnych (**466 w 2012r do 458 w 2013r**) oraz rodzin emerytów i rencistów (**704 w 2012r do 600 w 2013r**). W roku 2013 w kategorii rodzin z dziećmi nastąpił znaczny spadek liczby rodzin: z jednym dzieckiem (**- 254**), nieco mniejszy wśród rodzin z dwojgiem dzieci (**- 34**) oraz z trojgiem dzieci (**- 31**).

Natomiast wśród rodzin niepełnych utrzymuje się tendencja podobna do 2012r. Niewielkie zmiany jakie odnotowano w 2013r dotyczyły wzrostu liczby rodzin z dwojgiem dzieci (**+19**). W pozostałych zaś kategoriach nastąpił niewielki spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (z jednym dzieckiem (**- 8**), trojgiem dzieci (**- 10**) oraz czworgiem i więcej (**- 9**).

W analizowanym roku, wśród korzystających z pomocy Ośrodka nastąpił także znaczny spadek liczby rodzin w kategorii rodzin emerytów i rencistów, najbardziej zauważalny wśród jednoosobowych gospodarstw domowych (**- 86**).

Powody przyznania pomocy rodzinom w roku 2013

1. Ubóstwo - 2169 rodzin

Ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym i wieloaspektowym. Za najważniejszy wskaźnik określający zasięg ubóstwa przyjmuje się dochód gospodarstwa domowego. Ubóstwo uwarunkowane jest wieloma czynnikami i w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy mieszkańców. Im liczniejsze gospodarstwo domowe, tym większe prawdopodobieństwo życia w niedostatku.

Problemy w zaspokojeniu podstawowych potrzeb (takich jak m.in. wyżywienie, ubranie, koszty utrzymania mieszkania, ochrona zdrowia, uzyskanie wykształcenia) wynikają z braku dostatecznej ilości środków finansowych, jakimi dysponuje rodzina czy osoba, w stosunku do stale rosnących kosztów utrzymania i nie są one wynikiem nieracjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami.

Ubóstwo stanowi jedno z najistotniejszych kryteriów, które ma wpływ na przyznanie pomocy. Przyczynami ubożenia świadczeniobiorców Ośrodka, odnotowanymi w roku 2013 były m.in. niepełnosprawność, bezrobocie (niski status zawodowy, niski poziom wykształcenia), wielodzietność, samotne rodzicielstwo, długotrwała lub ciężka choroba, uzależnienia w rodzinie.

Beneficjenci, którzy otrzymują pomoc z powodu złej sytuacji materialnej stanowią najliczniejszą grupę osób korzystających z różnych form wsparcia i choć ta pozycja została utrzymana to w stosunku do roku 2012 odnotowano znaczne zmniejszenie się ich liczby (z 2610 rodzin w roku 2012- do 2169 rodzin w roku 2013).

2. Sieroctwo - 3 rodziny

Sieroctwo zupełne, tj. sytuacja, kiedy rodzice dziecka nie żyją, wśród klientów Ośrodka Pomocy Społecznej występuje sporadycznie. Rodziny/osoby, u których występuje problem sieroctwa wymagają wieloaspektowego wsparcia.

Dlatego też aby wspomagać ich usamodzielnienie, Ośrodek oprócz wsparcia materialnego uzupełnia tę pomoc o pracę socjalną i poradnictwo specjalistyczne. Podobnie jak w roku 2012, w roku sprawozdawczym liczba rodzin, która korzysta z pomocy i mieści się w tej kategorii jest niewielka. W roku 2012 było 5 rodzin, w roku 2013 tylko 3 rodziny.

3. Bezdomność – 36 rodziny

W porównaniu do roku 2012 liczba rodzin, które w 2013r uzyskały pomoc z powodu bezdomności nieznacznie się zmniejszyła (- 8). Pomoc kierowana do tej kategorii rodzin to, przede wszystkim, zasiłki stałe oraz wydawanie decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych. W dalszej kolejności to również zasiłki celowe oraz praca socjalna realizowana wspólnie z pracownikami socjalnymi na terenie placówek, w których przebywały osoby bezdomne (takich jak: Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi” i Stowarzyszenie „Monar”). Realizowana praca socjalna obejmowała m.in. takie działania jak: pomoc w uzyskaniu orzeczenia stopnia niepełnosprawności, załatwianie spraw urzędowych, pomoc w wyrobieniu dowodu osobistego). Dodatkowo, w zależności od indywidualnych potrzeb osoby bezdomne korzystały z poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego, rodzinnego, zawodowe.

4. Potrzeba ochrony macierzyństwa - 112 rodzin w tym : ♦ wielodzietność - 29 rodzin

Celem pomocy społecznej jest wzmocnienie sił rodziny w chwilach trudnych i pomoc w wypełnianiu przez nią podstawowych funkcji, dlatego też bardzo ważnym działaniem Ośrodka jest wspieranie rodziny w pierwszym okresie życia dziecka.

Rodziny wielodzietne, ze względu na wysokie koszty utrzymania bardzo często mają problemy z zaspokajaniem podstawowych potrzeb. Nie zawsze poziom dochodów tych rodzin wynika z braku aktywności zawodowej czy niezaradności.

Działania Ośrodka adresowane do tej grupy, obejmowały pomoc materialną w formie świadczeń kierowanych do całej rodziny, w tym również do dzieci (np. finansowanie obiadów szkolnych, dofinansowanie różnych form wypoczynku, dofinansowanie kosztów żywienia w placówkach – żłobek, przedszkole). To także działania w ramach pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego, zmierzające do wspomaganie rodziny, motywowania jej do większej aktywności i rozwoju a także współpraca z organizacjami pozarządowymi, celem indywidualnego wsparcia zainteresowań i rozwoju dzieci.

W roku 2013 **wzrosła o 14** liczba rodzin, które uzyskały pomoc z powodu ochrony macierzyństwa **w tym wielodzietności (+ 1 rodzina)**.

5. Bezrobocie – 1091 rodzin

Bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie statusu materialnego rodziny. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia (frustracje, utrata autorytetu w rodzinie, obniżenie poczucia wartości). Dlatego oprócz pomocy materialnej większość, która zgłasza się do Ośrodka potrzebuje także wsparcia specjalistycznego.

W porównaniu do roku 2012 (**1012 rodzin**), w roku sprawozdawczym odnotowano wzrost (**+ 79 rodzin, tj. o ok. 8 %**) liczby rodzin, które uzyskały pomoc z powodu bezrobocia.

Wśród świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej najliczniejszą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne (powyżej 1 roku), które na obecnym rynku pracy mają mniejsze szanse z powodu: wieku, braku motywacji do podjęcia pracy i utrzymania się w zatrudnieniu, a przede wszystkim, niskiego poziomu wykształcenia i braku kwalifikacji zawodowych. Dlatego też ich aktywizacja jest trudna, długotrwała i wymaga wielokierunkowych oddziaływań.

Od sześciu lat Ośrodek realizuje projekty systemowe współfinansowane w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego (w roku 2013 udział w projekcie „Z rodziną mogę więcej” **wzięło 42 klientów** OPS Dzielnicy Praga Północ, **w tym 34 kobiety i 8 mężczyzn** z rodzin wieloproblemowych), których celem jest m.in. zwiększenie szans zawodowych osób bezrobotnych, klientów pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Oprócz projektu systemowego Ośrodek od roku 2012 realizuje także program prac społecznie- użytecznych, w których uczestniczyło corocznie 15 osób. W działaniach dotyczących aktywizacji osób/rodzin bezrobotnych znalazła się również współpraca z innymi podmiotami (w tym organizacjami pozarządowymi) a jej wynikiem było uczestnictwo 58 osób (w tym 36 osób niepełnosprawnych) w kilku różnych projektach finansowanych ze środków EFS.

Uzupełnieniem działań adresowanych do osób bezrobotnych była pomoc finansowa, pomoc rzeczowa, wsparcie w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego) oraz udzielanie konsultacji i porad.

6. Niepełnosprawność – 1063 rodziny

Niepełnosprawność - oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, który trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza, bądź uniemożliwia samodzielną egzystencję oraz wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z przyjętymi normami. Niepełnosprawną jest osoba, która uzyskała stosowne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

W porównaniu do roku 2012 (1117), w roku 2013 zmniejszyła się (**o ok. 5%**) liczba rodzin, które otrzymywały pomoc z powodu niepełnosprawności. Wśród przyczyn takiej sytuacji należy wymienić weryfikację orzeczeń stopnia niepełnosprawności jak również skuteczną pracę pracowników socjalnych, zmierzającą do uzyskania przez w/w rodziny własnych świadczeń np. emerytury lub renty.

Problemy osób niepełnosprawnych są złożone i obejmują różne obszary funkcjonowania i rozwoju takie jak m.in. bariery (architektoniczne, komunikacyjne...), utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji, utrudniony dostęp do rynku pracy, zła sytuacja materialna. Często także w/w problemom towarzyszą dysfunkcje w rodzinie (uzależnienia, przemoc...). Są one przyczyną pogłębiania się izolacji i wykluczenia społecznego tej grupy osób.

Zarówno liczebność tej grupy jak i złożoność występujących problemów, wymaga wielu działań, których celem jest zarówno poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych jak i ułatwienie im funkcjonowania w społeczeństwie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2013 kierował do tej grupy świadczeniobiorców różne formy pomocy: zarówno materialnej (w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych) jak i w formie pracy socjalnej.

Niezwykle ważnym aspektem pracy socjalnej, realizowanej w Ośrodku Pomocy Społecznej była praca w środowisku rodzinnym i otoczeniu społecznym osób niepełnosprawnych, m.in. utrzymywanie stałej współpracy z instytucjami i organizacjami, z pomocy których korzystają beneficjenci Ośrodka.

Do działań realizowanych w ramach pracy socjalnej należały także pomoc w uzyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego, kontaktowaniu z organizacjami działającymi na rzecz konkretnych grup osób niepełnosprawnych, zapewnieniu pomocy w formie usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych. To także działalność doradcza i informacyjna, prowadzona przez pracowników socjalnych oraz specjalistów, zarówno w zakresie przysługujących praw jak i możliwości korzystania z różnych form pomocy. W ramach prowadzonych działań integracyjnych dość licznej grupie osób niepełnosprawnych umożliwiono udział w różnych programach finansowanych ze środków EFS. W wyniku współpracy ze Środowiskowym Domem Samopomocy 17 osób z zaburzeniami emocjonalnymi zostało objętych w Dzielnicy wsparciem specjalistycznym tej placówki.

7. Długotrwała lub ciężka choroba – 812 rodzin

W roku 2013 odnotowano **wzrost** liczby odbiorców pomocy z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby o **114 osób**. Należy zaznaczyć, iż wśród ogólnej liczby świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej niezmiennie od kilku lat liczba osób, które otrzymują pomoc z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej i ciężkiej choroby utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie. W roku 2013 stanowili oni 56% wszystkich świadczeniobiorców.

Działania kierowane do tych beneficjentów wymagały uruchomienia wsparcia finansowego, niematerialnego (w postaci usług gospodarczych, pielęgnacyjnych i specjalistycznych) oraz pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego. Długotrwała lub ciężka choroba często bywa przyczyną ogromnych stresów, które obciążają nie tylko osobę chorą ale i całą rodzinę. Dlatego ważnym działaniem, w przypadku tych osób, jest współpraca ze środowiskiem lokalnym i organizacjami pozarządowymi, które oprócz pomocy świadczonej przez Ośrodek, mogą także udzielać wsparcia.

Należy podkreślić, iż w przypadku w/w rodzin, niejednokrotnie konieczne jest bezzwłoczne podejmowanie działań i uruchamianie wszechstronnej pomocy.

8. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - 512 rodzin w tym :

- ◆ rodziny niepełne – 398
- ◆ rodziny wielodzietne - 69

Przejawem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych są, z jednej strony zachowania dzieci związane z łamaniem obyczajów i norm społecznych oraz problemami z nauką, z drugiej strony zaś, brak ze strony rodziców właściwej i adekwatnej postawy wobec tych zachowań.

Często przyczyną pojawiania się problemów natury wychowawczej w rodzinach jest nadużywanie alkoholu, przemoc w rodzinie, niezaradność, bezrobocie. Społecznym skutkiem występowania zjawiska bezradności opiekuńczo-wychowawczej są konflikty rodzinne, przemoc i agresja, problemy w nauce, słaby start edukacyjny, wzrost przestępczości dzieci i młodzieży, przenoszenie złych wzorców na bieżące i przyszłe zachowania młodych ludzi.

Pomoc tym rodzinom, udzielana przez Ośrodek w roku 2013 obejmowała zarówno świadczenia pieniężne jak i wsparcie w odbudowaniu prawidłowych relacji i umacnianiu postaw rodzicielskich (np. kierowanie na warsztaty umiejętności wychowawczych, pomoc w formie poradnictwa rodzinnego). To także ścisła współpraca ze środowiskiem

lokalnym, w tym z organizacjami pozarządowymi, w celu objęcia dzieci właściwym programem wychowawczym i wspomagającym.

W roku 2013 dodatkowym działaniem kierowanym do tej grupy rodzin było włączenie części z nich do projektu systemowego „Z rodziną mogę więcej” współfinansowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach realizowanego projektu wprowadzono asystenta rodziny, którego zadaniem było wspomaganie w rozwiązywaniu problemów oraz wspieranie w codziennym organizowaniu życia wszystkich członków rodziny oraz powstał Klub Samopomocy Rodzinnej, gdzie animator klubu organizował zajęcia dla dzieci i młodzieży.

W roku 2013 dodatkowym wsparciem dla pracowników socjalnych było zatrudnienie asystentów rodziny, którzy zostali wprowadzeni do rodzin wieloproblemowych.

W porównaniu do roku 2012 liczba rodzin, które z powodu tej dysfunkcji korzystały z pomocy Ośrodka wzrosła o **21 rodzin**. Zmiany odnotowano w kategorii **rodzin niepełnych (+ 21)** i **rodzin wielodzietnych (- 10)**.

9. Przemoc w rodzinie – 19

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły, działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody psychiczne, fizyczne lub materialne. Często przyczyną przemocy są uzależnienia.

W ramach identyfikacji problemu pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Policji realizują Procedurę Niebieskiej Karty, którą wprowadza się w przypadku stwierdzenia występowania wszelkiej przemocy wobec jakiegokolwiek członka rodziny.

W ramach ograniczania przypadków przemocy w rodzinie wobec małych dzieci Ośrodek od 2008 roku, w partnerstwie z Fundacją Dzieci Niczyje, prowadzi program profilaktyczno- edukacyjny ” Dobry Rodzic – Dobry Start”.

Możliwość monitorowania ujawnionej przemocy tworzy Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie. W ramach powoływanych Grup Roboczych (w ich skład wchodzi przedstawiciele organizacji społecznych, instytucji i służb zajmujących się pracą z rodziną dysfunkcyjną oraz pracownicy socjalni Ośrodka) ustala się kierunki oraz zakres wsparcia rodzin, w których występuje w/w problem.

W ramach działań kierowanych do rodzin, w których występuje przemoc niezwykle istotne znaczenie ma również wsparcie w postaci poradnictwa specjalistycznego, w tym: psychologa i specjalisty ds. przemocy.

W porównaniu do roku 2012 (18 przypadków) w roku 2013 (19 przypadków) nie odnotowano istotnej zmiany w liczbie osób korzystających z pomocy, z powodu przemocy w rodzinie.

10. Alkoholizm – 231

Alkoholizm jest chorobą, która powoduje wiele problemów nie tylko zdrowotnych ale również natury psychicznej. Jest to choroba, która wywiera niekorzystny wpływ na każdego członka rodziny, w tym dzieci. Dlatego też działania kierowane do tych rodzin wymagają poradnictwa specjalistycznego, mobilizowania do podjęcia leczenia i utrzymania się w abstynencji oraz opieki i wspomagania rozwoju dzieci.

W porównaniu do roku 2012, w roku sprawozdawczym o **42** zmniejszyła się liczba rodzin, które z powodu w/w dysfunkcji korzystały z pomocy Ośrodka. Ze względu na charakter choroby alkoholowej pomoc finansowa dla tej

kategorii rodzin jest kierowana w formie wsparcia materialnego, pośredniego (związanego z zabezpieczeniem potrzeb mieszkaniowych, bytowych, opłacaniem obiadów szkolnych dla dzieci, finansowaniem wypoczynku dzieci..), poradnictwa specjalistycznego: rodzinnego, psychologicznego, prawnego oraz w formie doradztwa zawodowego i działalności informacyjnej.

11. Narkomania – 15

Trudno dokładnie określić ile osób w Dzielnicy Praga Północ jest uzależnionych od narkotyków i jaka jest dynamika tego zjawiska. Sytuację utrudnia fakt, iż wykrywalność uzależnienia we wczesnym stadium jest sporadyczna. Dlatego też klientami Ośrodka, korzystającymi z pomocy z powodu narkomanii są przede wszystkim osoby, które zgłosiły się same i wyrażają chęć podjęcia leczenia oraz wyjścia z uzależnienia bądź są byłymi narkomanami w okresie abstynencji. Są to na ogół osoby młode, nie posiadające własnych środków utrzymania, pozostawione bez wsparcia ze strony rodziny.

W stosunku do roku 2012, w 2013r liczba osób z tym problemem, korzystających z pomocy OPS uległa niewielkiemu zmniejszeniu o 4 osoby.

12. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 66

W roku 2013 zwiększeniu uległa liczba rodzin, które uzyskały pomoc w adaptacji po opuszczeniu zakładu karnego (**+8 rodzin** w porównaniu do roku 2012).

Z doświadczeń Ośrodka, wynikających z pracy z rodzinami osób, które odbyły karę wynika, że sytuacja tej grupy jest trudna. Osoby, które przez dłuższy czas przebywały w warunkach zorganizowanej społeczności, mają problemy z odnalezieniem się w społeczeństwie. Wymagają wsparcia i pomocy w procesie adaptacji, uwzględniającym samodzielne podejmowanie decyzji, uczenie się na nowo pełnienia określonych ról społecznych. Ze względu na społeczną ocenę osób karanych mają oni także mniejsze szanse na rynku pracy. Dlatego bardzo ważne jest wielokierunkowe wsparcie do momentu adaptacji osoby karanej w nowych warunkach, które obejmuje zarówno pomoc materialną jak i niematerialną w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego.

13. Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą - 15

W 2013r pomoc dla w/w beneficjentów była kierowana w przypadku, kiedy osoby te nie poradziły sobie z procesem adaptacji ze względu na trudności z opanowaniem języka polskiego a w związku z tym miały problemy z uzyskaniem zatrudnienia. Ważnym sprzymierzeńcem Ośrodka w działaniach kierowanych do tych osób były organizacje pozarządowe, które w ramach statutowych zadań realizują programy dla uchodźców (m.in. Polska Akcja Humanitarna, Caritas – Centrum Pomocy Emigrantom i Uchodźcom). W porównaniu do roku 2012 (13 osób), w roku sprawozdawczym nie odnotowano istotnej zmiany w liczbie w/w osób korzystających z pomocy.

14. Zdarzenie losowe – 0

W roku 2013 nie odnotowano rodzin, które uzyskały pomoc w wyniku zdarzenia losowego.

15. Sytuacja kryzysowa – 102

Sytuacja kryzysowa to stan narastającej destabilizacji, niepewności i napięcia, będący następstwem pewnego zagrożenia, charakteryzujący się szczególną dynamiką zmian. Zmiany te zachodzą w krótkim czasie rozwijają się gwałtownie i zaskakują człowieka aż do możliwości utraty kontroli nad przebiegiem wydarzeń.

Sytuacja kryzysowa wywołuje określone reakcje *na płaszczyźnie emocjonalnej* (m.in. intensywny lęk, poczucie winy i klęski, bezradność i poczucie beznadziejności, niepokój o przyszłość, brak poczucia bezpieczeństwa, poczucie utraty kontroli, niepewność, depresja, frustracja itp.) *oraz na płaszczyźnie zachowania* (niezdolność do podejmowania typowych aktywności, zwiększenie zależności od otoczenia, intensyfikacja działań nieprzemysłanych lub patologicznych - alkohol, narkotyki, brak umiejętności radzenia sobie, bierność, bezradność, brak motywacji do zmiany, skłonność do wycofywania się, lęk przed wysiłkiem i kontaktami, utrata zdolności rozwiązywania problemów).

Aby zapobiegać pogłębieniu się sytuacji kryzysowej potrzeba szybkich działań obejmujących: pomoc materialną i niematerialną (m.in. pracę socjalną i poradnictwo specjalistyczne, doradztwo i działalność informacyjną).

W porównaniu do roku 2012 (114 rodzin), w roku sprawozdawczym zmniejszyła się liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu sytuacji kryzysowej (- 12 rodzin)

Rok / liczba rodzin	2011 / 3749 rodzin	2012 / 3707 rodzin	2013 / 3335 rodzin
Ubóstwo	2523	2610	2169
Sieroctwo	8	5	3
Bezdomność	49	44	36
Bezrobocie	1002	1012	1091
Niepełnosprawność	1206	1117	1063
Długotrwała i ciężka choroba	644	698	812
Przemoc w rodzinie	25	18	19
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność	112 35	98 28	112 29
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	563	491	512
Rodziny niepełne	449	377	398
Rodziny wielodzietne	89	79	69
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	13	13	15
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	32	58	66
Alkoholizm i narkomania	272 14	273 19	231 15
Zdarzenie losowe , sytuacja kryzysowa	25 131	5 114	0 102

Z analizy danych zawartych w tabeli wynika, że od roku 2011 zmniejsza się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej. O ile różnica pomiędzy rokiem 2011 i 2012 była nieznaczna (42 rodziny) to już pomiędzy rokiem 2012 a 2013 wyniosła 372 rodziny. Od roku 2011 liczba korzystających z różnych form pomocy zmniejszyła się o 414 rodzin tj. o ok. 11 %.

W ciągu trzech lat, zmieniała się liczba odbiorców pomocy społecznej w poszczególnych kategoriach. Jak wynika z danych, największa różnica wystąpiła w kategorii osób niepełnosprawnych (na przestrzeni 3 lat liczba odbiorców zmniejszyła się o 143 rodziny) oraz w kategorii długotrwała i ciężka choroba, w której liczba korzystających zwiększyła się o 168 rodzin.

O ile zmniejszanie się liczby korzystających z pomocy rodzin z niepełnosprawnością jest związane raczej z zaostrzeniem przepisów weryfikujących dotychczasowe orzeczenia stopnia niepełnosprawności (a nie z odzyskaniem tej sprawności) o tyle wzrost liczby odbiorców z kategorii długotrwała i ciężka choroba jest zjawiskiem niepokojącym i może wskazywać na potrzebę zwiększenia środków na organizację pomocy specjalistycznej dla tej grupy odbiorców (np. w zakresie usług opiekuńczych gospodarczych i specjalistycznych oraz poradnictwa specjalistycznego).

Analiza danych przedstawionych w tabeli wskazuje jednoznacznie, że co najmniej od roku 2011 rodziny korzystające z pomocy społecznej w kategoriach: niepełnosprawność i długotrwała i ciężka choroba stanowiły ok. 50 % wszystkich beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej, zaś w roku 2013 liczba ich wzrosła do 56% .

Z danych ujętych w tabeli wynika także, że od roku 2011 sukcesywnie zmniejszała się liczba rodzin, które korzystały z pomocy Ośrodka z powodu bezdomności, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz sytuacji kryzysowej.

W porównaniu do roku 2012, w roku 2013 zmniejszyła się także liczba beneficjentów w kategorii ubóstwo (z 2610 do 2169).

We wspomnianych latach zwiększyła się liczba rodzin z problemem bezrobocia. W pozostałych kategoriach rodzin, które korzystały z pomocy społecznej nie odnotowano istotnych zmian.

Analiza danych z tabeli wskazuje jednoznacznie, że w rodzinach, które korzystały z pomocy, w ciągu ostatnich trzech lat występują więcej niż dwie dysfunkcje jednocześnie i jest to tendencja, która się utrzymuje- rodziny zgłaszające się do pomocy społecznej charakteryzuje wielopropblemowość.

8. DZIAŁ POMOCY SPECJALISTYCZNEJ

Dział Pomocy Specjalistycznej zajmuje się udzielaniem pomocy niematerialnej w formie poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, rodzinnego, prawnego, pedagogicznego.

To także działania, które obejmują szeroko rozumianą współpracę ze środowiskiem lokalnym i jego aktywizację, poradnictwo dla osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy jak również poradnictwo specjalistyczne skierowane do: niepełnosprawnych mieszkańców dzielnicy oraz osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem czy jakąkolwiek formą przemocy.

Dział Pomocy Specjalistycznej zajmuje się również inicjowaniem, opracowaniem i realizacją lokalnych programów społecznych wynikających z rozeznaczonych potrzeb oraz współpracą europejską, w tym współrealizacją projektów systemowych EFS.

Skład Działu Pomocy Specjalistycznej w roku 2013

1. psycholog (w tym specjalista ds. uzależnień)
2. starszy specjalista ds. rodziny i przemocy
3. starszy specjalista ds. rodziny i przemocy, koordynator Zespołu asysty rodzinnej
4. starszy specjalista ds. aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych
5. starszy specjalista ds. osób niepełnosprawnych
6. 3 asystentów rodziny
7. Kierownik

Formy pomocy realizowane w 2013 r. w ramach poradnictwa psychologicznego

W 2013 r., podobnie jak w roku 2012, w ramach pracy Działu Pomocy Specjalistycznej pomocą i poradnictwem psychologicznym objętych zostało 136 rodzin, którym udzielono 168 konsultacji. Konsultacje i interwencje psychologiczne odbywały się zarówno w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej, jak i w środowisku podczas wizyt domowych. Zdarzało się jednak, że wizyty domowe nie dochodziły do skutku z powodu nieobecności klientów lub ich niechęci do skorzystania z pomocy (niewpuszczanie pracowników OPS do domu). Część osób korzystało z pomocy psychologa kilkakrotnie, nie zawsze z tego samego powodu. Oprócz bezpośredniego wsparcia klientów OPS, psycholog udzielił także w ich sprawie ok. 240 konsultacji pracownikom socjalnym.

Rodzaje udzielanej pomocy

Pomoc psychologiczna dla osób znajdujących się w kryzysie psychologicznym – 84 rodziny

W 2013 r. po pomoc psychologiczną najwięcej osób zgłosiło się w związku z kryzysem psychologicznym, wywołanym najczęściej trudną sytuacją rodzinną i ekonomiczną. Były to przede wszystkim kobiety, w różnym wieku ze złożonymi problemami życiowymi. W grupie tej znalazły się osoby zagrożone eksmisją, samotne matki, bezrobotne, młode osoby nieradzące sobie z usamodzielnieniem oraz osoby przewlekłe chore lub chore onkologicznie.

Klientom tym oferowano wsparcie w postaci kilku/kilkunastu spotkań w uzasadnionych, indywidualnych przypadkach kierowano ich do odpowiednich placówek ochrony zdrowia oraz do fundacji i innych podmiotów specjalizujących się w rozwiązywaniu danego problemu. Klienci z tej grupy kierowani byli do psychologa zarówno przez pracowników socjalnych, inne instytucje pomocowe, jak i samodzielnie szukali możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej.

Podobnie jak w roku 2012, w roku 2013, wśród osób zgłaszających się do specjalisty były także takie, którym zależało na wsparciu psychologicznym a nie pomocy finansowej.

Pomoc psychologiczna rodzinom, w których występuje problem alkoholowy i/lub przemoc – 40 rodzin

Podobnie jak w roku 2012 r. klientami korzystającymi z konsultacji psychologicznych z powodu występującego w rodzinie problemu alkoholowego lub przemocy były najczęściej kobiety, które z daną sytuacją zmagają się bezskutecznie od wielu lat. Po pomoc zgłaszały się głównie za namową Grupy Roboczej działającej w ramach Zespołu Intedyscyplinarnego ds. Przemocy w Rodzinie.

Część osób chętnie podejmuje działania i korzysta z oferowanej pomocy. Inni natomiast nie wierzą w możliwość zmiany i wykazują bierność. Po kilku lub kilkunastu konsultacjach zdarza się, że osoby, które początkowo czują bezradność podejmują jednak terapię dla osób współuzależnionych i/lub terapię dla ofiar przemocy, zgłaszają zawiadomienie na Prokuraturę, decydują się na separację lub rozwód itd.

Praca z tą grupą klientów polega przede wszystkim na wsparciu psychicznym, uświadamianiu klientom ich praw, motywowaniu do zmiany, kierowaniu do prawnika oraz kierowaniu do specjalistycznych placówek, gdzie mogą otrzymać długoterminową pomoc psychoterapeutyczną. Oferując danym osobom pomoc, psycholog ściśle współpracuje z Grupami Roboczymi, pracownikiem socjalnym oraz z całym Działem Pomocy Specjalistycznej w OPS.

Pomoc osobom nadużywającym alkoholu (diagnoza uzależnienia, motywowanie do terapii, monitorowanie przebiegu leczenia) – 18 rodzin

W stosunku do roku 2012 w roku sprawozdawczym liczba klientów kierowanych do psychologa w związku z problemem alkoholowym praktycznie się nie zmieniła. W grupie tej przeważają mężczyźni, w średnim wieku, od wielu lat nadużywający alkoholu, najczęściej nie posiadający umiejętności radzenia sobie ze stresem. Większość uzależnionych osób pochodzi z rodzin, w których przynajmniej jeden z rodziców nadużywał alkoholu i wychowywały się one w środowisku, gdzie alkohol jest naturalnym sposobem radzenia sobie z problemami.

Osoby uzależnione najczęściej nie mają motywacji do leczenia i zaprzeczają chorobie alkoholowej. Przeważnie podejmują terapię jedynie z powodu zagrożenia utratą pomocy finansowej. Często opuszczają terapię, a absencję na spotkaniach terapeutycznych tłumaczą głównie złym stanem zdrowia i koniecznością załatwienia innych, ważnych spraw.

Klienci na terapię kierowani są przede wszystkim do Ośrodka Terapii Uzależnień Alkoholowych Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej przy ul. Jagiellońskiej 34, jednak czasami decydują się na podjęcie terapii w innym miejscu. Monitorowanie przebiegu leczenia odbywa się poprzez regularne konsultacje psychologiczne oraz bieżące sprawdzanie wypełniania karty aktywności terapeutycznej. Niestety, tylko nieliczna część klientów zachowuje abstynencję. Są także osoby, które wcale nie podejmują próby leczenia lub przerywają je po kilku spotkaniach.

Oprócz pomocy osobie uzależnionej wsparciem obejmowana była także jej rodzina.

Działania interwencyjne wobec osób chorych psychicznie, współpraca z Poradnią Zdrowia Psychicznego – 15 rodzin

Interwencje wobec osób chorych psychicznie najczęściej podejmowane były na wniosek najbliższego otoczenia – np. rodziny, bądź sąsiadów. Zgłoszenia spowodowane były pogorszeniem się funkcjonowania danych osób, co objawiało się m. in. zaniedbaniami lub/i zachowaniami uciążliwymi dla otoczenia. Klienci tej grupy, to głównie osoby starsze i w średnim wieku, przeważnie samotne. Praca psychologa w takich przypadkach polegała na wizycie w środowisku, diagnozie psychologicznej oraz ocenie, na ile dana osoba wymaga leczenia szpitalnego usług specjalistycznych lub skierowania do Domu Pomocy Społecznej czy Środowiskowego Domu Samopomocy. W większości tego typu sytuacji organizowana była także wizyta domowa lekarza psychiatry.

Pomoc osobom starszym oraz przewlekle chorym – 8 rodzin

Osobom starszym i przewlekle chorym konsultacji udzielano głównie w miejscu ich zamieszkania. Często była to interwencja na wniosek członków rodziny lub sąsiadów.

Klienci z tej grupy chętnie korzystają z pomocy specjalistycznej, która polega na wsparciu psychicznym. Czasami pomoc psychologa wobec osób starszych polega także na ocenie ich funkcjonowania, celem uruchomienia dalszych form pomocy tym osobom.

Osoby starsze, oprócz przewlekłych chorób fizycznych, często cierpią na zaburzenia psychiczne związane z podeszłym wiekiem – są to m. in. demencja, urojenia prześladowcze itd. W związku z tym osoby te były konsultowane przez psychologa (na prośbę pracownika socjalnego) celem wydania opinii o ewentualnej potrzebie skierowania do placówki opieki całodobowej (np. Domu Pomocy Społecznej).

Pomoc psychologiczna rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od środków psychoaktywnych – 3 rodziny

W 2013 r. na konsultacje psychologiczne związane z uzależnieniem od narkotyków zgłaszali się rodzice mężczyzn nadużywających środków psychoaktywnych, a przede wszystkim heroiny.

Osoby te najczęściej nie wiedzą jak sobie radzić z problemem, nie wiedzą gdzie można otrzymać wsparcie, a także szukają porad jak postępować wobec osoby uzależnionej. Potrzebują wsparcia i wskazówek: jak motywować dzieci do podejmowania leczenia?. Oprócz wsparcia psychologicznego zgłaszające się osoby otrzymywały informacje o instytucjach, które realizują programy wsparcia dla osób uzależnionych, w tym terapię.

Pozostałe działania

Psycholog utrzymywał stałą współpracę z pracownikami socjalnymi, a część spraw konsultował także z pozostałymi członkami Działu Pomocy Specjalistycznej w OPS. Oprócz tego psycholog współpracował z organizacjami pozarządowymi w zakresie dodatkowej pomocy dla klientów OPS oraz brał udział w kilkunastu grupach roboczych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w 2013 roku.

W ramach działań dodatkowych psycholog prowadził dla pracowników socjalnych zajęcia szkoleniowe z zakresu psychopatologii.

Formy pomocy realizowane w 2013 r., w ramach poradnictwa specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych

W 2013 r. poradnictwem specjalistycznym objęto 114 rodzin a 238 osób jednorazowo udzielonych informacji dot. spraw osób niepełnosprawnych.

Podobnie jak w latach ubiegłych w roku 2013 realizowano poradnictwo specjalistyczne dla osób indywidualnych oraz dla rodzin. Obejmowało ono szereg działań takich m.in. jak: tworzenie zespołów interdyscyplinarnych (specjalista ds. osób niepełnosprawnych, pracownik socjalny, prawnik, psycholog), diagnozę przypadku, opracowanie planu pomocy, wizyty w miejscu zamieszkania wraz z pracownikiem socjalnym, pracę z rodziną celem poprawy kontaktów interpersonalnych, oraz monitorowanie działań rozpoczętych przez klientów.

Zakres działań kierowanych do osób niepełnosprawnych obejmował :

- **pomoc w usamodzielnianiu się klientów poprzez integrację ze środowiskiem społecznym – 28 osób**, w celu przeciwdziałaniu ich izolacji i marginalizacji, poprzez wspieranie i motywowanie do aktywności; zachęcanie do uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym społeczności lokalnej; do aktywności; uczestnictwa w programach i projektach mających na celu aktywizację społeczną osób niepełnosprawnych. Praca w zakresie udzielania pomocy w usamodzielnianiu się osób niepełnosprawnych i ich rodzin, polegała m.in. na konsultacjach indywidualnych, wizytach w środowisku wspólnie z pracownikiem socjalnym, rozmowach z członkami rodzin, instytucjami.
- **wsparcie rozwoju** - ukierunkowane bezpośrednio na rozwój osoby niepełnosprawnej, wyrównywanie szans związanych z nauką, podniesieniem kwalifikacji zawodowych, informowanie i kierowanie do uczestnictwa w programach EFS m.in. takich jak m.in.

„Mogę więcej”, program realizowany od lipca 2012 do maja 2014 przez **WYG International Sp. z o. o.** W ramach porozumienia o współpracy zawartego z realizatorem, specjalista ds. osób niepełnosprawnych monitorował: działania związane z rekrutacją potencjalnych beneficjentów oraz aktywność osób uczestniczących w projekcie, prowadził rozmowy motywujące z osobami, które zostały zgłoszone do udziału w projekcie utrzymywał stały kontakt z pracownikami socjalnymi. *Do projektu skierowano 10 osób.*

„Ośrodki wsparcia” program realizowany od lipca 2012r. do maja 2014r przez **Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Problemami Emocjonalnymi „SPOZA”**. Porozumienie dotyczące współpracy z OPS przy realizacji tego projektu, przewidywało działania podobne jak w przypadku w/w opisanego porozumienia zawartego przy realizacji projektu „Mogę więcej”. *W projekcie uczestniczyły 23 osoby w tym: 3 osoby zostały zatrudnione, 5 osób w trakcie odbywania stażu, 8 osób jest w trakcie szkolenia zawodowego, 3 osoby uczestniczy w warsztatach miękkich, a 4 osoby zrezygnowały z udziału w projekcie.*

➤ **wsparcie emocjonalne - (18 osób)** niezbędne osobie niepełnosprawnej i rodzinie w sytuacjach silnych przeżyć, stresu, załamania jakie mogą towarzyszyć utracie sprawności. Osoba niepełnosprawna lub członkowie rodziny przeżywają kryzys psychiczny, nie są w stanie sobie poradzić i wymagają działania podtrzymującego, obecności innych osób, życzliwego zrozumienia i wysłuchania. Takie rozmowy motywująco –podtrzymujące były realizowane zarówno w OPS jak i miejscu zamieszkania beneficjentów.

➤ **pomoc w załatwianiu spraw bieżących (42 osoby)** - świadczona pomoc dotyczyła wsparcia w zgromadzeniu dokumentów niezbędnych do w uzyskaniu różnych uprawnień (np. uzyskaniu stopnia niepełnosprawności), zorganizowaniu usług specjalistycznych, pielęgnacyjnych i opiekuńczych, pomocy w pisaniu odwołań do ZUS oraz Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności ..

➤ **działania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi (15 osób)** - polegała na pomocy w usamodzielnianiu się poprzez integrację ze środowiskiem społecznym, motywowaniu do współudziału w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji, zachęcaniu do uczestnictwa w programach i projektach mających na celu aktywizację społeczną i zawodową.

➤ **współpraca z PFRON (12 osób)** - pomoc w uzyskaniu przez klienta dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych i likwidacji barier architektonicznych.

➤ **informacje jednorazowe (238 osób)** - porady i informacje udzielone w ramach kontaktów jednorazowych dotyczyły: przedstawienia oferty DPS-ów, wskazywania instytucji świadczących rehabilitację, udzielania informacji o dostępie do usług oraz świadczeń, uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym, wskazania grup samopomocy, informacji o możliwości uczestnictwa w programach i projektach EFS, możliwościach podjęcia szkoleń zawodowych, wskazywania instytucji i organizacji pozarządowych świadczących pomoc dla niepełnosprawnych.

W ramach działań na rzecz osób niepełnosprawnych ważny był udział w Warszawskim **Korowodzie Integracyjnym**, którego organizatorem był WCPR. Ośrodek Pomocy Społecznej od 3 lat bierze udział w tej ogólnopolskiej imprezie, na której może zaprezentować i promować działania i osiągnięcia indywidualne uczestników programów realizowanych w naszej instytucji.

Przedstawiono wystawę obrazów, których twórcami byli pensjonariusze Domu Dziennego Pobytu przy ul. Brzeskiej, swój występ zaprezentował nasz kabaret „OLD BOYE z Brzeskiej” z zespół „Cała Praga Śpiewa” zaprezentował cykl praskich szlagierów.

Do stałych działań specjalisty ds. osób niepełnosprawnych należy współpraca z **Warszawskim Towarzystwem Pomocy Lekarskiej i Opieki nad Psychiczenie i Nerwowo Chorymi** w Ząbkach prowadzącym Ośrodek Oparcia Społecznego tj. Środowiskowego Domu Samopomocy w Dzielnicy Praga Północ przy pl. Jagiellońskiej 54.

Działania w tym zakresie to:

- rekrutacja chętnych do uczestnictwa w działaniach oferowanych przez placówkę przy stałej współpracy z pracownikami socjalnymi,
- uczestnictwo w Ośrodku Oparcia Społecznego, w komisjach rekrutacyjnych, kwalifikujących potencjalnych pensjonariuszy,
- współpraca z OPS Praga Południe m.st. Warszawy, w sprawach związanych z kompletowaniem stosownej dokumentacji klienta,
- monitoring podjętych działań,

W 2013 r. z zajęć w Środowiskowym Domu Samopomocy przy ul. Jagiellońskiej 54, korzystało 17 osób, a z różnych form terapii i wsparcia w Klubie Integracyjnym działającym przy ŚDS – **20 osób**.

Specjalista ds. osób niepełnosprawnych stale współpracuje z pracownikami socjalnymi, psychologiem, prawnikiem, innymi specjalistami Działu Pomocy Specjalistycznej oraz organizacjami pozarządowymi i instytucjami.

W ciągu 2013 roku specjalista ds. osób niepełnosprawnych brał udział w 40 Grupach Roboczych zorganizowanych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Poradnictwo zawodowe i pomoc w zakresie aktywizacji zawodowej w roku 2013.

Analiza danych o sytuacji osób bezrobotnych w latach 2011 i 2013 wskazuje na stopniowy, niewielki wzrost liczby tych, którzy zgłaszali potrzebę wsparcia w OPS w zakresie pomocy i wsparcia specjalistycznego, związanego z brakiem możliwości znalezienia zatrudnienia (1002 osób w roku 2011 do 1012 osób w roku 2012 i 1091 w roku 2013).

W strukturze klientów OPS przeważają osoby długotrwale korzystające z pomocy, do których należą m.in. osoby: w wieku 50+, karane, niepełnosprawne, samotne matki. Większość nie posiada wykształcenia, wymaganych kwalifikacji oraz udokumentowanego stażu pracy. Osoby o najniższym poziomie wykształcenia : zasadnicze, gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe, stanowią najliczniejszą grupę wśród osób bezrobotnych, co plasuje Pragę Północ na ostatnim miejscu wśród dzielnic Warszawy.

Sytuacja na rynku pracy, relatywnie do lat ubiegłych, nie zmienia się na korzyść osób bezrobotnych, zarejestrowanych jako klienci OPS. Większość nadal stanowią osoby posiadające niskie wykształcenie i kwalifikacje zawodowe, nieudokumentowany staż pracy, często zły stan zdrowia. Dominującą pozostaje liczba matek, samotnie wychowujących dzieci. Ich problemem jest brak możliwości zapewnienia im opieki w czasie, gdy szkoły, przedszkola i

żłobki są nieczynne. Nie mogą ubiegać się o pracę, która ma charakter zmianowy i gdzie wymagana jest dyspozycyjność. Na rynku przeważają niestety tylko takie oferty zatrudnienia.

Wysokie wymagania pracodawców, są nie do spełnienia przez osoby w przedziale wiekowym 50-60 lat, często z licznymi przeciwwskazaniami, do wykonywania pracy ciężkiej fizycznie. Nie posiadając wyższych kwalifikacji, osoby te niestety są skazane na długotrwałe bezrobocie. Dla wielu z nich pozostaje oczekiwanie na osiągnięcie wieku, jaki jest wymagany do przyznania świadczeń emerytalnych. Zazwyczaj kryterium stażu pracy w tym przypadku spełniają, dlatego w tej grupie osób narasta frustracja spowodowana uczuciem odrzucenia i przekonaniem o społecznej niesprawiedliwości. Pogarszające się warunki życia, wynikające z braku możliwości znalezienia pracy, stwarzają liczne problemy psychologiczne. Konieczna pomoc, realizowana jest we współpracy wszystkich specjalistów zatrudnionych w Dziale Pomocy Specjalistycznej, wspierana wiedzą o kliencie przez pracowników socjalnych. Istotne znaczenie w tej sytuacji ma współdziałanie z różnymi podmiotami z zewnątrz, zajmującymi się problemami osób wykluczonych.

Dzielnica jest miejscem gdzie nie powstaje takie zatrudnienie, które wystarczająco mogłoby zaspokoić potrzeby klientów Ośrodka. Przemysł, który generuje miejsca pracy o różnorodnym profilu zawodowym praktycznie nie istnieje. Pracodawcy w lokalnych placówkach handlowych i usługowych oferują pracę nisko wynagradzaną, która nie zaspokaja podstawowych potrzeb, szczególnie rodzin wielodzietnych. Jednym z powodów, ograniczającym szansę na zatrudnienia klientów OPS, jest ich wygląd zewnętrzny, którego zmiana jest trudna do osiągnięcia.

Wśród beneficjentów, którzy mają szczególne trudności w adaptacji społecznej i zawodowej w Dzielnicy, znajdują się osoby opuszczające zakłady karne. Z danych Fundacji „Sławek”, która zajmuje się na terenie dzielnicy świadczeniem pomocy dla tej grupy interesantów wynika, że najlicniejszą grupą odbiorców działań organizacji są osoby zamieszkałe w Dzielnicy Praga Północ (60%). Ze względu na poziom wykształcenia, brak kwalifikacji zawodowych oraz status osoby karanej mają one małe szanse na adaptację społeczną i zawodową dlatego pomoc Ośrodka jest dla nich (i ich rodzin) bardzo istotnym wsparciem.

Skutki kryzysu gospodarczego, są dużym problemem tych osób, które po wielu latach aktywności zawodowej, utraciły pracę. Wśród nich znajdują się też osoby, które zdecydowały się na prowadzenie własnej działalności, jednak z powodu zbyt wysokich obciążeń fiskalnych i konkurencji ze strony dużych firm i korporacji, zostały zmuszone do jej zawieszenia, bądź likwidacji. Znalezienie zatrudnienia w sytuacji rosnącego bezrobocia, dla wielu z tych osób stanowi barierę nie do pokonania. Składa się na to wiele przyczyn, z czego do najważniejszych należą, ograniczenia wiekowe oraz posiadanie kwalifikacji zawodowych, które nie wpisują się w aktualne potrzeby rynku pracy. Konieczne w tej sytuacji wsparcie dla tych osób, realizowane było przez zespół specjalistów. W pierwszej kolejności to pomoc psychologiczna, następnie działania aktywizujące, mające na celu odkrycie tych umiejętności klienta, które pozwalałyby mu na odnalezienie się w nowej sytuacji na rynku pracy.

Pozostawanie w systemie pomocy społecznej dłużej niż wymagała tego sytuacja było i nadal jest niekorzystne dla tych osób, zarówno z punktu widzenia prestiżu, jak też pogarszającego się, materialnego standardu życia rodziny.

Problem osób młodych, których rynek eliminuje ze względu na brak kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, jest mimo wszystko łatwiejszy do rozwiązania. Realizowane projekty, współfinansowane ze środków unijnych, w których licznie uczestniczą, są szansą na zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy i radzenia sobie z trudnościami. Wsparcie jakie otrzymują w ramach udzielanego poradnictwa zawodowego skutkuje tym, że szybciej uniezależniają się od środków pomocy społecznej.

Osoby korzystające w OPS ze wsparcia specjalisty d/s aktywizacji zawodowej uzyskują informacje: o przewidywanych zmianach na rynku pracy m.in. pod kątem identyfikacji zawodów, na które będzie zapotrzebowanie, możliwościach bezpłatnego doksztalcania na różnych poziomach (np.: w ponad gimnazjalnych szkołach zaocznych i wieczorowych) oraz kursach i szkoleniach zawodowych organizowanych przez instytucje, stowarzyszenie i fundacje, w ramach programów finansowanych ze środków EFS.

W ramach poradnictwa specjalistycznego realizowano: pomoc w przygotowaniu klientowi dokumentów aplikacyjnych oraz do rozmowy kwalifikacyjnej, indywidualne porady związane z wyborem miejsca i rodzaju zatrudnienia, pomoc w ustaleniu indywidualnych umiejętności, zainteresowań i predyspozycji do wykonywania określonej pracy, zapoznanie klienta z metodami poszukiwania pracy. To także działania związane z przekazywaniem aktualnych informacji o pracodawcach i ofertach pracy oraz udostępnianie materiałów (informatory, poradniki, ulotki) dot. rynku pracy.

***Efekty pracy w ramach poradnictwa i aktywizacji zawodowej w roku 2013 to:
udzielenie 245 konsultacji 174 osobom, z czego 65 - stanowili klienci zarejestrowani po raz pierwszy.***

Znaczącym rozwiązaniem w/w sytuacji osób bezrobotnych było realizowanie, przez Ośrodek Pomocy Społecznej projektów systemowych, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, ukierunkowanych na aktywizację zawodową. Dzięki nim klienci uzyskują umiejętności i kwalifikacje, które zwiększają się ich szanse na pozyskanie ofert pracy. W latach 2008-2013, w projektach uczestniczyły 302 osoby.

Ośrodek Pomocy Społecznej starał się ułatwiać klientom dostęp do podobnych projektów realizowanych także przez inne podmioty. W roku 2013 beneficjenci Ośrodka, w tym osoby niepełnosprawne, mogli uczestniczyć w 4 takich programach (kilkuletnich).

Ośrodek Pomocy Społecznej starał się wykorzystać różne działania zmierzające do aktywizacji osób bezrobotnych. W roku 2012 został przygotowany i uruchomiony, pilotażowy program prac społecznie użytecznych w roku 2013 był już realizowany jako program planowany.

Prace społecznie – użyteczne stanowią jeden z wielu instrumentów aktywizacji zawodowej, pozwalający na stworzenie właściwych warunków powrotu na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym. Ten nowy instrument rynku pracy, skierowany do osób najuboższych i pozbawionych szans na zatrudnienie stanowił m. in. formę pobudzenia aktywności osoby bezrobotnej, a w efekcie realizację podstawowych założeń aktywnej polityki społecznej, wyrażanych pojęciem „praca zamiast” zasiłku. Klienci wykazują duże zainteresowanie realizowanym programem i chętnie w nim uczestniczą.

W roku 2013 do prac społecznie-użytecznych skierowano 15 beneficjentów. Były one realizowane w czterech lokalnych instytucjach.

Koordynatorem opisanego programu- od przygotowania wniosku, poprzez rekrutację i monitoring uczestników, przygotowanie płatności, po jego rozliczenie końcowe był specjalista ds. aktywizacji zawodowej.

Sprawy prowadzone w roku 2013 przez specjalistów ds. rodziny i przemocy w rodzinie

W ramach poradnictwa rodzinnego oraz w przypadkach przemocy kierowano pomoc: do rodzin z Domu Samotnej Matki i Dziecka; w ramach działań interwencyjnych obejmujących pomoc bieżącą i współpracę z pracownikami socjalnymi; do rodzin w związku z zaistniałą przemocą, do rodzin zastępczych oraz w ramach realizacji programu Dobry Rodzic - Dobry Start.

Z pomocy specjalistów ds. rodziny i przemocy w rodzinie może korzystać każdy mieszkaniec Dzielnicy Praga Północ, w zależności od indywidualnych potrzeb.

Wśród rodzin, którym w roku 2013 udzielono konsultacji specjalistycznych, w/w zakresie znajdowali się klienci Ośrodka Pomocy Społecznej (większość spośród udzielonych konsultacji) a także osoby, które z pomocy korzystały jednorazowo.

W przypadku rodzin, których złożone problemy wymagają wielu działań – specjaliści konsultują z pracownikiem socjalnym propozycje i możliwe kierunki wsparcia(uwzględniając zarówno zasoby rodziny jak i zasoby lokalnych instytucji) bądź organizują zespół, w ramach którego omawiane są możliwości wsparcia danej rodziny.

W roku 2013 z pomocy specjalistycznej korzystało 140 rodzin, udzielono 348 konsultacji w/w sprawach.

W roku sprawozdawczym znacznie zmniejszyła się liczba rodzin (z 234 rodzin w roku 2012 do 71 rodzin w roku 2013), które korzystały z bieżącej, specjalistycznej pomocy i działań interwencyjnych oraz w sprawach, które wymagały współpracy z pracownikiem socjalnym

Działania związane z pomocą rodzinom w sytuacji przemocy.

W porównaniu do roku 2012, w roku sprawozdawczym zmniejszyła się liczba rodzin zgłaszających się z problemem przemocy (**2012 r. – 25 rodzin do 19 rodzin- w 2013 r.**). Chociaż problem ten dotyczy najczęściej całej rodziny to jednak niezmiennie ofiarami przemocy domowej są, przede wszystkim kobiety w następnej kolejności – dzieci.

Bywa tak, że osoby, które zgłaszają się po raz pierwszy, po otrzymaniu stosownych informacji(dot. praw, czy adresów i kontaktów do innych instytucji pomocowych) rozwiązują problem własnym staraniem. Najczęściej jednak klienci, którzy zgłaszają w/w problem potrzebują wielokierunkowej pomocy: psychologicznej, prawnej, medycznej i socjalnej. Niezmiennie istotna jest w tych przypadkach współpraca i dobry przepływ informacji między poszczególnymi instytucjami i organizacjami, które mogą udzielić stosownego wsparcia.

W 2013 roku, w/w specjaliści uczestniczyli, w 345 posiedzeniach Grup Roboczych, z których 156 była bezpośrednio związana ze sprawami przemocy w rodzinie (z uruchomieniem procedury Niebieskiej Karty).

Koordinowanie działań związanych z realizacją w Dzielnicy Praga Północ Projektu Dobry Rodzic - Dobry Start - Koalicja na rzecz Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci

W roku 2013 do Działu Pomocy Specjalistycznej Ośrodka Pomocy Społecznej Praga Północ wpłynęło **38 ankiet** dotyczących rodzin o zwiększonym czynnikiem ryzyka a więc nieco więcej niż w roku 2012 (33 ankiety).

Większość zgłoszonych rodzin była wizytowana i monitorowana przez koordynatora programu. Oprócz pakietu informacyjnego, rodziny otrzymywały aktualne informacje o możliwościach korzystania z pomocy psychologicznej,

prawnej i socjalnej, dostępnej na terenie Dzielnicy jak również o szkoleniach i warsztatach organizowanych przez Fundację Dzieci Niczyje, w ramach Programu. Osoby wymagające pogłębionej pomocy, włączone do Programu DR- DS. były kierowane do specjalistów w Fundacji m.in.: psychiatry, psychologa, pedagoga, prawnika.

Spośród 38 rodzin zgłoszonych w roku 2013, dziewięciu z nich udzielono wsparcia wielokierunkowego: finansowego, w formie pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego - psychologicznego, prawnego i rodzinnego.

Podobnie jak w roku 2012, wśród rodzin zgłoszonych do monitorowania przez OPS Praga Północ, najliczniejszą grupę stanowiły rodziny z problem bezrobocia, wielodzietności i uzależnienia od alkoholu.

Działania związane z pomocą specjalistyczną mieszkańcom Domu Samotnej Matki i Dziecka

Działania związane z pomocą kierowaną do rodzin przebywających w Domu Samotnej Matki i Dziecka obejmowały monitorowanie sytuacji rodzin i pomoc w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej. Specjalista, współpracując z pracownikiem socjalnym bierze czynny udział w działaniach związanych z kwalifikacją danej rodziny do Ośrodka Wsparcia: uczestniczy w przeprowadzaniu wywiadu z osobą zainteresowaną pobytem w placówce, zapoznaje się z jej trudną sytuacją życiową i pomaga w przygotowaniu dokumentów niezbędnych do spełnienia warunków formalnych.

Ważnym elementem specjalistycznego wsparcia kierowanego do rodzin przebywających w Domu Samotnej Matki i Dziecka była współpraca z innymi podmiotami, które mogą uczestniczyć w procesie ich usamodzielniania się (m.in. Wydział Zasobów Lokalowych Dzielnicy Praga Północ, lokalne i poza lokalne organizacje pozarządowe).

Pomoc była również kierowana do dzieci, oprócz konsultacji obejmowała również działania polegające na wskazaniu rodzicowi bezpłatnej lub najtańszej oferty specjalistycznej.

W roku 2013 pomoc specjalistyczna była kierowana do 11 kobiet oraz 21 dzieci przebywających w Domu Samotnej Matki i Dziecka.

Budowanie wsparcia rodzin zastępczych

W roku 2013 pomocą specjalistyczną w ramach poradnictwa rodzinnego i pedagogicznego objęto także rodziny zastępcze. Podobnie jak w latach poprzednich, oprócz w/w poradnictwa, działania kierowane do tej grupy odbiorców polegały na kontynuowaniu spotkań w ramach grupy wsparcia.

Inne działania realizowane w roku 2013 w ramach Działu Pomocy Specjalistycznej

Asystent Rodziny

Od stycznia 2012 r. obowiązuje Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. 2011 nr 149 poz.887). Nakłada ona na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc ta realizowana jest poprzez działania *asystenta rodzinnego*, którego zadaniem jest wsparcie rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci.

W roku 2013 pięciu asystentów rodziny zapewniło pomoc w ramach asysty rodzinnej 55 rodzinom. Jeden z pięciu asystentów rodziny, był zatrudniony w projekcie systemowym EFS „Z rodziną mogę więcej”.

Część środków na zatrudnienie asystentów rodziny Ośrodek Pomocy Społecznej *pozyskał w ramach dotacji MpiPS (przystępując do konkursu dot. Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2013 -Asystent Rodziny).*

W roku 2012, w ramach Działu Pomocy Specjalistycznej został powołany Zespół ds. Asysty Rodzinnej (zadania: patrz: struktura organizacyjna), w składzie którego znaleźli się zatrudnieni asystenci rodziny i koordynator asysty rodzinnej.

Zadaniem asystentów rodziny było ułatwienie rodzicom wypełnianie ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci w placówkach lub rodzinach zastępczych.

W 55 rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny przebywało 113 dzieci. W trakcie trwania pracy z asystentem tylko 3 dzieci z 3 rodzin zostało umieszczonych w pieczy zastępczej. W przypadku 12 rodzin (w opinii pracowników OPS) objęcie wsparciem asystenta zapobiegło umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Stosownie do zapisów ustawy, pomoc w ramach asysty rodzinnej była kierowana, przede wszystkim, do rodzin z wieloma problemami, w których wychowują się małoletnie dzieci – doświadczających splotu co najmniej dwu spośród wymienionych w Ustawie o pomocy społecznej, trudnych sytuacji życiowych m.in. ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego i sytuacji kryzysowej.

Asystent rodziny udzielał pomocy w zakresie uzgodnionych wspólnie problemów i potrzeb. Indywidualna pomoc służyła, przede wszystkim, rozwiązywaniu konkretnych problemów rodzin, wzbudzeniu w nich wiary w swoje możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez nich za niemożliwe. Asystent miał za zadanie zmienić stosunek osób w rodzinach do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na swoje życie, zmienić samoocenę.

Gdy asystent uzyskał dobry kontakt i zaufanie beneficjentów możliwe było pogłębienie pracy z rodziną w zakresie: sprawowania przez nią funkcji wychowawczych rozwiązywaniu problemów i konfliktów rodzinnych. Często na tym etapie potrzebny był trening i ustalenie zasad związanych z codzienną higieną członków rodziny i otoczenia, problemami natury psychicznej: lękami, depresją. Niezbędne było wdrażanie treningu zarządzania budżetem domowym i czasem.

Naturalnym etapem pracy z rodziną była analiza relacji i problemów wychowawczych z dziećmi. Asystent pomagał i wspierał w pokonywaniu trudności w realizacji zamierzeń i podtrzymywał w kryzysach i wahaniach wynikających z braku poczucia wiary we własne siły.

Działania uzupełniające to m.in.:

- ❖ Aktualizacja bazy danych o organizacjach i instytucjach wspomagających działania Ośrodka Pomocy Społecznej;
- ❖ Wizytowanie lokalnych placówek i organizacji pozarządowych, realizujących zadania z zakresu Pomocy Społecznej;
- ❖ Opiniowanie i rekomendacje projektów, podmiotów ubiegających się o dotacje z zakresu pomocy społecznej;

- ❖ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji pracowników Działu Pomocy Specjalistycznej (udział w specjalizacji, szkoleniach, kursach, konferencjach);
- ❖ Współpraca z instytucjami i innymi Ośrodkami Pomocy Społecznej w ramach realizacji zadań.

OBSŁUGA PRAWNA W OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie sprawozdawczym adwokat Marcin Skiba wykonywał obsługę prawną na zasadach określonych w ustawie prawo o adwokaturze oraz zgodnie z umową i ustaleniami Dyrektora OPS.

W ramach obsługi prawnej wykonywane były bieżące czynności takie jak: konstruowanie i opiniowanie umów, udzielanie opinii i konsultacji prawnych, opracowanie projektów decyzji administracyjnych oraz wystąpień do organów administracyjnych. Występował jako pełnomocnik w toczących się postępowaniach sądowych. Obsługa prawna w okresie sprawozdawczym obejmowała również świadczenie usług prawnych na rzecz obu filii OPS.

Porady prawne były udzielane klientom Ośrodka oraz innym osobom uprawnionym do uzyskania pomocy ze względu na ciężką sytuację materialną i rodzinną (osobom: bezdomnym, niepełnosprawnym, samotnym matkom, emerytom itp.). Zakres tych porad dotyczył: opracowywania pozwów i innych pism procesowych, odwołań skarg i innych pism do organów administracyjnych. Obejmował on również pomoc w przygotowaniu wystąpień o ustalenie przez sąd świadczeń alimentacyjnych lub ich podwyższenie od osób zobowiązanych, uzyskanie świadczeń emerytalno- rentowych; ustalenie ojcostwa, egzekucji należności alimentacyjnych, ustanowienia opieki, ubezwłasnowolnienia, pozbawienia i ograniczenia władzy rodzicielskiej, stwierdzenia praw do spadku, przydziału lokali mieszkalnych oraz odwołań i interwencji.

W ramach świadczenia usług na rzecz jednostek organizacyjnych Ośrodka, adw. Marcin Skiba udzielał stałej pomocy prawnej zarówno Dyrektorowi, działom Ośrodka jak i pracownikom socjalnym (Filii nr I i Filii nr II) w sprawach świadczeń z pomocy społecznej, w formie opinii prawnych i konsultacji. Opinie i konsultacje związane były, przede wszystkim: ze sporami kompetencyjnymi pomiędzy innymi Ośrodkami Pomocy Społecznej, decyzjami Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie uchylającymi decyzje organu I-ej instancji na skutek wniesionych odwołań oraz odzyskaniem nienależnie pobranych świadczeń.

W ciągu roku 2013 adwokat prowadził także 2 sprawy sądowe z innym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, oraz sprawę karną, w której stroną pokrzywdzoną był OPS.

W roku 2013 adwokat udzielił 330 porad, konsultacji i opinii prawnych (na rzecz Ośrodka Pomocy Społecznej, 286 osobom uprawnionym do korzystania z pomocy).

Łączna liczba porad udzielona przez adwokata w roku 2013 była tylko o kilka niższa niż w roku 2012 (366).

Specyfiką poradnictwa prawnego, prowadzonego w Ośrodku Pomocy Społecznej jest wielokierunkowość i skomplikowanie spraw beneficjentów, które wymagają raczej działania długofalowego.

9. PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W 2013 ROKU

Dobra diagnoza środowisk rodzinnych i analiza potrzeb, analiza możliwości lokalnych realizatorów polityki społecznej oraz dotychczasowych dokonań Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie pomocy różnym kategoriom rodzin i osób stała się podstawą do formułowania projektów i intensyfikacji działań kierowanych m.in. do tych grup społecznych, które w Priorytetach Rozwojowych dla Dzielnicy Praga Północ zostały wskazane jako zagrożone wykluczeniem społecznym.

W roku 2013, podobnie jak w roku 2012, celowym było kontynuowanie programów rozpoczętych w latach poprzednich takich jak m.in. Grupa Wsparcia dla Rodzin Zastępczych, realizacja projektu systemowego „Z rodziną mogę więcej” czy Dobry Rodzic- Dobry Start, który poprzez realizację działań profilaktyczno – edukacyjnych pozwala na reagowanie na problemy pojawiające się w rodzinie już w początkowej fazie rodzicielstwa (od momentu narodzin do 3 roku życia dziecka). To także realizacja nowych działań, dla różnych grup odbiorców, które znajdują się w kręgu zainteresowania Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga - Północ m. st. Warszawy.

Niniejszy materiał jest charakterystyką podejmowanych działań, przedstawia również poziom zaangażowania przy ich realizacji zarówno OPS jak i innych partnerów społecznych. Są to działania dodatkowe, które oprócz zadań podstawowych (własnych i zleconych wynikających z ustawy o pomocy społecznej) były realizowane w roku 2013.

Projekt: Dobry Rodzic - Dobry Start

**Realizowany w partnerstwie z Fundacją Dzieci Niczyje,
Koalicja na rzecz Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci.**

Cel główny programu to: *ochrona dzieci przed krzywdzeniem, poprzez wczesną profilaktykę i pracę z rodzicami małych dzieci poprzez: podniesienie świadomości społecznej w zakresie krzywdzenia małych dzieci oraz propagowanie idei profilaktyki krzywdzenia małych dzieci.*

Program wczesnej interwencji i profilaktyki krzywdzenia małych dzieci rozumiany jako:

- działania ukierunkowane na zmniejszenie poziomu stresu w życiu rodziców małych dzieci, podniesienie poziomu ich wiedzy i umiejętności rodzicielskich,
- a także bezpośrednie wspieranie zdrowia dziecka, obejmuje m.in.: wizyty domowe, warsztaty umiejętności rodzicielskich, warsztaty radzenia sobie ze stresem, zapewnienie poradnictwa i wsparcia lekarskiego oraz psychologicznego.

Program „Dobry Rodzic - Dobry Start” Fundacji Dzieci Niczyje, jest skierowany do rodziców dzieci w wieku od 0 do 3 lat oraz profesjonalistów pracujących z małymi dziećmi i ich rodzicami.

Realizatorzy Programu w ramach Koalicji na terenie Dzielnicy Praga Północ: pracownicy Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego Warszawa Praga Północ, Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ, Straży Miejskiej oraz Komendy Rejonowej Policji IV oddział Praga Północ.

To bardzo ważny program w systemie pomocy dziecku i rodzinie, ponieważ stanowi niejako pierwszy jego element – pozwala identyfikować problemy rodziny jeszcze przed urodzeniem się dziecka oraz występujące w pierwszych 3 latach jego życia a także kieruje różne formy wsparcia do tych rodzin.

Doświadczenia, które zdobył Ośrodek Pomocy Społecznej i lokalni partnerzy przy realizacji programu Dobry Rodzic- Dobry Start pozwoliły na utworzenie swoistego systemu szybkiego informowania i reagowania na możliwe zagrożenia.

Zarówno dla odbiorców programu jak i dla jego realizatorów bardzo cenna wydaje się możliwość bezpłatnego korzystania z różnych formy pomocy (konsultacji, porad, warsztatów) oferowanej przez Fundację Dzieci Niczyje.

Dla zainteresowanych rodzin Fundacja Dzieci Niczyje prowadzi spotkania edukacyjne (z zakresu zachowań dzieci na różnych etapach jego rozwoju oraz warsztaty, podczas których rodzice uczą się praktycznych umiejętności wychowawczych, radzenia sobie ze stresem), poradnictwo psychologiczne a proponuje także wsparcie lekarskie.

Ważnym działaniem w ramach Programu są cykliczne superwizje przedstawicieli Fundacji (w tym prawnika) z realizatorami dzielnicowych programów DR-DS, które są nieocenioną pomocą w rozwiązywaniu skomplikowanych spraw zgłaszanych rodzin.

Dzięki wnikliwej analizie przypadków, dokonywanej w ramach zespołu interdyscyplinarnego (m.in. policji, kuratorów, pracowników socjalnych i służby zdrowia) łatwiej, w sposób optymalny udzielić rodzinie skutecznej pomocy.

Realizacja Programu „Dobry Rodzic - Dobry Start” w Dzielnicy Praga Północ.

W roku 2013 do Działu Pomocy Specjalistycznej Ośrodka Pomocy Społecznej Praga Północ wpłynęło **38 ankiet** (w roku 2012 – **33**), w tym 28 ankiet od pracowników socjalnych i 10 ankiet przekazanych przez SZ PZLO. Ankiety dotyczyły rodzin o zwiększonym czynnikiem ryzyka. Spośród zgłoszonych rodzin (38), tylko 6 okazało się środowiskami nowymi, które nie były znane pracownikom socjalnym. W roku 2013, w stosunku do roku 2012 liczba rodzin zgłaszanych do monitorowania uległa niewielkiej zmianie (+5).

Od początku realizacji w Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy Programu Dobry Rodzic -Dobry Start, najliczniejszą grupę wśród zgłaszanych do monitorowania rodzin, stanowiły te, w których występował problem bezrobocia, wielodzietności, uzależnienia od alkoholu, samotnego macierzyństwa, trudności materialne oraz zadłużenie mieszkaniowe.

Wszystkie ankiety zgłoszone w roku 2013 do monitorowania, dotyczyły rodzin, które miały dzieci w wieku 0 - 3 r. ż. Większość z tych rodzin, po wizytacji odbytej przez specjalistów DPS, otrzymała: pakiet edukacyjny Programu DR-DS oraz informuję o możliwościach uzyskania pomocy specjalistycznej na terenie dzielnicy a także zasadach udziału w szkoleniach i warsztatach tematycznych organizowanych przez Fundację Dzieci Niczyje.

Spośród 38 rodzin zgłoszonych do monitorowania, dziewięciu z nich udzielono wielokierunkowego wsparcia: finansowego, w formie: pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego - psychologicznego, prawnego i rodzinnego.

Chrześcijańska Fundacja Radość, Fundacja Stichting Intentio z Holandii oraz Zarząd Dzielnicy Praga – Północ m.st. Warszawy i Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga – Północ zaprosili 180 dzieci z opiekunami na MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ RADOŚCI

Impreza odbyła się 20 lipca 2013 r. w sobotę w godz. 12:00 – 18:30 na terenie Dzielnicowego Ośrodka Sportu i Rekreacji Dzielnicy Praga – Północ

W programie ponad 5 godzinnej imprezy znalazły się: - GRY I ZABAWY na placu z „dmuchańcami„; KARAOKE; NIESPODZIANKI; PRZEKĄSKA; LOTERIA.

Każda zaproszona rodzina z dziećmi mogła skorzystać z kiermaszu odzieży i drobnego sprzętu domowego. Na zakończenie FUNDACJA INTENTIO przygotowała NIESPODZIANKĘ dla każdego dziecka uczestniczącego w imprezie.

Inicjatorem Międzynarodowego Dnia Radości była Fundacja Stichting Intentio z Holandii, w jego organizację na terenie Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy włączyła się również Chrześcijańska Fundacja Radość, Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy, Urząd Dzielnicy Praga Północ, Dzielnicowy Ośrodek Sportu i Rekreacji, a także **Spółka Cywilna SPOR** (Al. Solidarności 53 w Warszawie), która nieodpłatnie przekazała pieczywo.

Międzynarodowy Dzień Radości był imprezą zamkniętą dla 180 dzieci i ich rodziców – wskazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Organizacja charytatywna z Holandii przy udziale w/w współorganizatorów zaplanowała wiele atrakcji dla uczestników – od zabawy na placu z kolorowymi, dmuchanymi zamkami poprzez turnieje sportowe, konkursy Koła Fortuny, malowanie koszulek, twarzy, po smaczny poczęstunek.

Każde dziecko, przy wejściu, otrzymywało kolorową opaskę, która uprawniała do korzystania ze wszystkich przygotowanych atrakcji.

W trakcie imprezy przygotowano także oprawę muzyczną i bufet z napojami oraz przekąskami. Na zakończenie imprezy dzieci otrzymały podarunek pożegnalny- w postaci słodyczy.

Wszystkie prezenty, napoje, słodkie oraz sprzęt do zabawy, zostały przywiezione przez wolontariuszy z Fundacji Stichting Intentio, z Holandii.

W Międzynarodowym Dniu Radości uczestniczyło ponad 300 osób zaproszonych przez OPS. Organizację tej wakacyjnej imprezy rodzinnej wspierało 12 wolontariuszy z w/w Fundacji, 5 wolontariuszy z Chrześcijańskiej Fundacji Radość, 8 pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej oraz pracownicy Dzielnicowego Ośrodka Sportu i Rekreacji.

W drugim dniu Międzynarodowych Dni Radości, przedstawiciele Fundacji Stichting Intentio wspierani przez pracownika socjalnego Ośrodka Pomocy Społecznej odwiedzili w miejscu zamieszkania 12 najbardziej potrzebujących rodzin. Rodziny, które wyraziły zgodę na przyjęcie zagranicznych gości zostały dodatkowo obdarowane - otrzymały paczki z artykułami spożywczymi i przedmiotami codziennego użytku.

Grupa Wsparcia dla Rodzin Zastępczych - kontynuacja.

Realizator: *Dział Pomocy Specjalistycznej OPS.*

Problematyka rodzin zastępczych.

Rodzina zastępcza jest formą ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych dziecka, w przypadku, gdy dobro dziecka jest zagrożone, a inne środki pomocy dziecku i jego rodzinie są nieskuteczne. Wśród przyczyn takiej sytuacji można wymienić m.in.: niewydolność wychowawczą, niezaradność życiową, patologię społeczną (alkoholizm, prostytutka, narkomania, rażące zaniedbywanie dziecka).

Rodzinną opiekę zastępczą może sprawować zarówno osoba fizyczna jak i rodzina, która do pełnienia tej funkcji została odpowiednio przygotowana i posiada adekwatne zaświadczenie o uzyskaniu kompetencji w tym zakresie (warunek ten nie dotyczy rodzin spokrewnionych).

Rodzina zastępcza to jedna z form pomocy dzieciom i rodzicom, która swoją funkcję wypełnia do momentu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub do ukończenia przez dziecko 18 r. życia. Jej celem jest wzmacnianie rodzin naturalnych tak, aby po zaistniałym kryzysie mogły wrócić do pełnienia swoich właściwych ról. W rodzinie zastępczej przebiega proces pracy wychowawczej, w którym oprócz opiekunów zastępczych uczestniczą: pracownicy socjalni, pracownicy sądów, lekarze, doradcy, terapeuci i rodzice biologiczni. Jej utworzenie nie powoduje więzi rodzinno - prawnej pomiędzy opiekunami a dzieckiem, rodzina zastępcza nie przejmuje pełni władzy rodzicielskiej nad dziećmi.

Typy rodzin zastępczych: rodzina zastępcza spokrewniona; niespokrewniona; zawodowa, nie spokrewniona z dzieckiem (w tym. wielodzietna, specjalistyczna, o charakterze pogotowia opiekuńczego).

Z funkcji rodziny zastępczej można zrezygnować (za wiedzą sądu) w sytuacji, kiedy nie jest ona w stanie podołać przyjętym na siebie zadaniom. Dlatego tak ważne jest tworzenie systemu wsparcia, aby rodziny zastępcze mogły korzystać ze specjalistycznej pomocy w trakcie pełnienia swojej funkcji.

Rodziny zastępcze w Dzielnicy Praga Północ – Grupa Wsparcia.

W Dzielnicy Praga Północ, na dzień 31.12.2012 roku funkcjonowało 129 rodzin zastępczych (w tym: 104 spokrewnione, w których przebywa 126 dzieci oraz 25 rodzin niezawodowych, w których przebywa 26 dzieci). Większość z rodzin zastępczych funkcjonujących w Dzielnicy to rodziny spokrewnione, w których opiekunem prawnym jest kobieta (zwykle babcia). Rodziny ustanowione na oboje małżonków, stanowią mniejszość (ok. 15 %) i z naszego doświadczenia wynika, że aktywność w tych rodzinach wykazują, przede wszystkim, kobiety.

Większość dzieci z rodzin zastępczych, które poznali pracownicy OPS, wykazuje zaburzenia emocjonalne, posiada niską samoocenę, trudności w nauce.

Od uruchomienia programu, w spotkaniach Grupy Wsparcia uczestniczy od 15 do 24 rodzin zastępczych. Bierze w nich udział 2 pracowników Działu Pomocy Specjalistycznej oraz w zależności od potrzeb, psycholog Ośrodka.

Program Grupy Wsparcia w Dzielnicy Praga Północ jest realizowany od roku 2007 i w tym okresie uruchomiono: - indywidualne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, organizowano spotkania Wigilijne oraz Mikołajkowe dla dzieci, udział w Festynach z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego organizowanych w partnerstwie z innymi Ośrodkami Pomocy Społecznej (w Dzielnicy Wola (2008 r.) i Dzielnicy Śródmieście (w roku 2011)).

Dzięki doświadczeniu wynikającemu ze spotkań z rodzinami zastępczymi udało się zdefiniować ich najistotniejsze problemy i potrzeby. Posiadając wiedzę na temat problemów i potrzeb zgłaszanych najczęściej przez

rodziny zastępcze, aby poszerzyć zakres działań i pomocy kierowanej do tej grupy odbiorców, Ośrodek Pomocy Społecznej przygotował i realizował projekty konkursowe pt. „Centrum Wsparcia Rodzicielstwa Zastępczego”(2009 r), oraz pt.: „SEZAM - Praski System Wsparcia Dziecka i Rodziny”(2010r.), współfinansowane z dotacji celowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Działania realizowane w/w projektach były kierowane bezpośrednio do dzieci, opiekunów oraz całej rodziny. Były to także działania propagujące rodzicielstwo zastępcze i potrzebę specjalistycznego wsparcia rodzin z problemami.

Grupa Wsparcia dla Rodzin Zastępczych w Dzielnicy ma już swoją historię i zauważalne osiągnięcia zarówno w aktywizacji rodzin do działań samopomocowych jak i aktywizacji środowiska lokalnego na rzecz wspierania rodzin zastępczych.

Pracownicy Działu Pomocy Specjalistycznej, uczestniczący w cyklicznych spotkaniach rodzin zastępczych zaobserwowali także szereg pozytywnych zmian jakie zaszły u uczestników, w ciągu kilku lat. To m.in. : umiejętność definiowania swoich problemów i sięganie po specjalistyczną pomoc (w tym psychologiczną i rodzinną); większe zainteresowanie sprawami i kłopotami innych; inicjowanie pomocy wzajemnej, włączanie się a obecnie współorganizowanie spotkań i imprez okolicznościowych; dostrzeganie braku umiejętności wychowawczych i chęć ich uzupełniania; większe zainteresowanie dzieckiem i jego problemami.

Oprócz cyklicznych spotkań Grupy Wsparcia rodziny korzystały z poradnictwa psychologicznego, rodzinnego, prawnego. Uczestniczyły we współorganizowanych spotkaniach okolicznościowych, z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Świąt Wielkanocnych. W ramach współpracy z lokalnymi partnerami, w roku 2013 dzieci z rodzin zastępczych uczestniczyły w koloniach profilaktycznych oraz imprezie choinkowej.

Projekt: Forum Praskich Organizacji Pozarządowych i instytucji działających na rzecz dzieci i młodzieży .

Odpowiedzią na zwiększenie efektywności i jakości społecznego oddziaływania (dostosowanego do potrzeb środowiska lokalnego) było utworzenie nieformalnej koalicji instytucji i organizacji pozarządowych – Praskiego Forum, dla wspólnego działania na Rzecz Dzieci i Młodzieży.

Realizator: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ oraz organizacje i instytucje zajmujące się w Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy w/w problematyką.

Podstawowe cele Forum to: -*podnoszenie jakości współpracy* pomiędzy zrzeszonymi partnerami (a także partnerami zewnętrznymi) i *tworzenie możliwości stałego dostępu do informacji*; - *poszerzanie kręgu odbiorców* poprzez włączanie się podmiotów działających na terenie całej dzielnicy w realizację projektów oraz *upowszechnianie informacji* o ich realizowaniu wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodzin; - *poszerzanie wiedzy merytorycznej*; *wzajemne wspieranie się oraz szukanie nowych rozwiązań i metod pracy* (m. in. poprzez: wymianę doświadczeń, wspólne szkolenia); - *definiowanie problemów dzieci, młodzieży oraz ich rodzin i podejmowanie działań w celu ich rozwiązywania*; - *analiza skuteczności realizowanych programów i ich weryfikacja*; - *dbałość o poprawianie wizerunku Pragi*; - *aktywizacja środowiska praskiego* m.in. poprzez organizowanie kampanii i festynów.

- ❖ Cykliczne spotkania lokalnych realizatorów działań na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży, służą: zarówno polepszeniu jakości form oddziaływania pedagogicznego, profilaktycznego i społecznego jak i wymianie informacji oraz realizowaniu wielokierunkowej pomocy kierowanej do w/w grupy odbiorców.
- ❖ Określeniu potrzeb oraz tworzeniu wspólnych działań do realizacji w ramach Forum.
- ❖ Bieżącej wymianie informacji i doświadczeń dotyczącej działań kierowanych do w/w grup odbiorców.

Praskie Forum działa od kwietnia 2004 roku do dziś. Tworzą je instytucje publiczne i organizacje pozarządowe (w tym świetlice środowiskowe i socjoterapeutyczne), które prowadzą działalność z zakresu m.in.: profilaktyki problemów dzieci i młodzieży, promocji zdrowego stylu życia, pomocy psychologicznej, socjoterapii, terapii, rozwiązywania problemów wiążących się ze stosowaniem substancji psychoaktywnych, edukacji, animacji kulturalnej i sportowej, organizacji czasu wolnego, doradztwa zawodowego, bezpieczeństwa.

Zasady funkcjonowania Forum

Spotkania członków Forum *odbywają się raz w miesiącu (z roczną przerwą od 10 lat)* . Ważną zasadą Forum jest *otwarty i niesformalizowany charakter spotkań*. Kolejną zasadą funkcjonowania Forum jest *dobrowolny udział*. Członek Forum może: - uczestniczyć: we wszystkich organizowanych spotkaniach bądź tylko wtedy, gdy chce przedstawić swój pomysł czy realizowany program i szuka wsparcia.

W ciągu 10 lat funkcjonowania, skład Forum ulegał modyfikacjom -z udziału rezygnowały organizacje, które ograniczyły lub przerwały swoją działalność jednocześnie dołączały nowe podmioty z ofertą kierowaną do mieszkańców Dzielnicy.

Do przetrwania tej lokalnej inicjatywy przyczyniły się m.in.: nieformalna struktura Forum, wspólnie określone zasady działania jak również jasno określone cele oraz koordynacja OPS.

Program, oprócz współpracy i współdziałania partnerów umożliwia efektywne wykorzystanie lokalnych zasobów ludzkich oraz bazy lokalowej.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

„Z rodziną mogę więcej”
Projekt realizowany w ramach PO KL 2007-2013,
poddziałanie 7.1.1.:
Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji
przez ośrodki pomocy społecznej
współfinansowany przez Unię Europejską w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy, 03-477 Warszawa, ul. Szymanowskiego 6/61

Biuro Programu: OPS Praga Północ, 03-477 Warszawa, ul. Szymanowskiego 6/61, tel. 22 818-00-00

PROJEKT „Z RODZINĄ MOGĘ WIĘCEJ”

Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy w styczniu 2013 roku rozpoczął, po raz szósty, realizację projektu systemowego „Z rodziną mogę więcej”. Projekt realizowany jest w ramach Poddziałania 7.1.1., Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”.

Celem głównym projektu jest aktywizacja i zapobieganie wykluczeniu społecznemu 82 klientów (w tym 58 kobiet) OPS Dzielnicy Praga Północ w tym; 44 osoby powracające do projektu, członków wieloprotymowych rodzin, w okresie od 01.04.2012 do 31.01.2015 r.

Szczegółowe cele projektu to: podwyższenie poziomu wiedzy i umiejętności wychowawczych w rodzinach z problemami wychowawczymi, podwyższenie poziomu aktywności zawodowej, umiejętności psychospołecznych i umiejętności poszukiwania pracy, podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych dostosowanych do lokalnego rynku pracy, uzupełnienie wykształcenia w formie edukacji szkolnej, a także zapobieganie dysfunkcjom, w tym w otoczeniu rodziny; w sprawowaniu opieki rodzicielskiej i funkcjonowaniu rodziny oraz podniesienie poziomu materialnego rodzin.

Zgodnie z harmonogramem realizacji projektu, przygotowano kompleksowe formy pomocy i wsparcia o charakterze indywidualnym i grupowym.

Wśród form indywidualnych znalazły się: spotkania z psychologiem (porady psychologiczne, indywidualna terapia psychologiczna), konsultacje z doradcą zawodowym, spotkania z trenerem pracy.

Zajęcia grupowe przewidziane dla uczestników projektu, to: warsztat aktywizacji zawodowej, warsztat wychowawczy, warsztat umiejętności psychospołecznych, grupa wsparcia.

Zajęcia, podczas których zapewniony był poczęstunek oraz opieka nad dziećmi, prowadzone były metodami aktywnymi (dyskusje, burze mózgów, odgrywanie scenek, ćwiczenia indywidualne i grupowe).

W 2013 r. 10 rodzin (29 osób) zostało objętych wsparciem asystenta rodziny. W ramach pracy animatora, w Klubie Samopomocy Rodzinie organizowane były dodatkowe zajęcia dla uczestników projektu oraz ich rodzin. Odbyły się spotkania z dietetykiem, kurs pierwszej pomocy, samoobrona dla kobiet, kurs tańca, warsztaty rękodzieła, zajęcia fitness, warsztaty prowadzenie rozwijających zabaw, profilaktyka zdrowotna, zajęcia i konsultacje komputerowe, impreza andrzejkowa oraz zabawa mikołajkowa.

W 2013r. zrealizowano następujące szkolenia zawodowe: obsługa kas fiskalnych, kurs programowania stron www, operator wózków widłowych, zawodowy kurs kosmetyczny, florystyka, samodzielny księgowy od podstaw, konsultant ślubny, zawodowy kurs stylizacji paznokci, wizażu i stylizacji.

Wstępna rekrutacja do projektu dokonana została w momencie pracy nad projektem przez pracowników społecznych OPS. Każdy z kandydatów odbywał rozmowę kwalifikacyjną z psychologiem. Z osobami zakwalifikowanymi do udziału w projekcie zostały podpisane kontrakty socjalne.

W czasie trwania projektu, na bieżąco mierzono zakładane rezultaty. Przed i po zakończeniu każdego warsztatu przeprowadzano ankiety monitorujące, a po zakończeniu całości – ankiety ewaluacyjne. Treść warsztatów i treningów dostosowana jest do oczekiwań każdej grupy, by w efektywny sposób przekazywać niezbędne informacje. Trenerzy, w zależności od tematyki zajęć, przygotowują dla uczestników materiały szkoleniowe.

Cele szczegółowe projektu

Podwyższenie poziomu wiedzy i umiejętności wychowawczych w rodzinach z problemami wychowawczymi - 50 rodzin

Podwyższenie poziomu aktywności zawodowej, umiejętności psychospołecznych i umiejętności poszukiwania pracy - 77 os. (65K)

Podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych dostosowanych do lokalnego rynku pracy - 45 os. (32K)

Uzpełnienie wykształcenia w formie edukacji szkolnej u uczestników projektu z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb - 2 os.

Idoobieganie dysfunkcjom uczestników w tym w obciążeniu rodziny, w sprawowaniu opieki rodzicielskiej i funkcjonowaniu rodziny oraz podniesienie ich poziomu materialnego - 45 os. (34K)

Rekrutacja uczestników w projekcie

2012 r.

39 uczestników, w tym 10 osób objętych wsparciem asystenta rodziny

2013 r.

- 29 nowych uczestników, w tym 10 osób objętych wsparciem asystenta rodziny
- 13 osób powracających do projektu

2014 r.

- 14 nowych uczestników
- 31 osób powracających do projektu, w tym 15 osób objętych wsparciem asystenta rodziny

Kontrakt socjalny realizowano z zastosowaniem 4 instrumentów aktywnej integracji:

aktywizacji zawodowej,

aktywizacji edukacyjnej,

aktywizacji społecznej,

aktywizacji zdrowotnej

przy czym każdy uczestnik zrealizował minimum 3 z nich.

Kontrakt socjalny

- Indywidualne spotkania z doradcą zawodowym
- Indywidualna terapia psychologiczna
- Warsztat aktywizacji zawodowej
- Warsztat wychowawczy
- Indywidualna praca trenera pracy z uczestnikiem
- Kursy zawodowe i specjalistyczne kursy komputerowe, podjęcie nauki
- Warsztat umiejętności psychospołecznych
- Praca z asystentem rodziny
- Porady psychologiczne
- Wyjazd integracyjny
- Grupa wsparcia

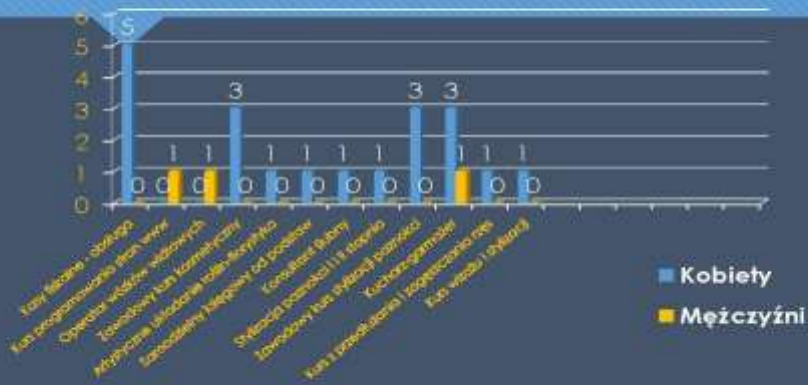
W ramach projektu realizowane były zajęcia w Klubie Samopomocy Rodzinie

Opieka nad dzieckiem była realizowana w kilku wymiarach

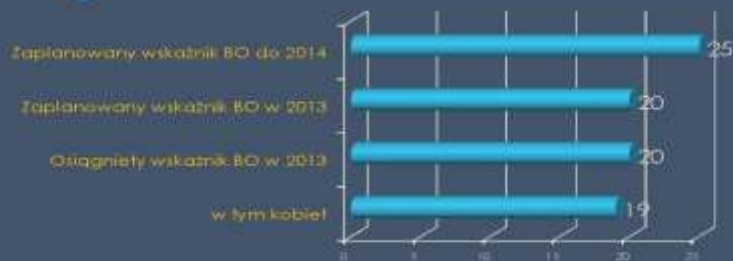

Szkolenia zawodowe zrealizowane przez uczestników projektu w 2013 r.

Rezultaty na dzień 05.12.2013 r.

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Rezultaty na dzień - 05.12. 2013 r.

Liczba Klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi

Rezultaty na dzień 05.12.2013 r.

Liczba klientów instytucji pomocy społecznej, którzy zakończyli udział w projekcie dot. Aktywnej Integracji

Program: Prace społecznie - użyteczne w Dzielnicy Praga Północ

Rynek pracy wymaga od poszukujących zatrudnienia osób, kwalifikacji, doświadczenia zawodowego i dyspozycyjności. W wielu przypadkach, ze względu na takie wymagania łącznie lub z powodu braku jednego z nich, jest on właściwie niedostępny dla klientów OPS zwłaszcza długotrwale bezrobotnych.

Korzystne rozwiązanie tej sytuacji wprowadza ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz.415, późn. zm..) w części dot., organizowania i finansowania prac społecznie użytecznych dla bezrobotnych, bez prawa do zasiłku, korzystających z pomocy społecznej.

Prace społecznie użyteczne – to prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku na skutek skierowania przez starostę, organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. Prace społecznie użyteczne mają stwarzać warunki powrotu na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym.

Do prac społecznie użytecznych można skierować osoby, które spełniają trzy kryteria:

1. są bezrobotne, zarejestrowane z takim statusem we właściwym powiatowym urzędzie pracy,
2. nie posiadają prawa do zasiłku,
3. korzystają ze świadczeń z pomocy społecznej w formie pieniężnej i niepieniężnej.

Prace społecznie użyteczne stanowią jeden z wielu instrumentów aktywizacji zawodowej pozwalający na stworzenie właściwych warunków powrotu na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym. Ten nowy instrument rynku pracy, skierowany do osób najuboższych i pozbawionych szans na zatrudnienie stanowi m. in. formę pobudzenia aktywności osoby bezrobotnej, a w efekcie realizację podstawowych założeń aktywnej polityki społecznej, wyrażanych pojęciem „praca zamiast zasiłku”. Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez realizację programu prac społecznie użytecznych ma możliwość wpływania na postawę osoby bezrobotnej korzystającej z pomocy Ośrodka.

Realizacja programu związanego z organizacją prac społecznie użytecznych miała na celu zaktywizowanie osób bezrobotnych - klientów Ośrodka, w stopniu pozwalającym na zwiększenie ich motywacji do korzystania z własnej samodzielności w zaspokajaniu swoich potrzeb i stanowiła ważny czynnik zapobiegający ich wykluczeniu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w porozumieniu z 6 lokalnymi podmiotami przygotował plan organizacji prac społecznie użytecznych dla beneficjentów.

Wśród proponowanych stanowisk pracy w lokalnych instytucjach, dla 15 skierowanych osób bezrobotnych znalazły się, przede wszystkim, proste prace fizyczne: sprzątanie terenów zewnętrznych i wewnętrznych, malowanie ogrodzeń, prace pomocnicze w kuchni, prace gospodarcze.

W 2013 roku program prac społecznie-użytecznych był realizowany *od czerwca do listopada*.

Zakładanym rezultatem organizowanych prac społecznie użytecznych było zniesienie barier jakie towarzyszą osobom długotrwale bezrobotnym w poszukiwaniu zatrudnienia, ich aktywny powrót na rynek pracy i podniesienie motywacji do uniezależnienia się od środków pomocy społecznej.

Dokonując ogólnej oceny zrealizowanego działania, należy podkreślić, że większość osób w nim uczestniczących wykazała duże zaangażowanie podczas wykonywanych prac, zwiększając przy tym swoją aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia. Instytucje współpracujące w realizacji prac społecznie-użytecznych, występujący jako zleceniodawcy są bardzo zainteresowani zatrudnieniem klientów OPS w latach następnych. Istotne znaczenie ma, przede wszystkim, pozytywna zmiana jaka nastąpiła w postrzeganiu osób korzystających z pomocy Ośrodka.

Dodatkowo, pozytywnym rezultatem takiej formy aktywności zawodowej jaką są prace społecznie-użyteczne jest eliminacja z systemu pomocy społecznej osób, które wszelkimi możliwymi metodami unikają podjęcia jakiegokolwiek pracy.

PIERWSZY CZERWCOWY PIKNIK NA BRZESKIEJ

Organizacja: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy- Dom Dziennego Pobytu przy

Wsparciu: Zarządu Gospodarowania Nieruchomościami, Spółki Port Praski.

Impreza odbyła się w czwartek **26 czerwca 2013 r.**

Czerwcowy Piknik na ul. Brzeskiej w Dzielnicy Praga Północ był pierwszą imprezą plenerową dla seniorów zorganizowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Ideą Czerwcowego Pikniku było zachęcenie osób starszych do udziału w programach realizowanych przy ul. Brzeskiej oraz zaprezentowanie dotychczasowych dokonań pensjonariuszy Domu Dziennego Pobytu.

Oprócz wystawy prac plastycznych, które powstały m.in. w ramach warsztatów artystycznych „Tryptyk Praski” i „Na szkle malowane” mogli oni zaprezentować wiązkę piosenek praskich wykonaną przez przedstawicieli Kapeli Cała Praga Śpiewa. Seniorom towarzyszyła grupa młodych muzyków skupionych wokół Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę” i wolontariusze ze Stowarzyszenia Barwy Kultury.

Czerwcowy Piknik stał się okazją do zaprezentowania inauguracyjnego programu Kabaretu DDP. Ta nowa forma aktywności z powodzeniem została podjęta przez najbardziej aktywnych seniorów. Samodzielnie adaptują teksty, przygotowują scenografie i występy.

W programie imprezy znalazły się również zabawy i konkursy przygotowane przez przedstawicieli Muzeum Pragi. Oprócz wiedzy dotyczącej historii Pragi uczestnicy wykazali się również znajomością biografii sławnych mieszkańców Dzielnicy.

Oprócz w/w prezentacji prac plastycznych i występów artystycznych seniorów DDP OPS, uczestnicy Pikniku (ponad 80 osób) i zaproszeni goście wzięli udział w wielkim grillowaniu.

10. INNE DZIAŁANIA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie dla dzielnicy Praga Północ (ZI ds. P w R).

Na podstawie art.9a ust 15 ustawy z dn.29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz.1493, z 2009, poz.1589 oraz z 2010r.nr.28, poz.146 i nr.125, poz.842) oraz zgodnie z zarządzeniem nr 16663/2011 Prezydenta m.st. Warszawy z dnia **25.10.2011 został powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie dla Dzielnicy Praga Północ (ZI ds. P w R) w dniu 17.11.2011** przewodniczącym w/w Zespołu został naczelnik Wydziału Prewencji KRP VI.

W skład Zespołu weszło 3 pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ, pracownicy Urzędu Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy, przedstawiciel Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych m.st. Warszawy, oświaty, ochrony zdrowia oraz kuratorzy sądowi. **Na mocy w/w ustawy Ośrodek Pomocy Społecznej przejął obsługę administracyjno - biurową Zespołu Interdyscyplinarnego a wyznaczeni pracownicy uczestniczą każdorazowo w jego posiedzeniach.**

ZI ds. P w R realizuje zadania wynikające z programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy, w tym: integrowanie i koordynowanie działań podejmowanych przez instytucje i służby w związku z realizacją procedury Niebieskiej Karty, diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań i inicjowanie interwencji w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie.

W sytuacji przemocy w rodzinie, każdy z jej członków może zgłosić sprawę do Zespołu i poprosić o pomoc. W zależności od sytuacji i potrzeb danej osoby/rodziny podejmowane są działania - zarówno przez pracownika socjalnego jak i specjalistów z Działu Pomocy Specjalistycznej OPS, mające na celu diagnozę sytuacji i udzielenie wsparcia.

Ośrodek może zaproponować specjalistyczną pomoc: psychologa, prawnika, poradnictwo rodzinne i konsultację specjalisty ds. przemocy oraz skierować do specjalistycznej placówki pomocowej dostępnej na terenie m.st. Warszawy dla ofiar przemocy lub dla sprawców.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie umożliwia wdrożenie procedury Niebieskiej Karty nawet bez zgody ofiary. Procedura NK może być wdrożona także na wniosek pracownika socjalnego. W przypadku zgłoszenia problemu przemocy przez członka rodziny, pracownik OPS ma obowiązek wypełnić druk NK część A i przekazać go jak najszybciej do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Dzielnicy Praga Północ. Przewodniczący tworzy Grupę Roboczą, do której powoływani są przedstawiciele służb i instytucji, którzy mogą udzielić pomocy danej rodzinie. W skład Grupy Roboczej wchodzi każdorazowo również pracownik socjalny, zgodnie ze swoim rejonem działania (również w przypadku, gdy NK dotyczy rodziny nie współpracującej czy też nie korzystającej z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej).

W roku 2013 do 76 Niebieskich Kart procedurę uruchomiono w 74 przypadkach, dodatkowo prowadzono 59 procedur z roku poprzedniego. W ramach procedury odbyło się łącznie 189 posiedzeń Grup Roboczych, w których uczestniczyło 759 osób (przedstawiciele różnych podmiotów).

Jak wspomniano w materiale, we wszystkich posiedzeniach Grup Roboczych brali udział pracownicy socjalni bądź specjaliści Ośrodka.

W Dzielnicy Praga Północ wiele działań jest realizowanych przez lokalne podmioty i organizacje pozarządowe. Ośrodek, ułatwia kontakt z odbiorcami tych działań, udziela pomocy merytorycznej czy też włącza się w nie na zasadzie partnerstwa. Działania te ujęto w niniejszym rozdziale.

Udział w organizacji kolonii letnich dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz wytypowanie dzieci na imprezę choinkową

Współpraca z Wydziałem Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Dzielnicy Praga Północ w ramach zadania, w roku 2013 polegała, przede wszystkim, na przeprowadzeniu naboru na kolonię dzieci z rodzin korzystających, z pomocy OPS, sporządzeniu imiennych list, przekazaniu kart kolonijnych do rodziców dzieci zakwalifikowanych.

Uczestnikami turnusów były dzieci i młodzież w wieku 7-15 lat (łącznie 192 osób), z rodzin dysfunkcyjnych, zamieszkałych w Dzielnicy Praga Północ.

W ramach działań interwencyjnych, wytypowani pracownicy socjalni każdorazowo byli obecni w dniu wyjazdu i przyjazdu dzieci na poszczególne turnusy, utrzymywali stały kontakt z rodzinami uczestników kolonii oraz Wydziałem Spraw Społecznych i Zdrowia.

W roku 2013 Ośrodek Pomocy Społecznej dokonał naboru dzieci na imprezę choinkową (łącznie 200 dzieci) organizowaną przez Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Dzielnicy Praga.

Akcja Mikołajkowa - 2013

Realizator: **młodzież z Społecznego Wielokierunkowego Liceum im. Jacka Kuronia**

Współrealizator: **Ośrodek Pomocy Społecznej.**

Od wielu lat młodzież ze Społecznego Wielokierunkowego Liceum im Jacka Kuronia, w ramach wolontariatu, organizuje *Akcję Mikołajkową* dla dzieci z ubogich, wielodzietnych rodzin, zamieszkałych w Dzielnicy Praga Północ. Podobnie jak w akcji prowadzonej w roku 2012, w/w rodziny zostały wytypowane przez pracowników socjalnych i wyraziły zgodę na odwiedzinę Mikołaja.

W roku sprawozdawczym, podobnie jak w roku 2012 organizacja akcji przebiegała dwuetapowo. W pierwszym etapie młodzież i ich opiekunowie przeprowadzili akcję pozyskiwania i pakowania prezentów, w drugim zaś, organizatorzy w przebraniach Mikołaja, tuż przed Wigilią i w Wigilię, odwiedzali rodziny i osobiście dostarczali przygotowane prezenty.

W ramach w/w działania, paczki świąteczne otrzymało **247 rodzin.**

Szlachetna Paczka

SZLACHETNA PACZKA to ogólnopolska akcja świątecznej pomocy – realizowana od 2001 roku przez Stowarzyszenie WIOSNA. Głównym jej założeniem jest idea przekazywania bezpośredniej pomocy – by była ona skuteczna, konkretna i sensowna.

Przez ostatnie 10 lat projekt zataczał coraz szersze kręgi, włączając w pomoc coraz większą liczbę Darczyńców i Wolontariuszy. Rodzin, którym udało się pomóc w ramach **SZLACHETNEJ PACZKI** jest z roku na rok coraz więcej.

Pomysłodawcą i założycielem Stowarzyszenia Wiosna jest ks. Jacek Stryczek – Prezes organizacji i pomysłodawca takich projektów jak m.in.: Szlachetna Paczka i Akademia Przyszłości.

W roku 2013 do udziału w projekcie *Szlachetna Paczka Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy* wytypował **41 najuboższych rodzin**.

Porozumienia i współpraca z innymi podmiotami

Ośrodek Pomocy Społecznej, w ramach działań kierowanych do mieszkańców Dzielnicy Praga Północ stara się jak najbardziej urozmaicić i uzupełniać ofertę pomocy.

Zdajemy sobie sprawę, że w ramach naszych możliwości nie jesteśmy w stanie zaspokoić wielu istotnych potrzeb mieszkańców. Szansą na tworzenie szerszej oferty pomocy jest wykorzystanie lokalnego potencjału i lokalnych zasobów.

W ramach polityki społecznej, w Dzielnicy działa wiele podmiotów publicznych i niepublicznych, które proponują mieszkańcom pomoc oraz wsparcie. Wzajemne zrozumienie, akceptacja działań i postrzeganie się jako partnerzy w szeroko rozumianej „misji pomocy człowiekowi” pozwala na wspieranie się i współdziałanie, celem wspólnego rozwiązywania trudnych problemów społecznych.

W przedstawionym rozdziale wskazujemy te z działań, które poszerzają ofertę pomocy kierowaną do grup i osób najbardziej potrzebujących. Zwracamy uwagę również na inicjatywy, które dzięki partnerskiej współpracy i zaangażowaniu różnych podmiotów wnoszą pozytywne zmiany i przynoszą wymierne korzyści realizatorom, pracownikom Ośrodka Pomocy Społecznej, a przede wszystkim potrzebującym mieszkańcom Dzielnicy Praga Północ.

Współpraca z Ochotniczym Hufcem Pracy

Współpraca realizowana od 2007 - dotyczy działań kierowanych do osób młodych, które nie wypełniają obowiązku szkolnego. Ta grupa klientów często występuje w rodzinach, które znajdują się w zasięgu zainteresowania Ośrodka Pomocy Społecznej. Dlatego niezmiernie ważne jest to aby istniała oferta, która tworzy możliwości adaptacji społecznej i zawodowej dla tych osób. Taką ofertę w środowisku lokalnym, posiada właśnie OHP. Zarówno propozycja programowa OHP jak i działania realizowane w ramach projektów konkursowych EFS, tworzą realną szansę dla w/w młodych mieszkańców Dzielnicy.

Porozumienie, pozwala Ośrodkowi Pomocy Społecznej na monitorowanie postępów kierowanych osób, oraz motywowanie ich do utrzymania się w działaniach (projekcie). OHP – może prosić o interwencje, w sytuacjach np. zbyt dużej absencji.

Istotą porozumienia jest również bezpośrednie przekazywanie informacji o działaniach proponowanych przez OHP oraz włączanie się w realizację lokalnych kampanii czy festynów.

Współpraca z Centrum Pomocy Bliźniemu „Monar -Markot”

Współpraca ze Stowarzyszeniem „Monar” obejmowała wzajemne działania na rzecz osób bezdomnych przebywających na terenie Dzielnicy.

Stowarzyszenie „Monar” – w ramach działań kierowanych do w/w grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym udziela pomocy w formie schroniska dla bezdomnych działającego wg. określonych standardów (noclegi,

usługi socjalno- bytowe, zaopatrzenie w odzież, wyżywienie, pomoc pielęgniarska, realizacji indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności – IPWB) w okresie zimowym dodatkowo prowadzi ogrzewalnię.

W ramach działań Ośrodka Pomocy Społecznej, kierowanych do wymienionej grupy odbiorców należy zaliczyć m.in.: wydawanie decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej ze środków publicznych, świadczenia pieniężne w formie zasiłków (stałych, celowych, okresowych), pracę socjalną (np. pomoc w uzyskaniu orzeczenia o niepełnosprawności, załatwianie spraw urzędowych, pomoc w wyrobieniu dowodu osobistego). To także, w zależności od indywidualnych potrzeb, świadczenie poradnictwa specjalistycznego (w ramach Działu Pomocy Specjalistycznej), prawnego, rodzinnego, psychologicznego, dla osób niepełnosprawnych i bezrobotnych.

Pracownicy rejonowi Ośrodka utrzymują stały kontakt z Centrum Pomocy Bliźniemu „Monar -Markot” i współpracują z zatrudnionym tam pracownikiem socjalnym w zaspokojeniu potrzeb mieszkańców.

Oprócz realizacji podstawowych zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej współpraca z Centrum obejmuje również działania takie jak: kierowanie osób bezdomnych do placówki, udzielanie konsultacji specjalistycznych dla klientów Centrum, współpracę w realizacji IPWB, informowanie i wydawanie opinii oraz bieżącą wymianę informacji i doświadczeń.

Współpraca ze Stowarzyszeniem Centrum Informacji Społecznej - Biuro Porad Obywatelskich

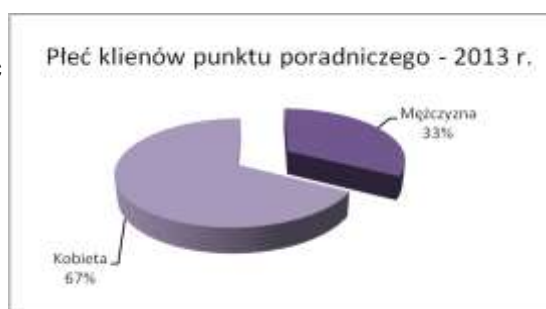
ul. **Galczyńskiego 3 w Warszawie**, któremu Ośrodek Pomocy Społecznej użycza pomieszczenia Klubu „Złoty Wiek”, organizacja zaś udziela nieodpłatnie porad i informacji mieszkańcom dzielnicy.

Północno –praski punkt porad obywatelskich działa w Dzielnicy od 2001 roku w tym samym miejscu – w Klubie Złotego Wieku przy ul. Jagiellońskiej 56. Mieszkańcy Dzielnicy przyzwyczaili się do tej lokalizacji i od lat chętnie korzystają z porad obywatelskich .

W 2013 roku w północno-praskim punkcie Biura Porad Obywatelskich (BPO) przyjęto ogółem 281 osób, którym udzielono 438 porad.

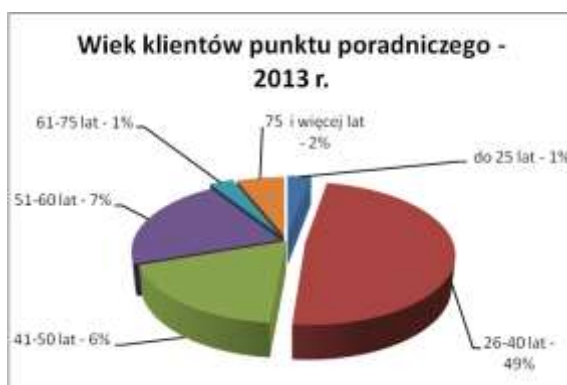
Charakterystyka klientów punktu poradniczego i zgłaszanych spraw

1. Płeć

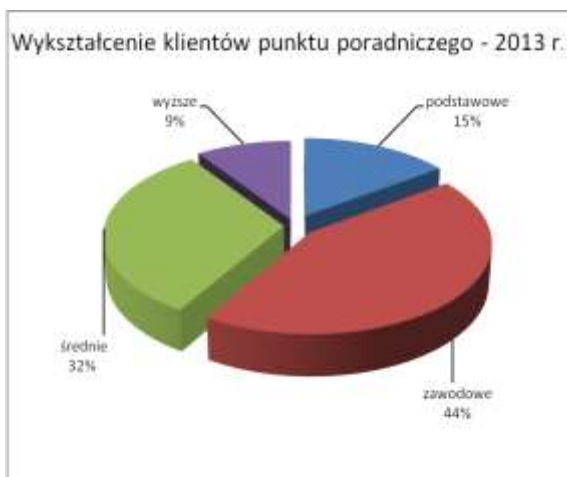
Większość korzystających z porad to kobiety (67 %). Tendencja ta jest stała i utrzymuje się od początku funkcjonowania BPO, w głównej siedzibie i wszystkich punktach poradniczych.

2. Wiek

W 2013 roku z porad w punkcie korzystały przede wszystkim osoby w wieku od 26 do 40 lat i oraz w grupie wiekowej 51-60 oraz 41-50 lat. Również jest to stała tendencja - najbardziej aktywne w rozwiązywaniu swoich problemów są osoby w tzw. wieku produkcyjnym. Najmniej aktywne - najmłodsze i najstarsze.

3. Wykształcenie

Najliczniejszą grupę korzystających z porad stanowią osoby z wykształceniem zawodowym (44%) i średnim (32%).

W roku 2013 wśród osób korzystających z poradnictwa 13 % stanowili interesanci z wykształceniem podstawowym a tylko 9% stanowiła grupa korzystających z wykształceniem wyższym.

4. Źródła dochodu

Najwięcej osób korzystających z porad w punkcie Porad Obywatelskich w Dzielnicy Praga Północ utrzymuje się z pracy własnej (26%), emerytury (21%) oraz pomocy społecznej (14%). 8% korzystających z porad deklaruje brak jakiegokolwiek dochodu.

5. Problematyka zgłaszanych spraw

W ostatnich latach przybywa osób, które mają problemy ze swoimi zobowiązaniami finansowymi. Tę tendencję zauważa się także w statystykach problemów zgłaszanych w północno-praskim punkcie.

W 2013 roku najliczniejszą grupę zgłaszanych problemów stanowiły te, dotyczące zadłużenia (32%). Było to prawdopodobnie związane z uruchomieniem we wrześniu b.r. drugiego dyżuru poradniczego (we wtorki w godzinach 11-15) dla osób z zadłużeniem czynszowym. W tej kategorii znalazły się głównie kwestie zadłużeń czynszowych i za media (energia, woda, gaz), ale także inne długi - za telefony komórkowe, telewizję kablowe, przejazdy bez biletów, kredyty i pożyczki. Kilkanaście spraw dotyczyło długów przedawnionych, dochodzonych przez firmy windykacyjne. W tych sprawach udało się (podnosząc zarzut przedawnienia) uniknąć wydania nakazu zapłaty.

Drugą, pod względem liczebności kategorią zgłaszanych problemów były sprawy mieszkaniowe - tu pojawiły się sprawy dotyczące: warunków jakie trzeba spełniać, aby otrzymać lokal komunalny lub socjalny, możliwości uzyskania prawa najmu lokalu po śmierci głównego najemcy, uzyskania prawa własności mieszkania, wypowiedzenia tytułu prawnego, eksmisji, lokali po eksmisji itp.

Dzięki sformułowaniu odpowiedzi na pozew i zgromadzeniu odpowiednich dokumentów kilku klientom Punktu Porad udało się uzyskać przy eksmisji prawo do lokalu socjalnego.

18% stanowiły sprawy rodzinne – dotyczyły one m.in. rozwodów, uzyskania alimentów na dzieci, podziału majątku wspólnego (w tym kilka spraw dotyczyło podziału najmu).

(opracowanie: Stowarzyszenie Centrum Informacji Społecznych -Biurow Porad Obywatelskich –Anna Masny)

Oprócz prowadzenia Punktu Porad Obywatelskich, Stowarzyszenie Centrum Informacji Społecznej zaproponowało Ośrodkowi Pomocy Społecznej partnerstwo przy realizacji projektów społecznych.

Projekt "Poradnictwo obywatelskie - edukacja finansowa osób wykluczonych materialnie" realizowany w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich(dotacja dla Stowarzyszenia CIS).

Projekt „Poradnictwo obywatelskie...” miał na celu objęcie edukacją finansową 1720 klientów z 3 warszawskich ośrodków pomocy społecznej – osób wykluczonych materialnie, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji finansowej. Zaprojektowano działania – kierowane do osób wykluczonych materialnie (celem przeciwdziałania zadłużaniu się) oraz kierowane do pracowników pomocy społecznej (celem wzmocnienia umiejętności pracy z osobą zadłużoną zwłaszcza w zakresie doboru określonych metod pracy w tym edukacji finansowej).

Projekt był realizowany na terenie 3 warszawskich dzielnic: Wola, Praga Południe i Praga Północ, w których występuje szczególnie duży odsetek osób wykluczonych materialnie.

Na terenie Dzielnicy Praga Północ projekt był realizowany we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej (zawarto umowę partnerską). Pracownicy socjalni obu Filii OPS wytypowali osoby, które spełniały kryteria i zmotywowali je do udziału w zajęciach warsztatowych projektu.

23 maja odbyło się pierwsze spotkanie z 30 pracownikami socjalnymi i asystentami rodzin, na którym omawiano założenia projektu, ustalono daty szkoleń i omówiono dalszy przebieg wdrażania elementów edukacji finansowej do pracy socjalnej.

W czerwcu rozpoczęły się warsztaty dla klientów OPS na Pradze Północ. Przeprowadzono je, w trzech 5-godzinnych cyklach w dniach: 18 i 25 czerwca oraz 2 lipca 2013 r. Miejsce warsztatów - Klub „Złotego Wieku” przy ul. Jagiellońskiej 56.

Druga tura warsztatów odbyła się w dniach: 22 i 25 listopada oraz 2 grudnia (również w Klubie Złotego Wieku).

Program warsztatów "Domowe finanse i profilaktyka zadłużeń" kierowany do klientów pomocy społecznej składał się z dwóch części:

I część warsztatów – obejmowała dostarczenie wiedzy na temat różnych rodzajów zadłużeń, odpowiedzialności za zadłużenia (kredytobiorców, poręczycieli/żyrantów, członków rodzin i spadkobierców), trybu dochodzenia należności przez wierzycieli (bankowy tytuł egzekucyjny, nakaz zapłaty, sprzedaż długu, BIG, egzekucja komornicza), przedawnienia długów, postępowania egzekucyjnego i uprawnień dłużników podczas egzekucji komorniczej (granice egzekucji z różnego rodzaju świadczeń, egzekucja z ruchomości i nieruchomości, egzekucja z konta bankowego), podstawowych zasad postępowania w sytuacji zadłużenia.

II część warsztatów - została poświęcona takim zagadnieniom jak - bieżący przepływ gotówki – kategorie wpływów i wydatków; tworzenie budżetu domowego, kalendarza sezonowości wpływów i wydatków, funduszu na nagłe wydatki; domowe cele finansowe; "złodzieje pieniądza"; oszczędzanie.

Na zakończenie warsztatów przewidziano wspólną pracę w grupach nad rozwiązaniem przykładowych problemów z wykorzystaniem treści przekazywanych na zajęciach. Pracę w grupach wspierali trenerzy z Biura Porad Obywatelskich.

Podczas warsztatów wykorzystano metody aktywne – ćwiczenia, dyskusje, „burze mózgów”. W warsztatach uczestniczyło 41 klientów OPS.

W dniach 11 i 13 czerwca odbyły się także szkolenia z edukacji finansowej dla pracowników socjalnych. Program szkolenia obejmował moduł informacyjno - edukacyjny: konsekwencje zadłużeń - odpowiedzialność kredytobiorców, poręczycieli/żyrantów, członków rodzin, spadkobierców; rodzaje zadłużeń (kredyty i pożyczki, zakupy na raty; długi mieszkaniowe i za media: prąd, gaz; długi spadkowe; mandaty i grzywny; długi wobec Urzędu Skarbowego i ZUS); tryb dochodzenia należności przez wierzycieli (bankowy tytuł egzekucyjny; nakaz zapłaty; sprzedaż długu; BIG; egzekucja komornicza); postępowanie egzekucyjne i uprawnienia dłużników podczas egzekucji komorniczej (granice egzekucji z różnego rodzaju świadczeń; egzekucja z ruchomości i nieruchomości; egzekucja z konta bankowego); przedawnienie długów; podstawowe zasady postępowania w sytuacji zadłużenia; bieżący przepływ gotówki – kategorie wpływów i wydatków; budżet domowy – co rujnuje budżet domowy – „złodzieje pieniądza”; sezonowość wpływów i wydatków; cele finansowe; fundusz na nagłe wydatki; "kilka słów o oszczędzaniu"; "pożyczanie z głową".

Moduł szkoleniowy - ta część programu, była poświęcona dyskusji nad doбором określonych metod pracy i możliwości wdrażania elementów edukacji finansowej do pracy socjalnej.

W ramach programu odbyło się 5 spotkań roboczych (w dniach 1 lipca (5 osób); 16 września (5 osób); 14 października (5 osób); 18 listopada (10 osób) i 16 grudnia (8 osób), w których uczestniczyli pracownicy socjalni i asystenci rodzin.

Porozumienie z WYG International Sp. z o.o. na rzecz realizacji projektu współfinansowanego z EFS w ramach POKL „Mogę więcej- aktywizacja społeczno- zawodowa osób niepełnosprawnych”. *Projekt jest realizowany w latach 2012-2014.*

Jest on kierowany do osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej. Oferuje profesjonalne wsparcie w powrocie na rynek pracy obejmujące: poradnictwo psychologiczne, doradztwo d. s kariery, indywidualne poradnictwo zawodowe, warsztaty poszukiwania pracy, szkolenia komputerowe, szkolenia zawodowe, staże zawodowe.

Celem projektu jest aktywizacja społeczno- zawodowa osób niepełnosprawnych.

Od roku 2012 w projekcie uczestniczyło **10 osób** niepełnosprawnych.

Porozumienie ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom z Problemami Emocjonalnymi „Spoza” na rzecz realizacji projektu współfinansowanego z EFS w ramach POKL „Ośrodki Wsparcia”-aktywizacja społeczno- zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”. Projekt jest realizowany w latach 2012-2014.

Celem projektu jest wzmacnianie potencjału i poprawa dostępu do zatrudnienia przez udział w kompleksowych „Ośrodkach wsparcia”.

Jest on jest kierowany do osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej. Oferuje profesjonalne wsparcie w powrocie na rynek pracy obejmujące: m. in. specjalistyczne konsultacje indywidualne(psychologiczne, prawne i pośrednictwa pracy), szkolenia zawodowe ze stypendiami szkoleniowymi, staże zawodowe.

Dużym atutem realizowanego projektu jest szkolenie w zakresie zawodów określanych przez Urząd Pracy jako najbardziej deficytowe (m.in.: pracownik ochrony fizycznej I stopnia, pracownik centrum obsługi telefonicznej, opiekunka do dziecka) oraz 4 miesięczne, płatne staże zawodowe, które dają szansę na praktyczne sprawdzenie nabytych umiejętności u konkretnego pracodawcy i ewentualne zatrudnienie.

Od roku 2012 w projekcie uczestniczyły **23 osoby niepełnosprawne**. 3 osoby zostały zatrudnione, 5 osób jest w trakcie odbywania stażu, 8 osób jest w trakcie szkolenia zawodowego, 3 osoby uczestniczą w warsztatach miękkich, a 4 osoby zrezygnowały z udziału w projekcie.

Porozumienie z Komitetem Ochrony Praw Dziecka na rzecz realizacji projektu partnerskiego (Partner: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Śródmieście) współfinansowanego z EFS w ramach POKL „Krok do aktywności społeczno- zawodowej”. Projekt realizowany w latach 2012- do 30.06.2014 r.

Projekt jest kierowany do osób w wieku aktywności zawodowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na: przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych, doświadczonych przez różnego rodzaju zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe. Osoby te powinny zamieszkiwać na terenie 6 dzielnic Warszawy: Mokotów, Praga Północ, Praga Południe, Śródmieście, Targówek, Wola.

W ramach projektu przewidziano kompleksowe wsparcie psychologiczne(konsultacje psychologiczne, mediacje rodzinne, grupy psychoedukacyjne dla rodziców, warsztaty umiejętności wychowawczych, terapie indywidualne krótko i długoterminowe) oraz pomoc w znalezieniu pracy (warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, doradztwo i kursy zawodowe). Do udziału w projekcie zostały skierowane **22 osoby**.

W ramach w/w zawartych porozumień ,dotyczących realizacji projektów EFS, Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązał się m.in. do:

- pomocy przy przeprowadzeniu działań rekrutacyjnych do projektów;
- bieżącej współpracy przy rekrutacji potencjalnych beneficjentów;
- organizacji spotkań z w/w potencjalnymi beneficjentami;
- informowania o projekcie i promowania projektu poprzez wywieszenie plakatów i wyłożenie informacji w placówkach Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ ;
- stałe monitorowanie aktywności osób uczestniczących w projekcie oraz współpracy w tym zakresie z pracownikami socjalnymi obu Filii OPS;
- wyznaczenia koordynatorów tych działań .

Cel główny zawartych porozumień to: ułatwienie funkcjonowania w społeczeństwie osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnym klientom Ośrodka Pomocy Społecznej oraz podniesienie poziomu ich kompetencji społecznych, przede wszystkim, w zakresie skutecznej komunikacji, asertywności i zarządzania czasem dla efektywnego wejścia na rynek pracy.

Dzięki zawartym porozumieniom, spośród wytypowanych przez Ośrodek klientów, w/w projektach EFS brało udział **55 osób**, w tym **33 osoby niepełnosprawne**.

Porozumienie z Fundacją Praw Dziecka – na rzecz realizacji Kiermaszu „PODAJ DALEJ” celem wsparcia w formie pomocy rzeczowej osób korzystających z pomocy społecznej. Przygotowaniem rzeczy przeznaczonych na kiermasz, ich przewiezieniem i rozłożeniem zajęła się Fundacja. Ośrodek Pomocy Społecznej zaś sporządził listę osób wytypowanych do uzyskania tego typu wsparcia (rozprowadził kupony uprawniające do korzystania), przygotował pomieszczenie na organizację kiermaszu oraz wytypował 2 osoby spośród pracowników do organizacyjnego wsparcia pracowników organizacji w dniu przeprowadzenia przedsięwzięcia.

Kiermasz odbył się w dniu 18 maja , w godz. 10-13.30 .

Wśród asortymentu, który został przekazany beneficjentom Ośrodka znalazły się m.in.: odzież dziecięca i dla dorosłych, obuwie, drobny sprzęt gospodarstwa domowego, zabawki, wózki dziecięce.

Pomoc rzeczową na Kiermaszu „PODAJ DALEJ” otrzymało **100 rodzin (ponad 300 osób)**.

Współpraca z Fundacją „Wspólna Droga” – datuje się już od ponad 10 lat , i w tym czasie Ośrodek Pomocy Społecznej w partnerstwie realizował projekty społeczne kierowane, przede wszystkim, do dzieci i rodzin(m.in. projekt Partnerstwo dla Dzieci”). Roku 2013 dzięki dotychczasowym kontaktom i dobrej współpracy nasi beneficjenci mogą korzystać z działań proponowanych w ramach oferty programowej Fundacji.

Oprócz porad prawnych, psychologicznych, pomocy dzieciom w nauce uzyskali pomoc rzeczową w postaci ubrań, sprzętu rehabilitacyjnego, glukometrów.

Brali również udział w programie pomocy w formie bezpłatnych kart podarunkowych do Aptek Dbamy o Zdrowie.

23 osoby przewlekle chore, wymagające stałego leczenia farmakologicznego otrzymało karty na wykup leków o łącznej wartości **13 800 zł** (średnio ok. 600 zł na 1 osobę). Karta uprawniała do bezpłatnego wykupu leków oraz środków pomocniczych (we wskazanych aptekach) od chwili jej uzyskania do końca 2013 roku.

Współpraca przy realizacji programów partnerskich „Baza” i Tu Praga WAW.PL

W ramach Programu Rewitalizacji, w Dzielnicy Praga Północ jest realizowany projekt finansowany ze środków M. ST. Warszawy, skierowany na wyrównywanie szans edukacyjnych i społecznych dzieci w wieku 7-18 lat zamieszkujących obszar „sieci społecznej” wokół : Szkoły Podstawowej nr 127, 73, 354 oraz Gimnazjum 30, 31 i 32.

Projekt realizują dwa konsorcja skupiające kilkanaście organizacji pozarządowych oraz instytucji wspierających, działających wokół w/w szkół i gimnazjów. Według rejonów określonych przebiegiem rewitalizacji powstały programy: Baza Akcji Zintegrowanej Animacji , który skupia 10 realizatorów oraz Tu Praga Waw PL, który stanowi platformę łączącą działania 5 organizacji (łącznie program realizuje 12 lokalnych organizacji pozarządowych).

W ramach lokalnego systemu wsparcia w latach 2013-2014 wokół wymienionych obiektów oświatowych i na ich terenie są organizowane różnorodne działania kierowane do w/w grupy odbiorców oraz ich otoczenia o charakterze:

zajęć edukacyjnych, terapeutycznych, pozalekcyjnych, w zakresie streetworkingu, warsztatów dla dzieci, ich rodziców oraz kadry pedagogicznej, grup wsparcia, korepetycji i weekendowych rozgrywek gier planszowych.

Według wytycznych programowych udział Ośrodka Pomocy Społecznej jako partnera wymienionych konsorcjów stanowił jeden z istotnych warunków uzyskania przez nie środków na realizację planowanych działań.

W obu filiach OPS zostali wyznaczeni koordynatorzy do wzajemnych kontaktów pomiędzy realizatorami programów. Dzięki temu na bieżąco uzyskujemy informacje o działaniach, oraz przewidywanych spotkaniach. Pracownicy socjalni Ośrodka biorą udział w spotkaniach Zespołów, które zajmują się planowaniem pomocy dla dzieci i rodzin z najbardziej zagrożonych środowisk.

Projekt ma charakter rozwojowy a większość działań w nim przewidzianych będzie realizowana w roku 2014.

Współpraca ze Stowarzyszeniem Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN

W roku 2013 Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał od Stowarzyszenia Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN zaproszenie do współpracy i oceny metody pracy dla osób wykluczonych społecznie wypracowanej w ramach Projektu Coaching - nowa metoda wsparcia procesów integracji społecznej i zawodowej współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (nr UDA-POKL.07.02.01-14-235/11), realizowanego w partnerstwie przez:

- Lidera projektu: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie,
- Partnera Ponadnarodowego: Katolicki Uniwersytet Eichstätt-Ingolstadt,
- Partnera: Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN,
- Partnera: Akademię Szybkiej Nauki Tadeusz Buzarewicz.

Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki:

- Priorytet: VII. Promocja integracji społecznej; Działanie: 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej; Poddziałanie: 7.2.1. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Głównym założeniem projektu jest rozwój metody coachingu w obszarze działań społecznych w woj. mazowieckim przez wypracowanie modelu coachingu społecznego adaptującego rozwiązania niemieckie.

Coaching społeczny może być narzędziem integrującym perspektywę indywidualno-osobowościową i środowiskową, zwiększając skuteczność metod i form wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W wielu krajach wypracowano, wdrożono i stosuje się standardy wykorzystania założeń coachingu w przewyżnianiu sytuacji kryzysowych, wsparciu ludzi w trudnych sytuacjach życiowych takich jak np. długotrwałe bezrobocie, wsparcie młodzieży w trudnej sytuacji, aktywizacji społeczno-zawodowej.

W Polsce, coaching dominuje w zarządzaniu zespołami dużych przedsiębiorstw, choć w ostatnim czasie podejmowane są mniej lub bardziej udane próby jego wykorzystania w obszarze działań społecznych. Ideą projektu jest wypracowanie, ukazanie, opisanie i wdrożenie spójnego, zabezpieczonego koncepcyjno-teoretycznie podejścia, jego upowszechnienie oraz stworzenie systemu zarządzania jakością, wyznaczającego standardy sensownego wykorzystania coachingu społecznego w obszarze pomocy społecznej.

Szansą jest w tym wypadku wykorzystanie wieloletnich doświadczeń i potencjału partnerów zagranicznych. Model taki powinien powstać w oparciu o wielosektorową współpracę realizującą przyświecającą EFS ideę partnerstwa i wykorzystującą potencjał różnych podmiotów, integrując jednocześnie etap jego wdrażania.

Projekt zapewnia wdrażanie i upowszechnianie rezultatów wypracowanych w ramach współpracy ponadnarodowej.

Etap I.

W pierwszym etapie- ocenie-badania wzięło udział 8 - pracowników socjalnych jako ekspertów pracujących z osobami zagrożonymi wykluczeniem z terenu Dzielnicy Praga Północ. Badanie odbyło się w listopadzie 2013 roku.

Etap II

W drugim etapie realizowanego projektu wyznaczone osoby z OPS uczestniczyły w bezpłatnej konferencji zorganizowanej w listopadzie 2013 roku.

Uczestnictwo w projekcie dało pracownikom Ośrodka możliwość rejestracji w portalu e-learning www.coaching.uksw.edu.pl zapewniającym bezpłatny dostęp do materiałów i podstawowych informacji na temat metody.

Porozumienie z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej oraz współpraca z **Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej** dotyczące świadczenia pomocy żywnościowej Programu PEAD dla osób najuboższych kierowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Obie organizacje rekomendowane przez Biuro Pomocy i Projektów Społecznych Urzędu m.st. Warszawy na prowadzenie magazynu otrzymały dotacje celowe.

W ramach w/w współpracy, w roku 2013 Ośrodek Pomocy Społecznej do obu podmiotów wydał skierowania ponad **2000 osobom** korzystającym z pomocy.

Kierowani beneficjenci, oprócz pomocy żywnościowej w indywidualnych przypadkach korzystali również z pomocy odzieżowej i mebli (oferowanych przez magazyn Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej przy ul. 11 Listopada).

Współpraca z Warszawskim Towarzystwem Pomocy Lekarskiej i Opieki nad Psychicznymi i Nerwowo Chorymi w Ząbkach.

Dzięki staraniom Warszawskiego Towarzystwa Pomocy Lekarskiej i Opieki nad Psychicznymi i Nerwowo Chorymi w Ząbkach przy współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy na terenie Dzielnicy Praga Północ utworzono filię istniejącego od 2003 roku Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi mieszczącego się przy ul. Grochowskiej 259A.

Placówka zlokalizowana jest przy ulicy Jagiellońskiej 54 (wejście od pl. Hallera), działa od 14 lutego 2013r. Przewidziano docelowo 23 miejsca, na dzień 31 grudnia 2013 roku korzystało z niej **17 osób** niepełnosprawnych skierowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej, którzy z uwagi na charakter schorzenia mają trudności w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie.

Placówka realizuje założenia systemu oparcia społecznego, a w oferta programowa obejmuje: trening lekowy, trening umiejętności społecznych, trening rozwiązywania problemów, psychoedukację, art. terapię, biblioterapię, trening kulinarny oraz grupę wsparcia. W godzinach od 16 do 20 funkcjonuje również Klub Integracyjny.

Program realizowany w Klubie Integracyjnym zakłada wielokierunkowe podejście do problemu – od poradnictwa specjalistycznego poprzez różne formy terapii i aktywizacji osób z tego typu niepełnosprawnością oraz oddziaływania zmierzające do integracji z osobami zdrowymi.

Wolontariat w Ośrodku Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga - Północ

1. Wolontariat - podstawowe pojęcia.

Wobec wielu problemów globalnych takich jak: wykluczenie społeczne, zanieczyszczenie środowiska naturalnego, ubóstwo czy też budowanie społeczeństwa obywatelskiego, potrzeba rozwijania ruchu wolontarystycznego nabiera szczególnego znaczenia.

Wolontariat to forma aktywności niezawodowej, która nie wiąże się z otrzymywaniem wynagrodzenia finansowego, jest spontaniczna, nieformalna i pozbawiona biurokratycznej struktury.

Pojęcie wolontariatu definiowane w najszerszym ujęciu „to wkład jednostek w nieodpłatną i niezawodową działalność dla dobra sąsiedztwa, wspólnoty lub ogółu społeczeństwa.” Wolontariat może przybierać różne formy – od tradycyjnych zwyczajów wzajemnej pomocy do aktywnego reagowania wspólnoty w czasach kryzysu, prowadzenia działalności humanitarnej, rozwiązywania konfliktów i eliminowania problemów społecznych. To forma aktywności, w różnych typach opieki społecznej, ale i zespół wartości - poczucie pełnienia misji.

Wszelkie zasady regulujące status działalności wolontariatu określa *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96 (2003) poz. 873, art. 2 u. 3)*. Oprócz podstawowych definicji dotyczących problematyki określa: kto może zostać wolontariuszem, kto może organizować wolontariat oraz obowiązki i prawa stron, które biorą udział w działaniu.

Wolontariat jest propozycją dla tych, którzy chcą pomagać innym jak również dla odbiorców tej pomocy. Może być realizowany w strukturach pomocy społecznej gdzie zadania nie wymagają angażowania pracowników etatowych, sformalizowania procedur oraz pełnego wymiaru czasu pracy.

Wolontariat to także doskonała propozycja dla osób starszych zarówno w kontekście dostarczanie im stosownej pomocy jak i rozwoju ich społecznego zaangażowania. Stanowią oni ważny potencjał ochotników do pracy społecznej.

Okres pracy w wolontariacie może służyć także jako dodatkowe referencje, przy późniejszym uzyskaniu płatnej pracy. Wolontariusze są postrzegani jako osoby nie tylko pomagające, ale również jako podnoszące kwalifikacje oraz wartościowi potencjalni pracownicy.

2. Organizacja wolontariatu w Ośrodku Pomocy Społecznej.

W Ośrodku Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ Wolontariat funkcjonuje od 11 lat. Jego aktualna forma została wypracowana dzięki zyskiwanemu doświadczeniu oraz udziałowi wytypowanych pracowników socjalnych którzy doświadczenie wzmocnili udziałem w programie „Wolontariat w Ośrodkach Pomocy Społecznej” realizowanym w ramach EFS. Dla pracowników socjalnych – koordynacja i prowadzenie Wolontariatu w OPS jest zadaniem dodatkowym do pracy w rejonie. W wyniku ich działań w OPS powstało *Północno Praskie Centrum Wolontariatu*.

W roku 2013 koordynatorzy (2 pracowników socjalnych) uczestniczyli w wielu spotkaniach, których celem było: podniesienie własnych kompetencji w tym zakresie, poznawanie metod i technik pozyskiwania wolontariuszy oraz promowanie idei wolontariatu na terenie dzielnicy.

Efektom pracy koordynatorów

w roku 2013 r. było pozyskanie do pracy w wolontariacie i zawarcie nowych umów z 7 osobami.

Wolontariusze, którzy pracowali w Ośrodku Pomocy Społecznej w roku 2013, to osoby w wieku od 28-35 lat. Koordynatorowi programu udawało się dostosować umiejętności i czas, którymi dysponowali wolontariusze do wymagań osób, które z ich pomocy korzystały.

Wolontariusze realizowali zadania na rzecz osób potrzebujących, w zakresie m.in.: *pomocy dzieciom w nauce, prowadzenia zajęć z języka angielskiego dla osób dorosłych, codziennej pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym*

W ramach dotychczasowej współpracy środowiskowej, podobnie jak w latach ubiegłych, w 2013 r. dość liczna grupa wolontariuszy z lokalnych szkół, organizacji pozarządowych działających w Dzielnicy, brała udział przy organizacji przez OPS imprez okolicznościowych(np. Dnia Seniora), podejmowali pracę z rodzinami, organizowali akcje świąteczne(Mikołaj).

W roku 2013 w ramach *Północno - Praskiego Centrum Wolontariatu* pozyskano do działań w ramach wolontariatu nowe firmy, które realizowały działania wspomagające najuboższe rodziny i postaci pomocy rzeczowej(wyprawki szkolne, plecaki, zabawki, książki i meble).

Stałym działaniem w ramach pozyskiwania nowych osób do pracy w wolontariacie jest prowadzenie akcji informacyjnej obejmującej: przygotowanie ulotek i ich rozprowadzenie, administrowanie strony internetowej.

11. Sprawozdanie z udzielonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga - Północ zamówień publicznych.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w 2013 roku udzielono 11 (jedenaście) zamówień na kwotę złotych **2 219006,55 zł** brutto w tym:

- 9 zamówień w trybie przetargu nieograniczonego na kwotę 2 172 770,35 zł. brutto
- 1 zamówienie w trybie z wolnej ręki na kwotę 12 549,60 zł. brutto
- 1 zamówienie EFS w trybie przetargu nieograniczonego na kwotę 33 686,60,

Szczegółowy wykaz udzielonych zamówień znajduje się w tabeli poniżej.

Rejestr Zamówień Publicznych Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w 2013 roku

Lp	Nr Zamówienia	Przedmiot Zamówienia	Rodzaj Zamówienia	Tryb Zamówienia	Wartość Zamówienia w zł. netto	Wartość Zamówienia w zł. brutto	Data podpisania umowy	Nazwa i adres wykonawcy
1	OPS/ZP/1/2013	Realizacja usług opiekuńczo-gospodarczych i pielęgnacyjnych dla klientów OPS w okresie 01.04 2013 roku do 30.06.2013 roku	Usługa	PN	152 565,00	152 565,00	27-03-2013	Fundacja ZDROWIE, ul. Dzieci Polskich 17, 04-730 Warszawa
2	OPS/ZP/2/2013	Kompleksowe usługi pogrzebowe dla Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w okresie od 01-04-2013 do 30-04-2013	Usługa	WR	11 620,00	12 549,60	26-03-2013	Miejskie Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., ul. Redutowa 25, 01-106 Warszawa
3	OPS/ZP/3/2013	Przygotowanie i wydanie na terenie Dzielnicy Pragi Północ gorących posiłków dla podopiecznych OPS w okresie od 01-05-2013 roku do 31-12-2013 roku	Usługa	PN	298368,00	322 237,44	19-04-2013	Firma Gastronomiczna Andrzej Naumowicz, 03-426 Warszawa, ul. Stalowa 20/22
4	OPS/ZP/4/2013	Kompleksowe usługi pogrzebowe dla Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w okresie od 01-05-2013 do 31-12-2013	Usługa	PN	79 680,00	86 054,40	19-04-2013	Miejskie Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., ul. Redutowa 25, 01-106 Warszawa
5	OPS/ZP/5/2013	Realizacja usług specjalistycznych dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi oraz dzieci z niesprawnością intelektualną od 01-06-2013 do 31-12-2013 roku	Usługa	PN	9472,40	9472,40	24-05-2013	Fundacja ZDROWIE, ul. Dzieci Polskich 17, 04-730 Warszawa
6	OPS/ZP/6/2013	Realizacja usług opiekuńczo-gospodarczych i pielęgnacyjnych dla klientów OPS w okresie 01.07.2013 roku do 31.12.2013 roku	Usługa	PN	333 918,80	333 918,80	12-06-2013	Fundacja ZDROWIE, ul. Dzieci Polskich 17, 04-730 Warszawa
7	OPS/ZP/7/2013	Przygotowanie i wydanie na terenie Dzielnicy Pragi Północ gorących posiłków dla podopiecznych OPS w okresie od 01.01.2014 roku do 31.12.2014 roku.	Usługa	PN	481 275,00	519 777,00	22-11-2013	Firma Gastronomiczna Andrzej Naumowicz, 03-426 Warszawa, ul. Stalowa 20/22

8	OPS/ZP/8/2013	Realizacja usług opiekuńczo-gospodarczych i pielęgnacyjnych dla klientów OPS w okresie od 01-01-2014 do 31-12-2014 roku	Usługa	PN	551 932,05	551 932,05	10-12-2013	Fundacja ZDROWIE, ul. Dzieci Polskich 17, 04-730 Warszawa
9	OPS/ZP/9/2013	Kompleksowe usługi pogrzebowe dla Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w okresie od 01-01-2014 do 31-12-2014	Usługa	PN	125 840,00	135 907,20	09-12-2013	CEDR 2 Cezary Krupa Usługi Pogrzebowe ul. Zamoyskiego 29/8, 03-801 Warszawa
10	OPS/ZP/10/2013	Realizacja usług specjalistycznych dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi oraz dzieci z niesprawnością intelektualną dla klientów OPS Praga Północ w okresie od 01-01-2014 do 31-12-2014 roku	Usługa	PN	60 906,06	60 906,06	10-12-2013	VITAL Plus., Ewa Lechowska, ul. Ratuszowa 11, 03-450 Warszawa
11	1/ZP/EFS/2013	Usługi przeprowadzenia indywidualnych szkoleń zawodowych dla uczestników w ramach Projektu „Z rodziną mogę więcej” realizowanym w ramach PO KL 2007-2013, podziałanie 7.1.1.: w zakresie Części Nr 7 i Nr 17;	usługa	PN	4 450,00	4 450,00	10-09-2013	Atelier Stylizacji VALIA Weronika Wiśniewska Ośrodek Doskonalenia Zawodowego AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI, ul. S. Ligonia 20, 01-498
11	1/ZP/EFS/2013	w zakresie Części Nr 6 i Nr 8;	usługa	PN	4 714,00	4 714,00	10-09-2013	GoWork.pl, Andrzej Kosieradzki, ul. Starowiejska 172, 08-110 Siedlce
11	1/ZP/EFS/2013	w zakresie Części Nr 5 i Nr 16	usługa	PN	743,00	743,00	10-09-2013	WSI WARSZAWSKA ul. Nocznickiego 29, 01-918 Warszawa
11	1/ZP/EFS/2013	w zakresie Części Nr 1, Nr 4 oraz Nr 15	usługa	PN	6 010,00	6 010,00	10-09-2013	Zakład Doskonalenia Zawodowego, ul. Podwale, 13, 00-252 Warszawa
11	1/ZP/EFS/2013	w zakresie Części Nr 10,11,12,13,14	usługa	PN	5 120,00	5 120,00	10-09-2013	PRO-ACTIV, ul. Międzynarodowa 68, 03-922 Warszawa
11	1/ZP/EFS/2013	Dla Części Nr 2	usługa	PN	4 899,60	4 899,60	10-09-2013	Centrum Edukacji Nowoczesnej Natalia Radzka, Rafał Radzki, ul. Płochocińska 19, 03-191 Warszawa
11	1/ZP/EFS/2013	Dla części nr 3	usługa	PN	5 940,00	5 940,00	10-09-2013	Centrum Edukacji i Rozwoju Kadr, ul. Waszyngtona 67/5, 04-074 Warszawa

12. OŚRODKI WSPARCIA

Jedną z bardzo ważnych, naturalnych potrzeb psychicznych człowieka, w tym także starszego i niepełnosprawnego, jest potrzeba przynależności. Ta naturalna potrzeba powoduje, że każdy chciałby funkcjonować w ramach grup społecznych takich jak rodzina, grono przyjaciół, grupa zawodowa czy organizacja (społeczna, polityczna bądź religijna). Jeżeli jest z nich wyłączone czuje się odrzucony, niepotrzebny i samotny.

Starość i związany z nią lęk przed samotnością, odrzuceniem, poczucie nieprzydatności, lęk przed śmiercią, świadomość niewykorzystania doświadczeń i wiedzy, staje się często przyczyną niskiej samooceny a w efekcie, popadania osób starszych w depresję, nerwice i choroby psychosomatyczne.

Wraz z wiekiem zwiększa się także liczba zagrożeń związana zarówno z dolegliwościami somatycznymi jak i czynnikami socjalnymi takimi jak m.in. śmierć najbliższych (męża, żony), zakończenie pracy zawodowej i obniżenie standardu życia. Wymienione lęki, obawy i zagrożenia powodują niechęć do nawiązywania nowych kontaktów, podważają sens podejmowanych działań a ich efektem jest niezaspokojenie pragnień i oczekiwań osób starszych oraz ich izolowanie się. Przyjmując postawę wycofania, rezygnują oni z własnych pasji, przyjemności i aspiracji.

Dlatego też bardzo ważne jest zapobieganie takim stanom, zanim się pojawią ponieważ starość nie oznacza końca szans na efektywne i aktywne życie, a człowiek nie staje się bezbronny i sam lub z pomocą innych ma wpływ na to by miało ono pozytywny przebieg.

Proces starzenia niesie problemy, które mogą stanowić przeszkodę w dalszym funkcjonowaniu człowieka ale jednocześnie otwiera przed nim wiele nowych możliwości.

W Warszawie mimo napływu ludności systematycznie zwiększa się liczba osób starszych. Proces starzenia się warszawiaków jest jednym z ważniejszych problemów społecznych, który został zauważony i Uchwałą nr LXXII/2013 z dnia 5.12.2013 Rady m.st. Warszawy został przyjęty jako Program Warszawa Przyjazna Seniorom na lata 2013-2020.

Problem osób starszych nabiera coraz większego znaczenia również w Dzielnicy Praga Północ, która od co najmniej 2 lat ma ujemny przyrost naturalny. Zmniejsza się ogólna liczba mieszkańców a zwiększa się procentowy udział osób starszych z dużą przewagą kobiet, w starszych grupach wiekowych.

W/w interdyscyplinarny Program Warszawa Przyjazna Seniorom zakłada kierowanie wieloaspektowych działań zarówno do samych emerytów jak i do osób zbliżających się do wieku emerytalnego.

Uwzględnia zróżnicowanie grupy seniorów tworząc optymalne warunki dla osób aktywnych ułatwiając sprawne funkcjonowanie również osobom mniej mobilnym.

...Cały system usług kierowanych do seniorów powinien umożliwić im prowadzenie samodzielnego, w miarę aktywnego życia w społeczności lokalnej...

W Dzielnicy Praga Północ sytuacja wielu osób w wieku poprodukcyjnym jest niekorzystna. Na ten stan wpływa nie tylko ich zła sytuacja materialna ale także poczucie osamotnienia oraz bariery we własnym mieszkaniu. Osoby starsze nieufnie odnoszą się do zmian społecznych i szybkiego rozwoju techniki. Dlatego mimo wielu atrakcyjnych programów kierowanych do tej grupy odbiorców bywają kłopoty z motywacją aby w nich uczestniczyli.

W myśli wytycznych Programu Warszawa Przyjazna Seniorom, istotnym uzupełnieniem oferty pomocy i usług (gospodarczych, opiekuńczych i specjalistycznego poradnictwa) kierowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej do

osób starszych jest funkcjonowanie (w ramach struktury organizacyjnej OPS) Ośrodków Wsparcia: Klubu „Złotego Wieku” i Domu Dziennego Pobytu.

Uczestnictwo osób starszych w organizowanych tam zajęciach, wypełnia im wolny czas, stwarza mniej okazji do rozmyślań o własnej ograniczonej sprawności, przeciwdziała stanom frustracyjnym i zmniejsza poczucie osamotnienia i izolacji. Poprzez realizację wielu ciekawych programów placówki te dają osobom starszym szansę lepszego zrozumienia zachodzących przemian, zapewniają łączność pokoleniową, aktywizują oraz umożliwiają pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym.

Klub „Złotego Wieku”

Klub „Złotego Wieku” posiada wieloletnią tradycję. W Dzielnicy Praga Północ funkcjonuje niemal nieprzerwanie od ponad 40 lat, a wśród dzisiejszych członków są jeszcze ci, którzy pamiętają jego początki. Dlatego też część z obecnych „klubowiczów” mówi o tej placówce, że jest ona ich klubem. Większość korzystających z pobytu w Klubie stanowią osoby w starszej grupie wiekowej – ponad 80 lat, o niskich dochodach. Są to na ogół osoby w złej kondycji zdrowotnej, często z wieloma dolegliwościami i bagażem życiowych doświadczeń (w większości trudnych). Dla wielu z nich uczestniczenie w spotkaniach, w Klubie stanowi próbę przełamania samotności, oderwania od nurtujących ich codziennych problemów, pobudza do podejmowania aktywności.

Ze względu na ograniczone możliwości poruszania się oraz problemy zdrowotne do Klubu uczęszczają nieregularnie, ale potrzebna jest im świadomość, że mogą tu zawsze przyjść i będą serdecznie przyjęci.

Choć z Klubem Złoty Wiek utożsamiało się wiele osób starszych to właśnie ze względu na podeszły wiek liczba najstarszej grupy uczestników stale się zmniejsza. Jest im coraz trudniej zmobilizować się do jakiegokolwiek aktywności i w tej grupie seniorów są oni najczęściej odbiorcami proponowanych działań niż ich uczestnikami.

Ze względu na wzrost populacji osób starszych, realizacja programów aktywizacji seniorów, które podtrzymują lub rozwijają ich aktywność staje się niezwykle istotna. Klub „Złoty Wiek” daje szansę na realizację działań kulturalnych, możliwość ich współtworzenia, jak i korzystanie z proponowanej oferty.

Jest to oferta ogólnodostępna, która nie stawia wymagań aby z niej korzystać. Jedynym kryterium jest chęć uczestnictwa.

Większość klubowiczów posiada rodziny, z którymi utrzymuje kontakt a nawet, mimo podeszłego wieku, starają się pomagać np. w wychowaniu wnuków.

Znacząca większość klubowiczów - to kobiety (wdowy) choć w grupie tej jest kilku mężczyzn (4).

Działania realizowane w Klubie „Złotego Wieku” w roku 2013

Klub „Złotego Wieku” oferuje różne formy zagospodarowania czasu wolnego dla seniorów. Prowadzi działalność kulturalną - jubileusze, Wigilie i spotkania Wielkanocne dla osób samotnych, święta, rocznice, koncerty, występy artystyczne i prelekcje

Klub posiada dużą salę przeznaczoną jednorazowo na około 40 osób i taka liczba korzystała docelowo z Klubu w 2013 roku.

Posiadany potencjał seniorów stał się inspiracją do tego aby w ramach zajęć klubowych mogły się odbywać spotkania, których celem było zbliżenie do siebie różnych środowisk. W roku 2013 zespół realizatorów Ośrodka Pomocy Społecznej podjął starania aby przygotowany program był odpowiedzią na potrzeby zgłaszane zarówno przez odbiorców jak i realizatorów, wykorzystując wzajemny potencjał bez angażowania wysokich nakładów finansowych.

Działania w Klubie organizowano wg. następującego programu:

I. Przełamywanie izolacji społecznej osób starszych i samotnych.

◆ *Prowadzenie zajęć kulturalnych – umożliwienie korzystania z wyposażenia Klubu, biblioteki, gier, prasy oraz urządzeń audio- wizualnych.*

Stała grupa osób starszych chętnie korzystała z codziennej prasy, słuchała muzyki i korzystała z gier planszowych. Uczestniczyła w środowych wieczorkach tanecznych.

◆ *Organizowanie spotkań okolicznościowych oraz aktywizowanie do ich współorganizowania.*

W 2013 r. odbywały się różne imprezy okolicznościowe: Śniadanie Wielkanocne, uroczysta Wigilia, Andrzejkę, Dzień Seniora, Tłusty Czwartek. Na zakończenie karnawału klubowicze uczestniczyli w Balu Ostatkowym .

◆ *Rozwijanie zainteresowań*

Klubowicze uczestniczyli w spotkaniach tematycznych organizowanych przez Bibliotekę dla Dorosłych i Młodzieży nr 41. Były to wykłady, spotkania autorskie, spotkania z piosenką.

Uczestniczyli w spotkaniu „Na zdrowie”, umożliwiającym korzystanie z bezpłatnej rehabilitacji. Brali również udział w licznych imprezach organizowanych przez Dom Kultury Praga takich jak: pokazy filmów, koncerty, spotkania ze

sławnymi ludźmi. W ramach tej współpracy klubowicze uczestniczą (śpiewają) w zespole Praskie Małmazyje. Spotkania zespołu odbywają się raz w tygodniu.

W Kubie mieli możliwość uczestniczenia w warsztatach żywieniowych organizowanych przez Bank Żywności SOS pt. „Edukacja żywieniowa seniorów”. Spotkania te cieszyły się dużym zainteresowaniem ,gdyż omawiane były również diety zalecane przy chorobach wieku starszego.

Odbyło się również spotkanie z policjantem na temat „Bezpieczeństwo Seniorów”.

Klubowicze uczestniczyli w nagraniach głosów organizowanych przez Stowarzyszenie Społeczeństwa Wiedzy, mających na celu stworzenie aplikacji do telefonu – Asystent Osoby Starszej.

W roku 2013 Klub Złotego Wieku nawiązał współpracę z Fundacją „Dr Clown”. Wolontariusze z Fundacji często uczestniczą w organizowanych imprezach zapewniając liczne zabawy i konkursy, Są dla Klubu bardzo istotnym partnerem i cieszą się ogromną sympatią uczestników. Z okazji Dnia Seniora Fundacja „Dr Clown” sprezentowała ogromny tort.

II. Udostępnienie pomieszczeń Klubu „Złoty Wieku” w ramach integracji działań na rzecz osób starszych.

Uwzględniając potrzebę uaktywnienia środowiska lokalnego Ośrodek Pomocy Społecznej udostępnił lokal różnym grupom społecznym i organizacjom, które skupiają środowiska osób starszych takim jak m.in.: NSZZ „Solidarność” region Mazowsze (ok. 15 osób), Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów koło nr 11 (ok.30 osób)

W roku 2013, w Klubie działało nadal Stowarzyszenie Centrum Informacji Społecznej (w ramach Biura Porad Obywatelskich), które oprócz porad skierowanych do stałej grupy „seniorów” przyjęło ok. 300 osób potrzebujących różnego typu informacji i wsparcia. Biuro wprowadziło dodatkowy dyżur dla osób z zadłużeniami mieszkaniowymi. Prowadziło także w ciągu roku program skierowany zarówno do pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej jak i beneficjentów, w tym członków Klubu.

Zwiększenie dostępności Klubu „Złotego Wieku” oraz wprowadzenie na stałe wielu imprez okolicznościowych, organizowanie prelekcji i spotkań w ramach profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia, umożliwienie korzystania z porad

oraz zajęć rehabilitacyjnych przyczynia się do wzrostu aktywności i większego zaangażowania w życie społeczne starszych mieszkańców dzielnicy.

Przy realizacji programów wsparcia dla starszych mieszkańców Dzielnicy Praga Północ Ośrodka Pomocy Społecznej organizacje pozarządowe są ważnym partnerem, a dzięki ich wsparciu możemy poszerzać zakres oferty realizowanych działań oraz zwiększać ich atrakcyjności.

Dom Dziennego Pobytu

Dom Dziennego Pobytu istnieje ponad 30 lat. Jest jedną z jednostek organizacyjnych Ośrodka Pomocy Społecznej, która stanowi ważny element infrastruktury socjalnej, łącząc elementy pomocy środowiskowej oraz instytucjonalnej.

Dom Dziennego Pobytu- dla osób starszych i niepełnosprawnych, mieszkańców dzielnicy Praga Północ zapewnia w środowisku - pobyt, gorący posiłek oraz różne formy działalności kulturalnej, rekreacyjnej i towarzyskiej.

Z tej formy pomocy mogą korzystać, w pierwszej kolejności, osoby samotne, osamotnione w rodzinie o niskich dochodach, osoby niepełnosprawne, które z uwagi na ograniczoną sprawność nie są w stanie przyrządzić sobie posiłku. Pośrednio, funkcjonowanie Ośrodka Wsparcia stanowi formę wsparcia rodziny, która ze względu na pracę zawodową lub zamieszkiwanie oddzielnie, nie może zapewnić osobie bliskiej wystarczającej opieki.

Celem głównym działań w Domu Dziennego Pobytu jest wspieranie osób starszych w rozwiązywaniu ich problemów, wspomaganie w zaspokajaniu potrzeb i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Osoby, które korzystają z usług w Domu to beneficjenci Ośrodka Pomocy Społecznej - kierowani, na podstawie decyzji administracyjnej, zgodnie z trybem przyjętym dla innych form świadczenia pomocy społecznej.

W roku 2013 r., średnio z oferty w Domu Dziennego Pobytu korzystały 82 osób (docelowo 85 osób), co kształtuje się na podobnym poziomie jak w roku 2012.

W Domu Dziennego Pobytu OPS- w grupie osób korzystających w roku 2013 z tej formy wsparcia 65% stanowiły kobiety w starszej grupie wiekowej (od 68 do powyżej 75 r. życia) a 35 % mężczyźni.

Programy realizowane w Domu Dziennego Pobytu w 2013 roku

- **Program pomocy żywnościowej – w formie dziennego wyżywienia (obiad oraz podwieczorek).**

Program ten jest kierowany do wszystkich osób korzystających z pobytu w placówce. Pełnowartościowy obiad i podwieczorek jest spożywany na miejscu lub (w przypadku nieobecności z powodu choroby) jest dostarczany do domu pensjonariusza przez opiekunki bądź innych klientów placówki.

- **Program aktywizacji fizycznej:** *Celem wypracowania nawyków do systematycznego uprawiania ćwiczeń oraz zdrowego odżywiania poprzez:* zwiększenie wiedzy na temat zdrowego trybu życia. W aktywizacji fizycznej uczestniczyło średnio 25 osób. „**Taniec dobry na wszystko**” - warsztaty poprawiające sprawność ruchową seniorów poza prowadzoną w ośrodku gimnastyką grupową.

• **Program przeciwdziałania marginalizacji osób starszych oraz ich integracji ze środowiskiem lokalnym:**

Beneficjenci Ośrodka Wsparcia to szczególniego rodzaju odbiorcy – osoby starsze, niepełnosprawne, często samotne bądź osamotnione dlatego też *celem wielu działań prowadzonych w roku 2013 była integracja: wewnątrz placówki oraz ze środowiskiem lokalnym a także aktywizacja, warsztaty artystyczne, imprezy okolicznościowe.*

Warsztaty plastyczne

Warsztaty techniką decoupage były prowadzone wewnątrz na podstawie instruktażu zasięgniętego z informacji internetowej. Zaangażowanie uczestników przyczyniło się do powstania indywidualnych prac na sklejkę i szkłe, które są eksponowane na wewnętrznej wystawie.

Kontynuacja zeszłorocznego programu „ Na szkłe malowane”

Warsztaty malowania na szkłe były propozycją, która została zgłoszona przez pensjonariuszy. To oni dobierali wzory kolorystykę prac i ich wyeksponowanie. Warsztaty były realizowane od października do końca listopada 2012 roku oraz kontynuowane w roku 2013.

Umiejętności nabyte podczas trwania warsztatów stanowiły przygotowanie do opracowania dużego, zbiorowego witrażu. Uwieńczeniem warsztatów jest zbiorowy witraż p.t. „Sąd ostateczny”.

Warsztaty muzyczne były realizowane od lutego do października 2012 roku, pod patronatem młodych muzyków skupionych wokół Towarzystwa Inicjatyw Twórczych "ę" i wspierane przez zespół Czessband. W warsztatach uczestniczyło 12 osób z Ośrodków Wsparcia OPS, którzy stanowią trzon Zespołu śpiewającego – *Cała Praga Śpiewa*.

W ramach warsztatów, uczestnicy sami poszukiwali i brali udział w tworzeniu nowej aranżacji starych praskich szlagierów. Także w roku 2013 przy wsparciu Stowarzyszenia Barwy Kultury (lub innych partnerów) seniorzy aktywnie pracowali w zespole *Cała Praga Śpiewa*.

W ramach współpracy z młodymi muzykami koncertowali w zaprzyjaźnionych klubokawiarniach na terenie Warszawy takich jak DZIK przy ul. Belwederskiej, czy KICI – KOCIA przy ul. Garybaldiego. Występują też w klubokawiarniach, na ulicach i podwórkach naszej dzielnicy propagując folklor Pragi.

4 IV - Seniorzy z Domu Dziennego Pobytu wzięli udział w międzynarodowym projekcie badawczym Paelife, którego celem jest budowa Osobistego Asystenta Osoby Starszej do obsługi komputera i komórki

19 VI - Udział w Festiwalu Piosenki Seniorów Prawobrzeżnej Warszawy organizowanym przez OPS Dzielnicy Praga Południe. Solista Domu Dziennego Pobytu OPS zdobył nagrodę publiczności

28 VI - Pierwszy Czerwcowy Piknik na Brzeskiej

Pierwszy Czerwcowy Piknik na ul. Brzeskiej w Dzielnicy Praga Północ był pierwszą imprezą plenerową dla seniorów zorganizowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Ideą Czerwcowego Pikniku było zachęcenie osób starszych do udziału w programach realizowanych przy ul. Brzeskiej oraz zaprezentowanie dotychczasowych dokonań pensjonariuszy Domu Dziennego Pobytu.

Oprócz wystawy prac plastycznych, które powstały m.in. w ramach warsztatów artystycznych „Tryptyk Praski” i „Na szkle malowane” kapela Cała Praga Śpiewa zaprezentowała wiązanekę praskich szlagierów. /dokładny opis w Dziale Projekty OPS/

20 IX - Udział w Warszawskim Korowodzie Integracyjnym w parku im. Gen. J. Sowińskiego. Seniorzy DDP po raz drugi uatrakcyjnili program artystyczny swoim krótkim występem. Podczas Korowodu seniorzy zaprezentowali wiązanekę praskich szlagierów oraz kabaret OLD BOYE z Brzeskiej.

6 X - Udział w obchodach Międzynarodowego Dnia Osób Starszych w Ogrodzie Saskim. Dom Dziennego Pobytu OPS w wyznaczonym stoisku zaprezentował część dotychczasowego dorobku plastycznego. Seniorzy zaprezentowali również 30 minutowy program artystyczny.

10 X - Udział w Festiwal Śpiewających Seniorów , w którym seniorzy Domu Dziennego Pobytu OPS otrzymali wyróżnienie „Za radość śpiewania”

19 XI - W ramach uroczystych obchodów Dnia Seniora w Domu Dziennego Pobytu odbyła się prezentacja dorobku plastycznego. W ramach występów artystycznych zespół oraz kabaret przygotował program dla uczestników. W programie obchodów znalazły się również : bal i poczęstunek.

Spotkanie Wigilijne i Wielkanocne

Organizacja wymienionych spotkań okolicznościowych jest już tradycją w działaniach Domu Dziennego Pobytu. Gromadzą one prawie wszystkie osoby, które korzystają z pomocy w ramach Ośrodka Wsparcia, w ciągu roku. Istotne jest to, że uczestnicy chętnie włączają się w pomoc przy ich organizowaniu: przygotowują dekoracje.

30 XII - Bal Sylwestrowy

Tradycyjnie, w dniu poprzedzającym kalendarzowego sylwestra podopieczni DDP mogą świętować go we własnym gronie.

Dom Samotnej Matki i Dziecka

Na terenie Dzielnicy Praga Północ jedyną placówką zapewniającą opiekę kobietom z dziećmi jest Dom Samotnej Matki i Dziecka przy ul. Szymanowskiego 4a (istnieje od 1991 roku). Świadczy pomoc matkom z dziećmi (także ofiarom przemocy), które z różnych przyczyn losowych zostały pozbawione domu, często także środków do życia. Zapewnia nocleg, możliwość przygotowania posiłku i odpowiednie warunki sanitarne. Dzieciom stwarza szansę właściwego rozwoju psychofizycznego.

Czas pobytu w Domu Samotnej Matki i Dziecka jest zróżnicowany (od 3 miesięcy do ponad roku) i zależy głównie od trybu i załatwiania spraw urzędowych związanych z sytuacją rodzinną, materialną, zdrowotną, mieszkaniową, zawodową (rozwód, alimenty, podział mienia, rozwiązanie spraw mieszkaniowych, zdrowotnych, podjęcie pracy).

Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez udzielanie wielokierunkowego wsparcia dąży do tego, aby każda z mieszkanek Domu mogła, w miarę szybko, się usamodzielić.

W roku 2013 w placówce przebywały docelowo 32 osoby, w tym 11 kobiet i 21 dzieci, w wieku od 1-17 roku życia. Ze względu na przeznaczenie Domu Samotnej Matki i Dziecka od lat w sposób podobny można scharakteryzować rodziny, które w niej przebywają co jednocześnie wskazuje na fakt, iż najliczniejszą grupą w dzielnicy, która uzyskuje pomoc w placówce wsparcia, są kobiety w wieku od 24 do 40 r. życia.

Mieszkanek Domu Samotnej Matki i Dziecka w większości posiadają status samotnych matek lub mężatek w trakcie rozwodu. Były wśród nich także kobiety żyjące w związkach nieformalnych (konkubinat). Kobiety/rodziny przebywające w placówce w roku 2013 posiadały od jednego do trójki dzieci w wieku niemowlęcym, przedszkolnym i szkolnym.

Większość mieszkanek to osoby bezrobotne, które m.in. ze względu na opiekę nad dziećmi nie podejmowały pracy zawodowej, bądź podejmowały zajęcia dorywcze.

Ze względu na trudności związane z załatwianiem swoich spraw życiowych w większości przypadków pobyt w placówce był przedłużony z 3 do ponad 12 miesięcy.

Wyposażenie Domu Samotnej Matki i Dziecka

Placówka posiada 11 pokoi, wyposażonych w podstawowy sprzęt. Mieszkancom udostępniono łazienki z kabinami prysznicowymi, kompleks kuchenny z kuchenkami gazowymi, lodówki, pralki automatyczne, magiel, suszarnię i

wózkownię.

Dom Samotnej Matki i Dziecka nie prowadzi żywienia, każda z rodzin sama dokonuje zakupu artykułów spożywczych oraz przygotowuje posiłki dla siebie i dzieci. Oprócz przestronnej świetlicy wyposażonej w telewizor, magnetowid, stół do ping-ponga, gry i zabawki dla dzieci oraz mini biblioteki placówka posiada pomieszczenie do odrabiania lekcji i nauki wyposażone w sprzęt komputerowy (dostępny zarówno dla dzieci jak i matek) oraz duży taras z zagospodarowanym ogrodem i placem zabaw.

Utrzymanie czystości w zajmowanych pokojach oraz całej placówce obowiązuje każdą rodzinę, zgodnie z zapisami regulaminu placówki.

Zasady Rekrutacji

Prawo do pobytu w Domu Samotnej Matki i Dziecka mają kobiety z dziećmi, w pierwszej kolejności z terenu Dzielnicy Praga Północ lub gminy Warszawa (gdy placówka dysponuje wolnymi miejscami). Ich "bezdomność" jest szczególnego rodzaju, i nie polega głównie na braku miejsca do mieszkania. Dotyczy raczej kryzysowych momentów w życiu rodziny, kiedy kobieta, ze względu na trudną sytuację (zagrożenie przemocą również w stosunku do dzieci, alkoholizm, choroby psychiczne, wpływy środowiska przestępczego) zmuszona jest opuścić dom i szukać schronienia na czas potrzebny do zorganizowania życia rodziny od nowa.

Osoba, która zostanie skierowana do Domu musi zapoznać się z regulaminem i zaakceptować zawarte w nim zasady funkcjonowania placówki. Regulamin ten określa uprawnienia i obowiązki mieszkanek, oraz tworzy warunki do kształtowania zasad porządku, ładu i dyscypliny.

Rodzina przebywająca w DSM i D nie ponosi kosztów związanych z jego utrzymaniem, wymagane jest jednak jej współuczestnictwo i aktywne współdziałanie ze wszystkimi specjalistami i instytucjami zaangażowanymi w pomoc, zmierzającą do szybkiego usamodzielnienia.

Przyczyny Pobytu w Domu Samotnej Matki i Dziecka

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń można wyodrębnić typowe przyczyny, które powodują trudną sytuację i konieczność poszukiwania miejsca w domu Samotnej Matki i Dziecka, to m.in: - **alkoholizm** osób bliskich; - **brak uregulowań prawnych** dotyczących zamieszkiwania w związkach nieformalnych – konkubinacie; - **konflikt z rodziną pochodzenia**. Konflikty, uzależnienia i przemoc (w rodzinach) to przyczyny, które mają wpływ na opuszczanie domu i poszukiwanie pomocy w Domu Matki i Dziecka lub podobnych placówkach.

Metody pracy z mieszkankami Domu Samotnej Matki i Dziecka, zmierzające do ich usamodzielnienia są zindywidualizowane, dostosowane do specyfiki rodzin, oraz struktury wiekowej i sytuacji zawodowej kobiet. Ich określeniu służy wywiad przeprowadzany przez specjalistę ds. rodziny i pracownika socjalnego oraz ustalenie możliwości powrotu kobiety i dzieci do własnego domu, rodziny, męża, rodzeństwa.

Działania realizowane w ramach systemu pomocy samotnym matkom.

Dzięki wieloletniemu doświadczeniu wynikającemu z prowadzenia przez Ośrodek Pomocy Społecznej Domu Samotnej Matki i Dziecka udało się wypracować system wsparcia dla osób doświadczających przemocy, obejmujący niżej prezentowane formy. Uwzględniając specyfikę każdej rodziny, różny jest zakres udzielanej pomocy i jej

częstotliwość. Tylko połączenie tych wszystkich form wsparcia daje szansę na usamodzielnienie.

Formy pomocy kierowane do mieszkanek i dzieci to:

Pomoc socjalna - w zakresie: informowania o możliwościach uzyskania pomocy, motywowania do uregulowania spraw urzędowych (przede wszystkim mieszkaniowych, rozwodowych, separacji), pomocy w pisaniu pism urzędowych, występowania o alimenty, przydział lokalu, w uzyskaniu wsparcia materialnego, informowania o sposobach załatwiania spraw.

Ze względu na dysfunkcyjność rodzin, w których brak pozytywnych wzorców ról pełnionych przez mężów i ojców, stałą pracę socjalną powierzono pracownikowi socjalnemu - mężczyźnie.

Pomoc psychologiczna - w zakresie: informowania o problemie uzależnienia i zjawisku przemocy, ukierunkowania działania oraz wspierania psychicznego, informowania o możliwościach podjęcia terapii oraz o placówkach wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, prowadzenia indywidualnej terapii z matką i dzieckiem, przełamywania bariery strachu przed podejmowaniem samodzielnych decyzji, negocjacji z rodziną w celu stworzenia możliwości ewentualnego powrotu do własnego domu.

Pomoc prawna - która dotyczy: poradnictwa w zakresie rozwiązania istniejącego problemu, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych (pisaniu pozwów, pism o charakterze prawnym), reprezentowania spraw mieszkanki, na jej życzenie.

Pomoc pedagogiczna w zakresie: - diagnozy środowiskowej, opieki nad dziećmi i rodziną, kontaktu z pedagogiem szkolnym, pomocy w ukierunkowaniu pracy matki z dzieckiem, monitorowania przyczyn niepowodzeń szkolnych dzieci oraz kierowania do poradni i specjalistów, organizowania opieki nad dzieckiem w innych placówkach, dla kobiet czynnych zawodowo oraz monitorowania realizacji ustalonego planu pomocy.

Pomoc wychowawcza w zakresie: organizowania opieki nad dziećmi w Domu, pomocy dzieciom w odrabianiu lekcji, organizowania czasu wolnego w placówce i poza nią, prowadzenia zajęć plastycznych, przygotowania okolicznościowych inscenizacji, poradnictwa w sprawach wychowawczych.

Pomoc zawodowa w zakresie: orientacji w możliwościach zawodowych mieszkanki, proponowania i kierowania na szkolenia zawodowe, kierowania do placówek pośrednictwa pracy, wyszukiwania ofert umożliwiających podjęcie zatrudnienia.

W Domu Samotnej Matki i Dziecka wprowadzono metodę **codziennej indywidualnej pracy z matkami**, której celem jest: wytworzenie nawyków utrzymywania czystości, higieny osobistej, wspomaganie i przypominanie o konieczności zajmowania się dziećmi, mobilizowanie do organizowania dnia, pomoc w planowaniu i kontrolowaniu własnych wydatków, pomoc w obsłudze urządzeń gospodarstwa domowego.

Utrwalaniu i pogłębianiu więzów rodzinnych służą imprezy okolicznościowe. W ich przygotowaniu biorą udział wszystkie mieszkanki wraz z dziećmi, tworząc atmosferę zbliżoną do prawdziwych uroczystości rodzinnych.

Opieka nad rodziną samotnej matki aż do momentu uzyskania i zagospodarowania się w jej własnym mieszkaniu. W tym celu Ośrodek Pomocy Społecznej nawiązał współpracę z organizacjami pozarządowymi i instytucjami, które objęły Dom Samotnej Matki i Dziecka swoim patronatem. Oprócz pomocy rzeczowej w postaci odzieży, mebli, żywności wykonują remonty zarówno w placówce jak i w mieszkaniach otrzymywanych przez klientki, niejednokrotnie świadczą także pomoc finansową na zagospodarowanie się osób opuszczających Dom Matki i Dziecka.

Współpraca ze sponsorami stanowi bardzo ważny element systemu pomocy rodzinom, ponieważ dzięki

pomocy rzeczowej i wsparciu w planowaniu życia rodziny od początku eliminuje u nich naturalny strach przed usamodzielnieniem się.

Działania we współpracy z organizacjami pozarządowymi, wolontariuszami oraz projekty firm - wspierające Dom Matki i Dziecka w roku 2013.

Na terenie Domu Samotnej Matki i Dziecka w roku 2013 były prowadzone różnorodne działania pomocowe dla matek i dzieci zamieszkujących placówkę, przez firmy, fundacje oraz wolontariuszy i studentów.

W piknikach i festynach rodzinnych, organizowanych na terenie placówki, brały udział aktualni mieszkańcy Domu Samotnej Matki i Dziecka oraz rodziny, które mieszkały tu wcześniej. Zazwyczaj na takiego typu imprezach było od 9 do 13 rodzin.

14 maja mieszkańcy Domu Samotnej Matki i Dziecka uczestniczyli w międzynarodowym festynie zorganizowanym przez firmę Nutricia oraz pracowników Grupy Danone. Dzięki tej inicjatywie dzieci i mamy zapoznały się z ludźmi z różnych krajów i kultur (m.in. Egipt, Dubaj, Indie, Hiszpania, Francja, Anglia, Szwecja) oraz poznały ich regionalne potrawy. Dla dzieci przygotowano wiele innych atrakcji, m.in. świetną zabawę z artystycznym malowaniem twarzy; na dużych i małych uczestników czekała również wielka gra twister, bańki mydlane, malowanie oryginalnych wzorów na szklankach, zabawa z orgiami, owocowe ciasta oraz grill przygotowany zgodnie z zasadami zdrowego żywienia.

W ramach dodatkowej atrakcji był podstawiony samochód strażacki i karetka pogotowia, oraz prowadzono instruktaż pierwszej pomocy. Cały festyn zakończyła wspólna zabawa edukacyjna.

Renowacja ogrodu Domu Samotnej Matki i Dziecka miała miejsce 15.06.2013 dzięki Fundacji Bankowej im. Leopolda Kronenberga, Citibank Europe i Citibank International oraz Stena Recycling. Tego dnia osoby zaangażowane w akcję pomocową posadziły nowe rośliny, zadbały o ogródek skalny. Podopieczni otrzymali również ogrodową huśtawkę oraz narzędzia do pielęgnacji roślin. Na koniec wszyscy odpoczywali przy grillu warzywnym i podziwiali efekty prac ogrodowych.

Kolejny piknik dla mieszkańców Domu Samotnej Matki i Dziecka miał miejsce 29.06.13 i został zorganizowany przez uczniów klasy III TE z Zespołu Szkół Odzieżowych, Fryzjerskich i Kosmetycznych Nr 22 oraz Polską Fundację Dzieci i Młodzieży. Dzieci i kobiety zamieszkujący Dom spędzili wspaniałe chwile podczas zabaw, malowania twarzy dzieciom, kolorowych tatuaży, zmiany fryzur i grilla. Zaangażowanie organizatorów sprawiło, że to był dzień pełen radości.

W ramach Akcji „Ludzie o wielkich sercach” pracownicy firmy Gaspol przeprowadzili dla Domu Samotnej Matki remont pokoju jednej z mieszkańek. W pokoju zostały pomalowane na kolorowo ściany, położono panele., zainstalowano rolety w oknach, zostały zmienione oświetlenie. Pokój nabrał świeżości i przyjemnego wyglądu.

Firma Edenred przeprowadziła remont pokoju jednej z naszych mieszkańek. Zostały pomalowane ściany, na podłogę położono linoleum, zainstalowano rolety w oknach, i nowe oświetlenie.

Pracownicy Banku PBH ufundowali dla Domu Samotnej Matki i Dziecka pralkę automatyczną i montaż szafki na buty. Podczas imprezy „Praskiego Lata” dzieci z naszej placówki otrzymały wyprawki do szkoły od Zarządu Dzielnicy Praga-Północ. Nagrody zostały wręczone w dniu 31 sierpnia, w ramach uroczystości „Praskiego Lata”.

Fundacja Kadry ze Świata zorganizowała warsztaty pt. „Wykadruj sobie ciekawe życie”. Były to warsztaty podróźnicze dla najmłodszych dzieci oraz warsztaty podróźnicze dla młodzieży. Trzecią grupą warsztatową stanowiły kobiety – mieszkanki Domu Samotnej Matki i Dziecka.

W warsztatach wzięło udział 11 dzieci i 6 mam. Warsztaty, były częścią projektu: Kadry ze Świata – podróże okiem Polaków.

Kolejnym etapem projektu była organizacja wyjazdu w polskie Tatry dla wszystkich uczestników warsztatów pt. „Wyprawa marzeń”.

Ostatnim elementem projektu było zorganizowanie przez Fundację wieczoru kolęd, podczas którego wszyscy mieszkańcy Domu Samotnej Matki i Dziecka oraz członkowie Fundacji wspólnie wspominali wyprawę w Tatry, oglądali zdjęcia i kolędowali przy gitarowym akompaniamencie.

Uczestnicy wyjazdu byli zachwyceni warunkami w jakich mieszkali, jakością transportu oraz atrakcjami przewidzianymi przez organizatorów. Dzięki inicjatywie Fundacji niemal wszystkie rodziny, które wzięły udział w projekcie mogły spełnić swoje marzenia. Nigdy wcześniej nie były w górach.

Warsztaty psychologiczne dla kobiet umożliwiły kierunek własnego rozwoju. Panie poznały lepiej swoje potrzeby i nazwały swoje cele życiowe, do których być może zdecydują się dążyć.

Oprócz inicjatyw firm, które wspierają Ośrodek Pomocy Społecznej w organizowaniu pikników oraz wykonywaniu remontów na terenie Domu Samotnej Matki i Dziecka, czerpiemy też pomoc od wolontariuszy – osób, które chcą poświęcić swój prywatny czas na zrobienie czegoś pożytecznego dla placówki.

W ramach inicjatywy wolontariuszy został wmalowany i odświeżony pokój na terenie ośrodka. Na terenie DSMiDz odbywają się praktyki studenckie, oraz jest prowadzona działalność wolontarystyczna polegająca na pomocy dzieciom w nauce jak również praca zajęciowa z dziećmi (robienie dekoracji, prace plastyczne, zajęcia muzyczne).